Vasile Alecsandri

Cântece bătrânești

Cântece bătrânești

Vasile Alecsandri

Editura Bestseller

Imagine: Stas Walenga

bestseller

Carte electronică publicată cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe – Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni.

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE
DEPARTAMENTUL POLITICI PENTRU RELAȚIA CU ROMÂNII DE PRETUTINDENI

Miorița

Soveja, Județul Vrancea.

Pe-un picior de plai,
Pe-o gură de rai,
Iată vin în cale,
Se cobor la vale
Trei turme de miei,
Cu trei ciobănei.
Unu-i moldovan,
Unu-i ungurean
Și unu-i vrâncean.
Iar cel ungurean
Și cu cel vrâncean,
Mări, se vorbiră,
Ei se sfătuiră
Pe l-apus de soare
Ca să mi-l omoare
Pe cel moldovan,
Că-i mai ortoman
Ș-are oi mai multe,
Mândre și cornute
Și cai învățați
Și câni mai bărbați.
Dar cea mioriță,
Cu lână plăviță,
De trei zile-ncoace
Gura nu-i mai tace,
Iarba nu-i mai place.
— Mioriță laie,
Laie, bucălaie,
De trei zile-ncoace
Gura nu-ți mai tace!
Ori iarba nu-ți place,
Ori ești bolnăvioară,
Drăguță mioară?
— Drăgușule bace,

Dă-ți oile-ncoace,
La negru zăvoi,
Că-i iarbă de noi
Și umbră de voi.
Stăpâne, stăpâne,
Îți cheamă ș-un câne,
Cel mai bărbătesc
Și cel mai frățesc,
Că l-apus de soare
Vreau să mi te-omoare
Baciul ungurean
Și cu cel vrâncean!
— Oiță bârsană,
De ești năzdrăvană
Și de-a fi să mor
În câmp de mohor,
Să spui lui vrâncean
Și lui ungurean
Ca să mă îngroape
Aice, pe-aproape,
În strunga de oi,
Să fiu tot cu voi;
În dosul stânii,
Să-mi aud cânii.
Aste să le spui,
Iar la cap să-mi pui
Fluieraș de fag,
Mult zice cu drag;
Fluieraș de os,
Mult zice duios;
Fluieraș de soc,
Mult zice cu foc!
Vântul, când a bate,
Prin ele-a răzbate
Ș-oile s-or strânge,
Pe mine m-or plânge
Cu lacrimi de sânge!
Iar tu de omor
Să nu le spui lor.
Să le spui curat

Că m-am însurat
C-o mândră crăiasă,
A lumii mireasă;
Că la nunta mea
A căzut o stea;
Soarele și luna
Mi-au ținut cununa.
Brazi și păltinași
I-am avut nuntași,
Preoți, munții mari,
Păsări, lăutari,
Păsărele mii,
Și stele făclii!
Iar dacă-i zări,
Dacă-i întâlni
Măicuță bătrână,
Cu brâul de lână,
Din ochi lăcrimând,
Pe câmp alergând,
De toți întrebând
Și la toți zicând
„Cine-a cunoscut
Cine mi-a văzut
Mândru ciobănel,
Tras printr-un inel?
Fețișoara lui,
Spuma laptelui;
Mustăcioara lui,
Spicul grâului;
Perișorul lui,
Peana corbului;
Ochișorii lui,
Mura câmpului?“
Tu, mioara mea,
Să te-nduri de ea
Și-i spune curat
Că m-am însurat
C-o fată de crai,
Pe-o gură de rai,
Iar la cea măicuță

Să nu spui, drăguță,
Că la nunta mea
A căzut o stea,
C-am avut nuntași
Brazi și păltinași,
Preoți, munții mari,
Păsări, lăutari,
Păsărele mii,
Și stele făclii!

Năluca

Frunză verde alunică!
Mircea suie pe potică
Și-ntâlnește o fetică
Ce purta cofiță-n mână
Cu apă de la fântână:
„Copiliță, stăi să beu,
Răcori-te-ar Dumnezeu!"
„Ba, bădiță, ba, nu vreu,
Că mă tem de dragul meu,
El mi-a zis să mă feresc
De străini ce-i întâlnesc,
Că de apă nu le-i sete,
Ci de sărutări de fete."
Nu te teme, fata mea,
Că el de s-a mânia
Cu baltagul l-oi lovi,
Cu pământ l-oi înveli.
„Mergi în valea cu sulcină,
Că-i găsi o cofă plină
Scoasă chiar cu mâna mea,
Descalecă și o bea,
Bea-o toată dacă-i vrea,
Da-ți fă cruce mai întăi
Și suflă pe fața ei
Să nu fie descântată
De baba cea blestemată,
Să nu aibă vreo nălucă,
În pustiu ducă-s-ar, ducă!
Mircea-n vale se ducea,
Dar el cruce nu-și făcea,
Peste apă nu sufla,
Ci la ea năvală da.
Înghițea, bietul, o dată
Și-l lovea dorul de fată.
Înghițea de două ori

Și-l apucau reci fiori.
Înghițea iar de trei ori
Și cădea mort între flori!

Cucul și turturica

CUCUL
Dulce turturică,
Dalbă păsărică!
Hai să ne iubim,
Să ne drăgostim
La nouri, la soare,
În frunzi, la răcoare,
La stele, la lună
Cântând împreună.
TURTURICA
Pentru dumneata
Eu n-aș zice ba;
Dar zic și zic ba
Pentru maica ta,
Că-i bănuitoare
Și fermecătoare [2]
Ea mi-a bănui
De te-oi prea iubi
Și m-a fermeca
De te-oi dezmierda.
CUCUL
Dragă turturică,
Pasăre dălbică,
Nu-mi fi dușmănică,
Vara că ne-ndeamnă,
Și frunza ne cheamă
Să ne drăgostim
Și să ne iubim.
TURTURICA
Ba, cucule, ba,
Nu te-oi asculta.
Dă-mi tu bună pace,
Că zău, m-oi preface
Azimioară-n vatră
Cu lacrimi udată,

Și de foc uscată,
De toți lepădată.
CUCUL
Oricum te-i preface,
Tot nu ți-oi da pace,
Că și eu m-oi face
Un mic vătrărel,
Frumos, subțirel
Și-n foc oi intra
De te-oi săruta
Și te-oi coperi,
De foc te-oi feri
Încât chiar de silă,
Dacă nu de milă,
Tu mă-i îndrăgi
Și ne vom iubi.
TURTURICA
Eu n-aș zice ba
Pentru dumneata,
Dar cumplit mi-e teamă
De cumplita-ți mamă
Că-i bănuitoare
Și fermecătoare.
Decât m-a mustra
Că te-oi dezmierda
Și mi-a bănui
Că te-oi prea iubi,
M-oi face mai bine,
Ca să scăp de tine,
Trestioară-n baltă
Subțire și-naltă.
CUCUL
Oricum te-i preface,
Tot nu ți-oi da pace,
Că și eu m-oi face
Un mic ciobănaș
Din fluier doinaș,
Ș-oi căta prin baltă
O trestie naltă,
Și cât te-oi vedea

Pe loc te-oi tăia
Și-n tine-oi cânta
Și te-oi săruta.
TURTURICA
Ba, cucule, ba,
Nu te-oi asculta,
Porumbacule,
Frumușelule,
Pestrișorule,
Drăgușorule,
Știu că mi-ar fi bine
Să fiu tot cu tine,
Dar maică-ta-i rea,
Și decât cu ea,
M-oi face mai bine
Cu gândul la tine
Iconiță mică
Într-o biserică.
CUCUL
Oricum te-i preface,
Tot nu ți-oi da pace.
Că și eu m-oi face
Un mic dăscălaș
La cel sfânt locaș.
Și pe la icoane
Oi duce plocoane,
Și m-oi închina
Și le-oi săruta
De luni care pică
Până duminică.
Iar când te-oi zări
Astfel ți-oi grăi:
„Sfântă iconică,
Fă-te păsărică,
Ca să ne iubim,
Să ne drăgostim
La nouri, la soare,
În frunzi, la răcoare,
La stele, la lună
În veci împreună!"

Balaurul

La mijlocul drumului,
La puțul porumbului
Văzui floarea câmpului,
Dar nu-i floarea câmpului,
Și-i chiar ochiul șarpelui,
Șarpe lung cu solzii verzi,
Nici să-l vezi, nici să-l visezi.
Cel balaur din păcate
Înghițise jumătate
Trup cu arme ferecate,
Trupușor de voinicel
Ce striga mereu din el:
„Sai, bădiță ortomane,
Că m-ajunge la ciolane!
Sai, bădiță, de mă scoate,
Că m-apuc' fiori de moarte!"
Iată-n lungul drumului
La puțul porumbului
Că venea, mări, venea
Pe balaur de-ntâlnea
Un viteaz de ortoman
Pe-un cal negru dobrogean.
„Măi balaur! striga el,
Lasă trupul tinerel,
Că te curm pe jumătate
Să-mi răscumpăr din păcate."
Șarpele se zvârcolea
Și cu șapte limbi grăia:
„Ortomane,
Hoțomane!
Bate-ți negrul
Pe de-a-ntregul
Și te du, și fugi de mine
Că nu-i bine nici de tine."
„Șerpuliță,

Dinți de criță,
Am un paloș de oțel,
Lasă trupul tinerel."
„Taie-mă, nu mă tăia,
Nu mă las de prada mea,
Ist copil chiar din pruncie
Maica sa mi l-a dat mie,
Că ades îl blestema
Și-i zicea când îl culca:
„Culcă-te, alină-te
Șarpele sugă-mi-te!"
Cel viteaz de ortoman
Izbea negrul dobrogean
Și cu pala lui cea nouă
Pe balaur tăia-n două,
Apoi trupul înghițit,
Plin de rane, otrăvit,
El în cârcă-l ridica,
Sus, la stână se urca
Și în lapte mi-l scălda,
De venin îl curățea
Și cu viața-l dăruia.
Apoi, mări, cât trăia,
Frați de cruce se prindea
Și-mpreună voinicea
Pe balauri de stârpea!

Erculean

Plecat-au în zori
Trei surori la flori.
Sora cea mai mare
S-a dus înspre mare,
Sora cea mezină
Pe mal, în grădină,
Sora cea mai mică
Și mai sălbățică
S-a dus, mări, dus
Pe Cerna în sus
Iar în urma lor
Mulți voinici cu dor
S-au luat cântând
Ș-au venit plângând.
Iată-un căpitan
Căpitan râmlean, [3]
Că mi se ivește,
Pe mal se oprește,
Cu Cerna grăiește:
„Neră limpezie,
Stai de-mi spune mie
Despre trei surori
Plecate din zori."
„Sora cea mai mare
S-a dus către mare
Pe Dunăre-n jos
La un plai frumos.
Sora cea mezină
S-a dus din grădină
Peste nouă munți,
În codri cărunți.
Sora cea mai mică
Și mai sălbățică
Plânge colo-n stâncă
La umbră adâncă".

Ercul Erculean,
Căpitan râmlean,
Își repede calul
De răsună malul,
Ș-ajunge-ntr-un zbor
La stânca cu dor.
„Ieși, fată, din piatră
Să te văd odată!"
„Cum să ies din piatră,
Că sunt goală toată
Și mă tem de soare...
Nu m-a soarbe oare?"
„Să n-ai nici o frică,
Fată sălbățică,
Că te-oi lua-n brață,
Să mai prind la viață,
Și te-oi coperi
Și mi te-oi feri
De vânt și de soare,
De-a lor sărutare."
„Bădiță, bădiță,
De-ți sunt drăguliță,
Soție de vrei,
De vrei să mă iei,
Mă scoate din stâncă,
Din umbră adâncă,
Să-ți ies la lumină
Cu inima plină."
Ercul Erculean,
Căpitan râmlean,
Calcă peste piatră
Și iată că-ndată
Lumii se arată
O dalbă de fată
Albă, goală toată,
Vie și frumoasă,
Dulce, răcoroasă
Cu păr aurit,
Pe umeri leit.
Cât o și zărește

Soarele s-oprește,
Și fața-i s-aprinde
Și raza-i se-ntinde,
Ca un sărutat
Lung și înfocat.
Iar cel Erculean,
Căpitan râmlean,
Mi-o apucă-n brață
De prinde la viață,
Mi-o strânge la piept
Ș-o leagănă-ncet;
Și-i face-n răcoare
Departe de soare
Cuib de floricele
Ivite la stele.

Blestemul

Pe cel deal, pe cel colnic
Trece-o pruncă ș-un voinic,
Voinicelul hăulind
Și pe murgul netezind,
Iar pruncuța suspinând
Și din guriță zicând:
„Ia-mă, bădiță, călare
Că nu mai pot de picioare.
Drumu-i greu și grunțuros,
Nu mai pot merge pe jos!"
„Puiculiță, chip frumos,
Eu te-aș lua bucuros,
Dar mi-e murgul sprintenel
În picioare subțirel,
Murgu-i mic și drumu-i greu,
Abia duce trupul meu,
Trupul cu păcatele,
Mijlocul cu armele." [1]
„Nu ți-e milă și păcat!
De la părinți m-ai luat,
Și-n răi codri m-ai băgat!
Dare-ar Domnul Dumnezeu
Să fie pe gândul meu!
Să te duci, bădiță, duci
Pan-îi pica rob la turci,
Cu picioarele-n butuci
Și cu mâinile-n cătuși!
Să te-ajungă dorul meu [2]
Unde-a fi drumul mai greu!
Să te bată jalea mea
Unde-a fi calea mai grea!
Murgul să se poticnească,
În creștet să te trântească,
Mâna dreaptă să-ți sclintească,
Mâna stângă

Să ți-o frângă,
Să ții dârlogii cu dinții,
Să mi te plângă părinții,
Să te-nsori de nouă ori [3]
Ca să faci nouă feciori.
Să te mai însori o dată
Ca să faci numai o fată...
Ei să treacă șuierând
Când te-ar auzi plângând,
Ea în palme să-ți tot cară
Apă tulbure ș-amară.
Tu să bei, să bei mereu
Gândind la blestemul meu!

Inelul și năframa

I

Fost-au, fost un crăișor
Tinerel, mândru fecior
Cum e bradul codrilor
Sus, pe vârful munților.
De soție și-a luat
O copilă din cel sat,
Copiliță romăncuță,
Toți vecinilor drăguță:
Cu chip dulce luminos,
Cu trup gingaș mlădios
Cum e floarea câmpului
În lumina soarelui.
Iată lui că i-a sosit
Carte mare de pornit
La tabără de ieșit.
El în suflet s-a mâhnit
Și din gură a grăit:
„Draga mea, sufletul meu,
Ține tu inelul meu,
Pune-l în degetul tău.
Când inelu-a rugini
Să știi, dragă, c-oi muri!
„De mă lași plângând acasă,
Na-ți năframa de matasă
Pe margini cu aur trasă.
Aurul când s-a topi,
Să știi, frate, c-oi muri!"

II

El pe cal a-ncălecat
Și pe drum a apucat.
Mers-a el pân' la un loc
Ș-a aprins un mare foc
În mijlocul codrului,
La fântâna corbului.
Mâna-n sân el și-o băga,
La năframă se uita...
Inima-i se despica!
„Dragii mei, ostașii mei,
Puișori viteji de zmei!
Stați pe loc de ospătați
Și la umbră vă culcați.
Eu sunt gata de plecat,
Acasă că mi-am uitat
Paloșul cel rotilat
Pe-o masă verde-aruncat".
Îndărăt el a pornit,
C-un voinic s-a întâlnit,
C-un voinic cu calul mic:
„Noroc bun, tânăr voinic!
Ce veste, de unde vii?"
„Dacă vrei, Doamne, s-o știi,
De altul poate-ar fi bine,
Dar e rău ș-amar de tine!
Tatăl tău că s-a sculat,
Țara-ntreagă ne-a călcat
Pân' ce mândra ți-a aflat
Și pe dâns-a aruncat
Într-un tău adânc și lat!"
„Na, voinice, calul meu
Să mi-l duci la tatăl meu.
De-a-ntreba unde sunt eu,
Tu să-i spui că eu m-am dus
Pe malul apei, în sus

Și că-n apă m-am zvârlit
La copila ce-am iubit."

III

Tatăl său țar-a sculat,
Tău-ntreg de l-a secat
Și copiii și-a aflat
Amândoi îmbrățișați,
Pe nisip galben culcați,
Amândoi senini la față
De păreau că sunt în viață.
Atunci craiul s-a căit,
În mătase i-a-nvelit
Și-n biserică i-a dus
Și-n două racle i-a pus,
Racle mândre-mpărătești
Purtând semne latinești. [2]
Și pe dânsul l-a zidit
În altar, la răsărit,
Pe ea-n tindă l-asfințit!
Iar din el, frate,-a ieșit
Un brad verde, cătinat,
Pe biserică plecat.
Și din ea o viișoară
Înflorită, mlădioară
Ce din zori și până-n seară
Pe biserică s-a-ntins
Și cu bradul s-au cuprins!
. . . . . .
Tună, Doamne, și trăsnește,
Tună-n cine despărțește
Dulcea dragoste-nfocată
De-un fecior și de o fată.

Păunașul codrilor

I

Pe cel deal, pe cel colnic
Trece-o pruncă ș-un voinic,
Puiculiță bălăioară
Cu cosița gălbioară,
Voinicel tras prin inel,
Mult e mândru tinerel!
Și-i tot zice voinicul:
„Cântă-ți, mândro, cântecul
Că mi-e drag ca sufletul."
„Eu, bădiță, l-oi cânta,
Dar codrii s-or răsuna
Și pe noi ne-a-ntâmpina
Păunașul codrilor,
Voinicul voinicilor!"
„Aurică drăgulică!
Nici ai grijă, nici ai frică.
Să n-ai grijă pentru tine
Cât îi fi tu lângă mine.
Să n-ai frică pentru mine
Cât oi fi eu lângă tine!"
Puse prunca a cânta,
Codrii puseră-a suna.
lată că-i întâmpina
Păunașul codrilor,
Voinicul voinicilor.
„Cale bună, românaș!"
„Mulțumim, măi Păunaș."
„Măi băiete, băiețele,
Măi voinice, voinicele,
Dă-ne nouă pe mândra
Ca să scapi cu viața ta."
„Ba, eu mândra nu ți-oi da
Pân' ce capul sus mi-a sta,
Că eu când o am luat
În cosițe i-am jurat

Să n-o las de lângă mine
Și s-o apăr de oricine."

II

Ei de brâie s-apucau
Și la luptă se luau.
Când în loc mi se-nvârteau,
Când în sus se opinteau.
Nici unul nu dovedea.
Jos nici unul nu cădea.
Iar băiatul cam slăbea,
Brâul i se descingea,
Și Păunul mi-l strângea
Trupușorul îi frângea.
„Mândro, mândrulița mea!
Vin' de-mi strânge brâul meu!
Apăra-te-ar Dumnezeu!
Că-mi slăbesc puterile,
Mi se duc averile."
„Ba, nu, nu, bădiță frate,
Că vei lupta pe dreptate,
Și oricare-a birui,
Eu cu dânsul m-oi iubi..."
Voiniceii se izbeau,
Și mai tare s-opinteau,
Și mai tare se-nvârteau,
Și mai tare se trânteau.
Din doi unul dovedea,
Din doi unul jos cădea;
Cine că mi-ș dovedea,
Și cu mândra purcedea?
Păunașul codrilor,
Voinicul voinicilor!
Cine-n luptă jos cădea
Și-n urmă-le rămânea?
Voinicel tras prin inel,
Moare-n codru singurel!

Soarele și luna

Umbla, frate, mândrul soare,
Umbla, frate, să se-nsoare
Nouă ai
Pe nouă cai
Care noaptea pasc în rai.
Umbla cerul și pământul
Ca săgeata și ca vântul,
Dar toți caii-și obosea
Și potrivă nu-și găsea
Ca sora sa Ileana,
Ileana Cosânzeana,
Ce-i frumoasă ca o floare
Într-o iarnă fără soare.
„Surioară Ileano,
Ileano Cosânzeano!
Haideți să ne logodim,
C-amândoi ne potrivim
Și la plete și la fețe
Și la dable frumusețe.
Eu am plete strălucite,
Tu ai plete aurite,
Eu am fața arzătoare,
Tu, fața mângâietoare."
„Alei, frate luminate,
Trupușor făr' de păcate,
Nu se află-adevărat
Frați să se fi cununat.
Cată-ți tu de cerul tău
Și eu de pământul meu,
C-așa vrut-a Dumnezeu."
Soarele se-ntuneca,
Sus, la Domnul se urca,
Domnului se închina
Și din gură cuvânta:
"Doamne sfinte,

Și părinte!
Mie timpul mi-a sosit,
Timpul de căsătorit,
Și potrivă n-am găsit
Ca soră-mea Ileana,
Ileana Cosânzeana".
Domnul sfânt îl asculta
Și de mână mi-l lua
Și prin iaduri mi-l purta,
Doar că l-ar înspăimânta,
Și prin rai încă-l purta,
Doară că l-ar încânta,
Apoi Domnul-Dumnezeu
Cuvânta cu graiul său,
Iar când Domnul cuvânta,
Lumile se deștepta
Și cu drag îl asculta.
Cerurile străluceа,
Norii din senin pierea:
„Soare, soare luminate,
Trupușor făr' de păcate,
Raiul tu l-ai petrecut
Și prin iad încă-ai trecut,
Ce mai zice gândul tău?"
„Zice că sufletul meu,
Aleg iadul chiar de viu
Numai singur să nu fiu,
Ci să fiu cu Ileana,
Ileana Cosânzeana!"
Soarele se cobora,
La sora lui se oprea,
Mândră nuntă pregătea,
Pe Ileana și-o gatea
Cu peteală de mireasă,
Cunună de-mpărătească,
Și rochița nețesută,
Din pietre scumpe bătută.
Apoi mândri, el și ea
La biserică mergea.
Dar când nunta se făcea,

Vai de el, amar de ea!
Candelele se stingea,
Clopotele se dogea,
Sfinții fața-și ascundea,
Preoți în genunchi cădea.
Iar mireasa, vai de ea!
Frig de moarte-o cuprindea
Căci o mână se-ntindea
Și pe sus o ridica
Și-n mare mi-o arunca!
Valurile bulbucea,
Iar ea-n valuri cum trecea
Mreană de-aur se făcea.
Soarele se-nălța sus,
Se lăsa tot spre apus
Și-n mare se cufunda
La soră-sa Ileana,
Ileana Cosânzeana.
Iară Dumnezeu cel sfânt,
Sfânt în cer și pe pământ,
Mâna-n valuri că băga
Mreana-n mână-o apuca
Și-n ceruri o arunca
Și-n lună plină-o schimba,
Apoi Domnul-Dumnezeu
Cuvânta cu graiul său;
Iar când Domnul cuvânta,
Lumile se spăimânta,
Mările se tupila,
Munții se cutremura,
Cerul se întuneca:
„Tu, Ileană Cosânzeană,
Sufletel fără prihană,
Și tu, soare luminate,
Trupușor făr' de pacate!
Cu ochii să vă zăriți,
Dar să fiți tot despărțiți.
Zi și noapte plini de dor,
Arși de foc nestingător,
Veșnic să vă alungați,

Cerul să cutreierați,
Lumile să luminați!"

Șoimul și floarea fragului

Sus, în vârf de brăduleț,
S-a oprit un șoimuleț,
El se uită drept în soare
Tot mișcând din aripioare.
Jos la trunchiul bradului
Crește floarea fragului. [1]
Ea de soare se ferește
Și de umbră se lipește.
„Floricică de la munte,
Eu sunt șoim, șoimuț de frunte,
Ieși din umbră, din tulpină,
Să-ți văd fața la lumină,
C-au venit până la mine
Miros dulce de la tine,
Cât am pus în gândul meu
Pe-o aripă să te ieu
Și să mi te port prin soare
Pân' te-i face roditoare
Și de mine iubitoare."
„Șoimuleț duios la grai,
Fiecare cu-al său trai.
Tu ai aripi zburătoare
Ca să te înalți la soare,
Eu la umbră, la răcoare,
Am menire-nfloritoare.
Tu te legeni sus, pe vânt,
Eu mă leagăn pe pământ.
Du-te-n cale-ți, mergi cu bine,
Făr-a te gândi la mine,
Că e lumea-ncăpătoare
Pentru-o pasăre ș-o floare!"

Brumărelul

Într-o verde grădiniță
Șade-o dalbă copiliță
Pe-așternut de calonfiri,
La umbră de trandafiri.
Trece-un voinicel cu grabă,
Și din fugă o întreabă:
—Spune-mi, dalbă copiliță,
Cu rumena ta guriță,
Ești nevastă, ori ești fată,[1]
Ori zâna din ceri picată?
—Nici nevastă sunt, nici fată,
Nici zână din ceri picată,
Ci sunt floare garofiță,
Răsărită-n grădiniță;
Dar tu, voinicele, spune,
Ești însurat, ori ești june?
—Eu sunt, dragă, Brumărelul,
Îi răspunse voinicelul.
Eu vin seara, pe răcoare,
De mă culc pe sân de floare,
Și când plec voios, cu soare,
După mine floarea moare!

Ciuma

Frunză verde salbă moale,
Adus-a un nor în poale
Boala cea mai rea din boale!
Noru-n țară s-a lăsat,
Peste oameni a plouat,
N-a plouat ploaie curată,
Dar cu ciumă-amestecată!
Unde-ajunge picătura,
Se închid ochii și gura,
Ochii să nu mai privească,
Gura să nu mai grăiască!
Plină-i țara, mult e plină
De scaieți de mărăcină;
Unde-s tufe prin potici
Sunt morminte de voinici,
Unde-s tufele mai dese,
Morminte de jupânese,
Unde-s tufele mai rari,
Morminte de fete mari,
Unde-s tufele mai vii,
Tot morminte de copii.
Frunză verde porumbică
Stă voinicul la potică.
Ciuma rea îi iese-n cale,
Voinicul zice cu jale:
„Na-ți calul cu armele
Și-mi lasă tu zilele."
Ea-i răspunde: „Dragul meu!
Cal și arme nu voi eu,
Dar pe tine chiar te vreu".
Frunză verde garofiță,
Trece-n câmp o copiliță
Cum e crinul înflorit,
Cum e bună de iubit.
Baba Ciuma cea păgână

Mi-o apucă strâns de mână.
Copilița-i zice: „Ciumă!
Nu-mi fii ciumă și-mi fii mumă! [2]
Na-ți salba cu florile
Și-mi lasă tu zilele."
Ea-i răspunde: „Drăguliță!
Am o neagră sălbuliță [3]
De cercat la gâtul tău,
Care nu te-a prinde rău."
Frunză verde toporaș,
Iat-un dulce copilaș
Care-alungă-un fluturaș.
Unu-aleargă, unul zboară:
Ciuma-i prinde și-i omoară!
Frunză verde poamă acră,
Iată-o babă, iată-o soacră [4]
Cum o vede Ciuma-ndată
Dă la fugă spăimântată,
Culegând în calea ei
Pruncușorii mititei,
Nevăstuice tinerele,
Copilițe gingășele,
Feciorași cu mintea crudă
Și bărbați voinici la trudă.
Ducă-s-ar în pribegie!
Ducă-s-ar în cea pustie,
Îndărăt să nu mai vie!

Holera

Jos, pe malul Prutului,
La casele Vâlcului,
Vâlcul bea, se veselește,
Cu trei fete se-ndrăgește,
De holeră nici gândește;
Maică-sa grija-i ducea
Și cu lacrimi îi zicea:
„Dragul mamei Vâlcule,
Mândrule, voinicule!
Tu tot bei și veselești,
De holeră nici gândești,
Lasă-mi-te de beție
Și de dalba veselie,
Că holera-i chiar la Prut
Și chiar dincoace-a trecut!"
Vâlcul ei se supunea,
Patru boi la car punea
Și pe cal încăleca,
Drumul la vale-apuca,
Apuca-n călătorie
Să facă negustorie.
Când la cotul Prutului,
Prin mijlocul câmpului,
El zarea, mări, vedea
O clonțată ce râdea,
O clonțată-nveninată,
Cu pielea pe trup uscată
Și cu părul despletit
Tot cu șerpi împleticit.
Ea din loc în loc sărea,
Spini în urmă-i răsărea,
Iarba câmpului ardea
Și oamenii morți cădea!
„Cale bună, măi drumeț:
Unde mergi așa sumeț?"

„Cale-ntoarsă, cloanță fa,
Unde-alergi curând așa?"
„Merg la casa Vâlcului
De pe malul Prutului
Ca să-i ridic zilele,
Să mă duc cu dânsele."
„Alei! iazmă călătoare,
Boală rea ș-ucigătoare!
Na-ți calul și armele,
De-mi lungește zilele,
Să-mi mai văd copilele
Că-mi sunt dragi ca soarele.
Na-ți și carul, na-ți și boi,
Numai te du de la noi!"
„Nu vreau arme omenești,
Că eu am arme drăcești.
Am trei coase nevăzute,
Cu ciocan de foc bătute:
Una pentru cei voinici,
Una pentru copii mici,
Una pentru fete mari
Și neveste cu ștergari,
Nu vreau nici carul cu boi,
Ci vă vreau pe toți pe voi,
Să vă umflu zilele,
Să mă duc cu dânsele."
Vâlcul biet se oțerea,
Holera la el sărea,
Oasele și le-ntindea
Și pe Vâlcu-l cuprindea.
Gură pe gură punea,
Buze pe buze lipea,
Zilele i se sorbea.
Apoi cloanța iar râdea,
Cu zilele purcedea,
Și voinicul mort cădea
Jos la cotul Prutului,
În mijlocul câmpului!

Bogatul și săracul

Frunzuliță de dudău,
La umbră, la făgădău
Beau săracul și bogatul. [1]
Beau stăpânul și argatul.
Iar bogatul se mândrea
Și-n glas mare poruncea:
"Măi crâșmar,
Măi făgădar!
Adă-mi mie vin de-un ban
Ca să beau cu ist sărman."
Iar săracul că râdea
Și din gură poruncea:
"Măi crâșmar,
Măi făgădar!
Adă-mi mie vin de-un zlot [2]
Să-l beau cu bogatul tot!
„Măi sărace, sărăcilă,
De ce vrei să-mi faci în silă?
Nu-ți pune punga cu mine,
Că n-ai cămașă pe tine,
Nici nu ai turme de oi,
Nici coșar cu păpușoi,
Nici car mare-n patru boi
Ca să poți cinsti cu noi." [3]
„Mai bogate, bogățele!
Dacă ai averi de-acele,
Nu-mi scoate ochii cu ele.
Că averile de frunte
Sunt ca un izvor de munte,
Astăzi curge și îneacă
Și mâini scade s-apoi seacă!
De ai turme mari de oi,
Ai și turme de nevoi,
Că pe unde-s turme blânzi
Sunt și lupi mereu flămânzi."

„Măi sărace, sărăcilă!
Face-mi-aș de tine milă
De n-ai fi tu om pizmaș
Și la inimă vrăjmaș."
„Măi bogate, bogățele!
Nu fi dușman gurii mele,
Că nu-ți vreau nici rău, nici bine,
N-am ce împărți cu tine.
Tu ai care cu opt boi,
Ai coșar cu păpușoi,
Eu, un cal bun de nevoi!
Tu ai bani de vânturat,
Galbeni mulți de semănat,
Eu am numai un topor
Care mi-e bun frățior,
Dar ce-aduni tu într-o vară,
Eu adun numa-ntr-o seară,
Că toporul mi-i vrăjit,
Cu tăișul oțelit,
Și când el se-ntoarce-n vânt,
Cad bogații la pământ.
Măi crâșmar,
Măi făgădar!
Adă-o vadră de Cotnar
Și de plată n-ai habar,
Că săracul când cinstește
Varsă sânge și plătește!"

Stejarul și cornul

„Frate, frate de stejar!
Lasă-mă să tai un par
Să-mi fac osie la car."
„Frățioare românaș,
Voios parul da-ți-l-aș
Dac-ai face tu din el
Buzdugan de voinicel, [1]
Ghioagă mare nestrujită,
Cu piroane țintuită,
Și cu dânsa de-ai lupta
Să aperi moșia ta." [2]
„Cornule, ce nu te-ndoi,
De-o creangă să te despoi,
Să-mi fac prăjină de boi?"
„Frățioare românaș!
Creanga lungă da-ți-o-aș
Ca s-o faci arc de război
S-alungi leșii de la noi. [3]
Lasă boii, frățioare,
Și te dă la vânătoare,
Că nu-i timp de plugărie,
Și e timp de vitejie."
„Codri, codri, mă jur eu
Să ucid cu brațul meu
De tot cornul un dușman,
De stejar un căpitan."

Călătorul

Trece-un călător și cântă,
Trece pe-o cărare frântă
Prin câmpia înflorită,
Cu inima veștejită.
El se plânge că-n cea lume
Nime știe de-al său nume,
Nime nu se îngrijește
De e mort ori de trăiește.
Surioara Magdalină
L-auzea dintr-o grădină,
Și pe gânduri ea cădea
Și de dor se aprindea:
„Călătorule mâhnit,
Și prin lume rătăcit!
Tu ești pasăre străină
Care cântă prin grădină
Ș-apoi zboară mai departe
Lăsând inimi înfocate."
„Surioară mângâioasă!
Mult ești dulce și frumoasă!
Ochii-ți ard și-ți arde fața
Ca garoafa dimineața,
Când de rouă-i încărcată
Și-n lumină se arată."
„Călătorule mâhnit,
Nu ți-e calul obosit?"
„Nu, drăguță, nicidecum,
Dar e săturat de drum".
Călătorul se oprea,
Nici că mai călătorea!

Fata de birău

„Fată de birău!
Fă pe dorul meu."
„Ba, bădiță, ba,
Nu te-oi asculta,
Că mă-i înșela
Și nu mă-i lua."
„Jur pe mândrul soare
Ce sfârșit nu are!
Că eu vreau să-mi fii
Mamă la copii."
Fata-l asculta
Și mi-l săruta;
Iar a doua zi,
Când ea se trezi,
Prinsă-a lăcrima
Ș-a se blestema.
Ea se tot bocea,
El îi tot zicea:
„Fată la birău
Și de țăran rău!
Ce plângi la pârău?
Rogi pe Dumnezeu
Ca să te iau eu?
Nu mai plânge, fa,
Că eu te-oi lua
De soția mea
Când se va vedea
Ursul cu cercei
Umblând după miei,
Lupul cu cimpoi
Umblând după oi,
Vulpea cu mărgele
Culegând surcele,
Ș-un iepure schiop
Într-un vârf de plop."

Pe cea zare de colnic
Merge-un tânăr de voinic.
Pe cea vale înflorită
Merge-o fată-mbobocită.
Când au fost de către seară
Ei în drum s-împreunară;
Când au fost de către zi,
Unul ș-altul se trezi.
El se scula șuierând,
Clop de rouă scuturând;
Mândra se scula plângând,
Tot plângând și blestemând.

Mândra din Muncel

Colo jos, pe lângă Tisă,
Merge mândra cam descinsă
Prin ierbuța până-n brâu,
Și ține murgul de frâu,
Murg voinic și pintenog
Care paște busuioc.
Ea se primblă-n poieniță
Și tot zice din guriță:
„Busuiocul l-aș privi, [1]
Mă tem că m-oi zăbovi,
Dar l-oi smulge și m-oi duce
Până dincolo de cruce,
La marginea codrului,
La stăpânul murgului,
Tot pe culmea din Muncel,
La haiducul voinicel.
Cine-a vrea ca să mă ieie
Meargă-acasă să mă ceie,
Meargă-acasă la părinți
Cu inima lui în dinți;
Iar pe când el mă va cere,
Tu, murguțule,-n putere,
Du-mă iute ca un zmeu,
Du-mă la stăpânul tău".
Mândra calu-ncăleca,
Spre Muncel vesel pleca,
Noapte-n drum o apuca.
Ea mergea, calea-și pierdea
Și-ntr-un râu adânc cădea,
Vai de mândra! vai de ea!
Sufletu-i zburând zicea:
„Sărmanul copilul meu!
Cum rămâne singurel,
Fără pic de mângâiere,
Fără mamă cu durere!"

Românii de pe malurile Dunării

„Fă, bădiță, piatra-n zece
La ist mal curând de-i trece,
Că suntem de soi român.
Nu suntem de neam păgân.
Despică Dunărea-n două,
Să facem dragoste nouă,
Colea-n umbra istor nuci
Pe brațe-mi să mi te culci
Să facem dragoste dulci.
Bădiță, la chip frumos,
Fă-n pădurea cea din dos
Că-i găsi un păltinel
Să durezi luntre din el,
Și-i găsi două nuiele
Să durezi vâsle din ele".
„Face-oi, puică, cum mă-nveți,
Face-oi luntre și lopeți
Să despic Dunărea-n două,
Când a ieși lună nouă".
Iată soarele-a apus,
Crai nou se ivește sus. [2]
Mândrul trage din lopată,
Trece Dunărea îndată,
Iese-n valea înflorită,
Vede puica adormită,
S-o deștepte-i vine milă,
Că-i gingașă; că-i copilă.
Să o lase-i vine dor,
C-are fața de bujor.
„Scoală, puică, să mă vezi,
Să mă vezi și să nu crezi."
„Ai venit, ursitul meu?
Noroci-te-ar Dumnezeu!
Vină-n brațe, vin', bădiță,
Să-ți dau miere din guriță,

Miere de floare de tei,
De-i gusta-o să tot cei."

Muierușcă din Brașău

Sub tufe de clocotel
Zace-un tânăr voinicel,
Cu mândruța lângă el.
„Scoală, scoală, măi bărbate,
Nu mai tot zace pe spate,
Că mi-am urât zilele
Mutând căpătâiele,
Când la cap, când în picioare,
Când la umbră, când la soare."
„Oh! dragă muierea mea!
Nu pot, nu pot, chiar d-aș vrea,
Boala mea nici că s-a duce
Pân' ce tu nu mi-i aduce
Mură-albastră și amară,
Sloi de gheață-n miez de vară."
„Oh! drăguț bărbatul meu,
Ajuta-ți-ar Dumnezeu!
Eu toți munții am călcat,
Mură-albastră n-am aflat,
Sloi de gheață n-am găsit,
Că pământu-i încălzit."
„Muierușcă din Brașău!
Mura-albastră-i ochiul tău
Care mă ucide rău.
Sloi de gheață netopită
E chiar inima-ți răcită
Și de mine dezlipită!"

Dolca

Pe câmpul Tinechiei,
Pe zările câmpiei,
Răsărit-au florile
Odată cu zorile?
N-au răsărit florile,
Ș-a dus Costea oile
De-a așezat stânele
Pe toate movilele.
Azi e luni și mâini e marți,
Pleacă Costea la Galați.
Să ia sare
La mioare,
Și bolovani
La cârlani,
Și tărâțe,
La oițe,
Și glugi mari
La cei zărari,
Și opinci
La cei voinici.
Iară Costea cum mergea
Cu Fulga se întâlnea.
Fulga cel cu barba neagră
Și cu mintea neîntreagă,
Necăjit și obosit,
De trei zile flămânzit:
„Alei! Fulgo, dragul meu,
Să faci cum ți-oi zice eu:
Mergi la stâna mea cu bine
Să-ți iei un dar de la mine, [1]
Trei mioare de frigare
Ș-încă una de căldare
Ca să-ți fie de prânzare."
Fulga cel cu barba neagră,
Dar cu mintea neîntreagă,

Sus la stână se ducea
Ș-oile cât le vedea,
Cârduri, cârduri le rupea,
Cu botâul le mâna
În codru la Pandina.
Iar Costea când se-ntorcea
Mare pagubă-și vedea
Că lui, mări, nu-i venea
Nici laptele la mulsoare,
Nici cașul la-nchegătoare,
Nici urda la-nvelitoare!
Costea mult nu se-ngăima,
El dulăii toți chema,
Un caș dulce dezvelea,
Optezeci de felii tăia,
Patruzeci la pui de câini,
Patruzeci la câini bătrâni.
Toți în grabă le mânca
Dar seama nici că și-o da.
Când, la urma tuturor,
lan că venea-ncetișor,
Schiopătând, schelălăind,
Laturile cam ținând,
Dolca, haita cea bătrână
Ce știa rândul la stână.
Ea venea, nu prea venea,
„Dolca fa, Costea-i zicea,
Unde mi-e averea mea?"
Dolca-ncet schelălăia,
La pământ se întindea.
„Dolca fa, tu ești bătrână,
Tu știi rândul de la stână.
Eu pe tine te-am grijit,
Tot cu lapte te-am hrănit.
Dolcă fa, cum de-ai lăsat,
Furii stâna de-au prădat?"
Gemea Dolca, se culca,
Laba ruptă-și arăta:
„Dolca mea, Dolcuță fa!
Furii laba ți-au rănit

Când la dânșii ai sărit?
Dacă-mi ești tu pricepută
Și nu te-arăți prefăcută,
Înainte să apuci
Și la furi drept să mă duci
Pe urmele oilor
Prin pajiștea florilor."
Dolca vesel se scula,
Câmpul de-a lung apuca,
Botul prin iarbă vârând,
Urmele tot mirosind.
Urma-i ici, urma-i colea,
Dolca nici c-o prăpădea.
Ziua-ntreagă ea mergea
Și-ndeseară ajungea
În codru la Pandina
Ce de foc se lumina.
Când în codru se-ndesea,
Bietul Costea ce zărea?
Fulga masă că-și gătea,
Miei de piele că-i jupea.
Care prin frigări frigea,
Care prin căldări fierbea!
„Masă bună, veselie!"
Striga Costea cu mânie.
Și Dolca se repezea.
La Fulga mereu bătea,
Iar Fulga cum o zărea
Crunt de spaimă tresărea.
„Alei, Fulgo, barbă neagră,
Dar cu mintea neîntreagă,
Când la drum te-am întâlnit
Eu, mări, ți-am dăruit
Trei mioare de frigare
Ș-încă una de căldare
Ca să-ți fie de prânzare,
Și tu,-n loc de mulțumită,
Ca o fiară flămânzită,
Toată stâna mi-ai răpit
Și pe Dolca mi-ai rănit!

Stai, măi Fulgo, barbă neagră,
Să te fac cu mintea-ntreagă."
Și cum sta și-l judeca,
Inima i-o despica,
Și Dolcăi o arunca,
Iară Dolca n-o mânca,
Inima de vânzător
E venin otrăvitor!

Șalga

Sus pe malul Dunărei,
La perdeaua cu câini răi,
A Șalgăi a vădanei,
Este-o turmă de cârlani
Păscută de opt ciobani,
Turma Șalgăi cea frumoasă
Ca șoimul de inimoasă.
La perdea-n miezul nopții
Nimerit-au haiducii,
Nimerit-au, năvălit-au,
Paloșele zângnit-au,
Pe ciobani legatu-mi-au,
Dulăii-mpușcatu-i-au.
Iar pe baciul cel mai mare
Îl fereca și mai tare
Cu coatele la spinare,
De striga că rău îl doare:
„Căpitan Caracatuci,
Vătăjel peste haiduci!
Peste cinci sute și cinci
Tot haiduci de cei voinici.
De-ai făcut vrodată bine,
Fă-ți o milă și cu mine
Și-mi dezleagă brațele,
Rău mă dor sărmanele!"
Căpitanul se-mblânzea,
Brațele-i le slobozea.
Iară baciul cum scăpa,
Mâna-n sânu-și o băga,
Bucium de aur căta [2]
Și de trei ori buciuma,
Văile se răsuna,
Frunzele se clătina,
Șalga-n somnu-i l-auzea,
Din somn Șalga se trezea,

La soacră-sa se ducea
Și din gură așa-i zicea:
„Maică, măiculița mea!
N-auzișI tu buciumând
Și văile răsunând?
Nu știu, maică, ciobanii
Rătăcit-au cârlanii,
Ori drumul au rătăcit,
Ori haiduci i-au năvălit?"
Baba soacra răspundea:
„Mergi, te culcă, fata mea,
De ciobani nu te-ngrija,
C-așa bucium' ei cu dor
Când le-i dor de casa lor."
Soacra bine nu sfârșea,
Șalga iar că auzea
Glas de bucium răsunând,
Pân-în suflet răzbătând.
„Hei! copii, copii argați!
Somnul dulce voi lăsați,
Ș-un cal iute-mi înșăuați,
Puneți șaua bărbătește,
Să încalec voinicește."
Ea pe cal se arunca
Și spre Dunăre-alerga
Hăulind și chiuind,
Buzduganul învârtind.
Cât haiducii o zăreau,
Loc de fugă nu găseau,
Iară Șalga-i urmărea
Și din gură-așa răcnea:
„Ian așteapt' așteapt' asteaptă
Să luptăm la luptă dreaptă,
Căpitan Caracatuci,
Vătăjel peste haiduci,[3]
Peste cinci sute și cinci
Tot haiduci de cei voinici!
Stai pe loc să ne-ntâlnim,
Două vorbe să grăim
Și-n arme să ne lovim,

Că mă jur pe Dumnezeu!
Să te-nvăț eu, fătul meu,
Cum se leagă ciobanii,
Cum se pradă cârlanii."
Căpitan Caracatuci,
Cetaș mare de haiduci,
Se ducea, ducea, ducea,
Nici capul nu-și întorcea.
Șalga-i ici, Șalga-i colea,
Capul din fugă-i tăia!
Capu-n urmă rămânea,
Trupu-nainte fugea,
Sângele pârâu curgea,
Drumul roș că se făcea!
. . . . . .
Cică, mări, de pe-atunci,
Când vin cete de haiduci,
Drumul lor nici că greșesc,
Nici că, zău, mai nimeresc
La perdeaua cu câini răi
A Șalgăi, a vădanei
A Șalgăi, a vădanei
De pe malul Dunărei!

Mihu copilul

I

La dealul Bărbat,
Pe drumul săpat,
Merge hăulind,
Merge chiuind
Mihu copilaș,
Mândru Păunaș,
Păunaș de frunte,
Copilaș de munte. [1]
Merge el cântând,
Din cobuz sunând,[2]
Codrii dezmierdând
Din cobuz de os
Ce sună frumos.
Merge cel voinic
Pe-un murgușor mic
Prin mezul nopții,
Prin codrul Herții.[3]
Mult e frunza deasă,
Noaptea-ntunecoasă,
Și calea pietroasă!
Dar când se urca
Și murgul călca
Piatra scăpăra,
Noaptea lumina,
Noaptea ca ziua.
Merge, mări, merge,
Ș-urma li se șterge
Printre frunzi căzute
Pe cărări pierdute.
Merge tot mereu
Voinicelul meu,
Din frunze pocnind,
Codrii vechi trezind
Și mereu grăind:
„Hai, murgule, hai,

Pe coastă de plai,
Ce lași tu drumul
Ș-apuci colnicul?
Ori zaua te-apasă,[4]
Ori șaua te-ndeasă,
Ori frâul cu fluturi,
Ori scumpele rafturi,
Ori armele mele
Ce lucesc ca stele,
De duci așa greu
Trupușorul meu?"
„Zaua nu mă-ndeasă,
Șaua nu m-apasă,
Frâul nu mă strânge,
Chinga nu mă frânge,
Dar ce mă apasă
Și-n drum nu mă lasă,
Că s-ațin pe-aici
Patruzeci și cinci,
Cincizeci fără cinci
De haiduci levinți[5]
Duși de la părinți
De când erau mici
La codru-n potici.
Ș-acum se găsesc
De benchetuiesc
La valea adâncă,
La muchie de stâncă,
La des păltiniș,
Mărunt aluniș;
La masă de piatră,
În patru crăpată,
Cu sârmă legată,
Cu slove săpată,
Cu slove de carte
Cu aur suflate.
Iar la masă, șade[6]
armonioasă.
Gata să te prade
Ianuș Ungurean,

Vechiul hoțoman,
Cu barba zburlită,
De rele-nvechită,
Până-n brâu lungită,
Cu brâu-nvelită.
El are, măi frate,
Săbii lungi și late,
Durdă ghintuită,[7]
Inimă-oțelită.
Și mai are încă
Pe-mprejur de stâncă
Voinicei levinți
Cu armele-n dinți.
Feciori buni de mână,
Căliți, tari de vână.
Flăcăi groși în ceafă,
Voinici făr' de leafă!
Cu chivere nalte,
Cu cozile late
Lăsate pe spate.
Ei te-or auzi
Și s-or repezi,
Și amar de tine
Și amar de mine!"
„Hai, murgule, hai
Pe coastă de plai,
Lasă colnicul
Ș-apucă drumul
Că ești cu Mihul!
Lasă-n urmă-ți teamă,
Că te iau pe seama
Istor brațe groase,
Groase și vânoase,
Istuia piept lat,
Lat ș-înfășurat,
Istui păloșel
Cu buza de-otel.
Unguru-i fălos,[8]
Nu-i primejdios,
Gura lui e mare,

Dar nu mușcă tare.
Câți sunt ei? cincizeci?
Șasezeci, optzeci,
O sută ș-o mie?
Iasă-n cale-mi, vie
Dacă vor să știe
Cine e Mihul,
Mihu Copilul!"
Murgul ca gândul
Lasă colnicul
S-apucă drumul.
„Hai, murgule, hai,
Pe coastă de plai
La poiana grasă,
Dumbrava frumoasă
Cu iarbă-nverzită,
Cu flori înflorită!"

II

Iată-n codru, iată,
Că Ianuș deodată,
Cum benchetuiește
Și se veselește,
Stă, încremenește,
Pe gânduri pornește
Că din când în când
Aude sunând,
Codrii răzbătând
Un mândru cântic,
Cântec de voinic
Ș-un glas de cobuz
Dulce la auz,
De cobuz de os
Ce sună duios.
Și iată, și iată
Că Ianuș deodată
Tresare și sare
Și zice-n glas mare:
„Voi, vitejilor,
Haraminilor![9]
Ian stați ș-ascultați
Ș-armele-apucați,
Că eu cam auz
Un glas de cobuz
Printre frunzi sunând,
Codrii dezmierdând.
Deci voi vă grăbiți,
Curând vă porniți
Să-i ieșiți în cale
Pe deal și pe vale,
La pod, la hârtop,
La lunca de plop,
La potica strâmtă,
La cărarea frântă,

La fântâna lină
Cu apă puțină.
De-a fi vrun viteaz
Cu flori pe obraz,
Să nu mi-l stricați,
Ci să mi-l legați.
Iar vreun fermecat,
De muieri stricat,
O palmă să-i dați
Drumul să-i lăsați!"
Ungurii pornesc
Și calea-i opresc.
Iar cât îi zărește
Mihu le grăiește:
„Voi, voinicilor,
Haraminilor,
Cine v-a mânat
Capul v-a mâncat!"
Și nici că sfârșește,
La harță pornește[10]
Și se învârtește,
Toți îi risipește.
Apoi iar purcede
Prin cel codru verde.
Murgul se urca,
Și când el călca,
Piatra scăpăra,
Noaptea lumina,
Noaptea ca ziua.
Ianuș cum îl vede,
Din loc se repede:
„Voi, vitejilor,
Haraminilor!
Dați cu lăncile,
Dați cu flintele."
„Lăsați flintele,
Lăsați lăncile,
Voi, voinicilor,
Haraminilor!
Că eu Mihu sânt,

Și vreau să vă cânt
Un mândru cântĕc,
Cântec de voinic
Cum n-ați auzit
Cât veac ați trăit."Iată-n codru, iată,
Că Ianuș deodată,
Cum benchetuiește
Și se veselește,
Stă, încremenește,
Pe gânduri pornește
Că din când în când
Aude sunând,
Codrii răzbătând
Un mândru cântic,
Cântec de voinic
Ș-un glas de cobuz
Dulce la auz,
De cobuz de os
Ce sună duios.
Și iată, și iată
Că Ianuș deodată
Tresare și sare
Și zice-n glas mare:
„Voi, vitejilor,
Haraminilor![9]
Ian stați ș-ascultați
Ș-armele-apucați,
Că eu cam auz
Un glas de cobuz
Printre frunzi sunând,
Codrii dezmierdând.
Deci voi vă grăbiți,
Curând vă porniți
Să-i ieșiți în cale
Pe deal și pe vale,
La pod, la hârtop,
La lunca de plop,
La potica strâmtă,
La cărarea frântă,
La fântâna lină

Cu apă puțină.
De-a fi vrun viteaz
Cu flori pe obraz,
Să nu mi-l stricați,
Ci să mi-l legați.
Iar vreun fermecat,
De muieri stricat,
O palmă să-i dați
Drumul să-i lăsați!"
Ungurii pornesc
Și calea-i opresc.
Iar cât îi zărește
Mihu le grăiește:
„Voi, voinicilor,
Haraminilor,
Cine v-a mânat
Capul v-a mâncat!"
Și nici că sfârșește,
La harță pornește[10]
Și se învârtește,
Toți îi risipește.
Apoi iar purcede
Prin cel codru verde.
Murgul se urca,
Și când el călca,
Piatra scăpăra,
Noaptea lumina,
Noaptea ca ziua.
Ianuș cum îl vede,
Din loc se repede:
„Voi, vitejilor,
Haraminilor!
Dați cu lăncile,
Dați cu flintele."
„Lăsați flintele,
Lăsați lăncile,
Voi, voinicilor,
Haraminilor!
Că eu Mihu sânt,
Și vreau să vă cânt

Un mândru cântĕc,
Cântec de voinic
Cum n-ați auzit
Cât veac ați trăit."

III

Iată, mări, iată
Că Mihu deodată
Începe pe loc
A zice cu foc,
Începe ușor
A zice cu dor
Un cântec duios
Atât de frumos,
Munții că răsun,[11]
Șoimii se adun,
Codrii se trezesc,
Frunzele șoptesc,
Stelele clipesc
Și-n cale s-opresc!
Iar ungurii mult
Cu drag îl ascult,
Și Ianuș îndată,
Ca nealtădată,
Glasu-și îmblânzește
Mihului grăiește,
La masă-l poftește.
„Vin' tu, Mihule,
Vin', voinicule,
Să benchetuim
Și să veselim,
S-apoi amândoi
Ne-om lupta noi doi".
Ei cu toți s-adun,
La masă se pun
Și benchetuiesc
Și se veselesc,
Ploștile ciocnesc,
Vesel chiuiesc.[12]
Dar când au sfârșit
De benchetuit,

Masă de-ospătat,
Vinul de gustat,
Ianuș ungurean,
Mihul moldovean
Deoparte se duc
La luptă s-apuc!
Cruntă-i lupta lor,
Că e pe omor.
Cine c-a pica
Nu s-a mai scula!
Iar ungurii toți,
Lui Ianuș nepoți,
Stau de mi-i privesc
Cum mi se-nvârtesc,
Cum mi se smucesc,
Cum mi se trântesc
Ca doi zmei, ca lei,
Ca lei paralei.[13]
Iată, mări, iată
Că Mihu deodată
În loc se oprește,
Pe Ianuș sucește,
Sus îl opintește,
Jos încă-l izbește
Și-n genunchi îl pune
Și capu-i răpune.
Iar ungurii toți,
Lui Ianuș nepoți,
Stau încremeniți
De moarte-ngroziți.
Mihu mi-i trezește
Ș-astfel le grăiește:
„Voi, copiilor,
Haraminilor!
Care s-a afla
De va ridica
Buzduganul meu
Cât este de greu,
Durdulița mea
Cât este de grea

Și zalele mele
Cât îmi sunt de grele,
Acela să vie
Cu mine-n frăție
Ca să vitejească,
Numele să-i crească!"[14]
Ungurii se-ntrec
La pământ se plec
Și-n zadar se-ncerc!
Nici unul nu poate
Să ridice-n spate
Armele culcate
Cu-aur îmbrăcate,
Cu fier ferecate.
„Voi, mișeilor,
Haraminilor!
Codrul mi-l lăsați,
Jugul apucați
Că nu sunteți voi,
Nu sunteți ca noi
Oameni de mândrie,
Buni de vitejie,
Ci oameni de gloată,
Buni de sapa lată."
Și cum zice-ndată
Mihul cel voinic
Cu degetul mic
Armele-și ridică,
Pleacă pe potică
Cu murgul voios
Prin codrul frunzos.
Și-n urmă-i vuiește,
Codrul clocotește
De un mândru cântic,
Cântec de voinic,
De-un glas de cobuz
Dulce la auz,
De cobuz de os
Ce sună frumos!

Toma Alimoș

Baladă populară românească;

Departe, frate, departe,
Departe și nici prea foarte,
Sus, pe șesul Nistrului,
Pe pământul turcului;
Colo-n zarea celor culmi,
La groapa cu cinci ulmi,
Ce răsar dintr-o tulpină
Ca cinci frați de la o mumă,
Ședea Toma Alimoș,
Boier din Țara de Jos;
Ședea Toma cel vestit
Lângă murgu-i priponit
Cu țărușul de argint
Bătut negru în pământ;
Și pe iarbă cum ședea,
Mândră masă-și întindea
Și tot bea și veselea
Și din gură-așa zicea:
— Închinare-aș și n-am cui!
Închinare-aș murgului,
Dar mi-e murgul cam nebun
Și de fugă numai bun;
Închinare-aș armelor,
Armelor, surorilor,
Dar și ele-s lemne seci,
Lemne seci, oțele reci!
Închina-voi ulmilor,
Uriești culmilor,
Că sunt gata să-mi răspunză
Cu freamăt voios de frunză,
Și-n văzduh s-or clătina
Și mie s-or închina!

Iată, mări, cum grăia,
Că-n departe auzea
Un nechez ce nechezea
Și se tot apropia.
Toma-ncet mi se scula,
Peste câmpuri se uita
Și zărea un hoțoman
Pe-un cal negru dobrogean,
Pe-un cal sprinten voinicesc…
Plătea cât un cal domnesc.
Hoțomanul nalt, pletos
Cum e un stejar frunzos,
Era Manea cel spătos,
Cu cojoc mare, mițos,
Cu cojoc întors pe dos,
Și cu ghioaga nestrungită
Numai din topor cioplită.
El la Toma-ncet venea
Și din gură-așa-i grăia:
— Alei! Toma Alimoș,
Boier din Țara de Jos,
Ce ne calci moșiile
Și ne strici fânețele?
Boier Toma Alimoș
Îi da plosca cu vin roș:
— Să trăiești, Manea fărtate!
Dă-ți mânia după spate,
Ca să bem în giumătate.
Manea cu stânga lua,
Cu dreapta se înarma,
Paloșul din sân scotea,
Ș-așa bine-l învârtea
Ș-așa bine mi-l chitea,
Că pe Toma mi-l tăia
Pe la furca pieptului,
La încinsul brâului,
Deasupra buricului,
Unde-i greu voinicului.
Toma crunt se oțerea…
Manea-n scări se-nțepenea,

Dos la fugă și spunea.
— Alelei! fecior de lele!
Căci răpiși zilele mele!
De te-aș prinde-n mâna mea,
Zile tu n-ai mai avea!
Și cum sta de cuvânta,
Mațele și le-aduna,
În coșuri și le băga,
Pe deasupra se-ncingea
Și la murgu-i se ducea
Și cu murgu așa grăia:
— Alelei! murguleț mic,
Alei! dragul meu voinic!
De-ai putea la bătrânețe
Cum puteai la tinerețe!
Murgul ochii-și aprindea,
Necheza și răspundea:
— Iată coama, sai pe mine
Și de-acum te ține bine,
Să-ți arăt la bătrânețe
Ce-am plătit la tinerețe!
Toma iute-ncăleca,
După Manea se lua
Și mereu, mereu striga:
— Alelei! murguleț mic,
Alei! murgul meu voinic,
Așterne-te drumului
Ca și iarba câmpului
La suflarea vântului!
Murgul mic se așternea,
Manea-n lături se zărea,
Toma turba și răcnea:
— Tăiatu-m-ai tâlhărește,
Fugitu-mi-ai mișelește.
De te-as prinde-n mâna mea,
Zile tu n-ai mai avea!
Stăi pe loc să ne-ntâlnim,
Două vorbe să grăim,
Două vorbe oțelite
Cu paloșele grăite!

Manea-n lături tot fugea,
Iară Toma-l agiungea
Ș-așa bine mi-l chitea,
Că din fugă mi-l tăia
Giumătate-a trupului
Cu trei coaste-a negrului!
Manea-n două jos cădea,
Toma murgului zicea:
— Alelei! murguleț mic,
Alei! dragul meu voinic!
Ochii-mi se painginesc,
Norii sus se învârtesc.
Te grăbește, aleargă, fugi
Și ca gândul să mă duci
Colo-n zarea celor culmi,
La gropana cu cinci ulmi,
Că eu, murgule-oi muri,
Pe tine n-oi mai sări!
Iar când sufletul mi-oi da,
Când nu te-oi mai dezmierda,
Din copită să-ți faci sapă,
Lângă ulmi să-mi faci o groapă,
Și cu dinții să m-apuci,
În tainiță să m-arunci,
Ulmii că s-or clătina,
Frunza că s-a scutura,
Trupul că mi-a astupa.

Román Grue Grozovanul

I

Sus, pe câmpul Nistrului,
Sub poalele cerului,
La coada Ialpăului[1]
Unde fat' zmeoaicele[2]
Și s-adun' zărnoaicele,
Și s-adap' leoaicele,
Multe-s, frate, și mai multe
Corturi mari, corturi mărunte!
Iar în chiar mijlocul lor
Nalță-se-un cort de covor,
Un cort mare și rotat,
Poleit și narămzat,
Cu țărușI de-argint legat,
Parcă-i cort de împărat![3]
Dar înuntru cine șede?
Dar în el cine se vede?
Ghirai hanul cel bătrân[4]
Cu hamger bogat la sân.
Mulți tătari stau împrejur
Cu ochi mici, ca ochi de ciur,
Și stau toți îngenuncheți
Pe covor cu perii creți.
Iar la ușa cortului
Sub stejarul mortului,[5]
Este-un biet român legat,
Legat strâns și ferecat
Ca un mare vinovat.
Român Grue Grozovanul,
Român Grue moldovanul
Care-a sărăcit pe hanul.
Doi tătari țeapa-i gătesc,
Doi amar mi-l chinuiesc,
Dar el cântă-n nepăsare
Parcă-ar fi la masă mare,
Și dă semn de veselie

Parcă-ar fi la cununie!..
Iată mârzăcițele[6]
Și cu tătărițele
Că la hanul năvălesc
Și cu toate așa-i grăiesc:
„Alei! Doamne han bătrân
Cu hamger bogat la sân!
Fă cu Grue ce vei face
Sufletul să ni se-mpace,
Că de când s-a ridicat
Și-n Bugeac Grue-a intrat,
Mulți tătari el ți-a stricat
Și tătarce-a văduvit,
Fete mari a bătrânit,
Bugeacul l-a pustiit,
Bugeacul pe jumătate
Și Crâmul a treia parte!"
Ghirai hanul cel bătrân
Trage pala pe la sân
Și cu glas crunt de păgân
Zice lui Grue român:
„Alei! Grue viteaz mare!
De la mine n-ai iertare.
Spune-ncalte-adevărat
Mulți tătari tu mi-ai stricat?"
„Alei! Doamne han bătrân,
Lasă cel hamger la sân,
Că eu sunt pui de român
Și nu-mi pasă de-un păgân![7]
De-i iertare sau de nu-i,
Tot cu dreptul vreau să-ți spui
Că de când m-am ridicat
Și-n Bugeac eu am intrat
Mulți tătari, zău, ți-am stricat
Și tătarce-am văduvit,
Fete mari am bătrânit
Și Bugeac am pustiit,
De bahmeți l-am sărăcit,[8]
Bugeacul pe jumătate
Și Crâmul a treia parte.

Iar Nistrul când l-am trecut,
Pod pe dânsul am făcut
Ca să duc, să car la noi
Averile de la voi;
Să duc care mocănești
Cu copile mârzăcești
Și cu roabe tătărești.
Alei! Doamne han bătrân,
Lasă cel hamger la sân
Și-mi dă moarte de român,
Nu-mi da moarte de păgân,
Las' să mă mărturisesc[9]
Și de suflet să-mi grijesc
La un popă creștinesc
Care zice din psaltire
În cea sfântă mănăstire,
Că mult sunt eu vinovat,
De păcate încărcat;
C-am curvit cu sora ta
Ș-am răpit pe fiica ta,
Ș-am ucis pe frate-tău,[10]
Viteaz mare cât un leu,
Care-a fost dușmanul meu!"
Ghirai hanul cel bătrân
Uită hamgerul la sân,
Și cu glasul oțerit
Pe loc a și poruncit
La mârzaci de cei mai mari
Și la cincizeci de tătari
Pe Grue să-l ducă-ndată
La cea mănăstire naltă!

II

Tătărimea purcedea
Și pe Grue mi-l ducea
La cel popă creștinesc,
Sfânt cu chipul omenesc,
Care zice din psaltire
În cea sfântă mănăstire;
Dacă vedea și vedea,
Grue vreme nu pierdea,
Două cruci numai făcea,
Doamne-ajută! el zicea,
Bardă-n mână apuca
Și-n tătari se arunca
Ca un vânt înviforat
Într-un lan de grâu uscat.
„Aman!" ei cu toți răcneau[11]
Și din fața-i toți piereau!
Dacă vedea și vedea,
El în grabă se ducea
Chiar la grajdul hanului,
Hanului tătarului.
Când la grajd el ce zărea?
Un bahmet ce tot sărea,
Un căluț cam pătrărel,
Ieșea-n vară cincărel.
Grue mi-l apropia;
Mâna-n coamă că-i punea
Și-n podele-l azvârlea,
Așa cal nu-i trebuia!
Dar colo, cât colo,-n fund,
Iată-un negru cal rotund,
Care soare n-a văzut
De când mă-sa l-a făcut.[12]
La el Grue se ducea,
Mâna-n coamă că-i punea,
Din loc nici că mi-l clintea!

Așa cal îi trebuia.
El afară mi-l scotea,
Frumușel mi-l înșeua,
Înșeua și-l înfrâua
Și pe ochi îl săruta
Și pe dânsul s-arunca.
Trei dezbinuri că mi-i da,
Scântei verzi din ochi îi da,[13]
Și deodată s-arăta
Chiar la ușa cortului
Sub stejarul mortului.
Ghirai han cât îl vedea,
Ofta greu și mi-i zicea:
„Alei! Grue, viteaz mare!
De la mine ai iertare,
De vrei numai să te prinzi
Negrul meu să nu mi-l vinzi,
Să nu-l vinzi la ungurean,
Nici la turc țarigrădean.
Să nu-l vinzi nici la litean,
Că liteanu-i om viclean.[14]
Ci să-l vinzi la un român,
Că-i om drept și bun stăpân
Și de mână mai dănos
Și de suflet mai duios.[15]
El pe negrul de-a avea,
Tot de nunți mi l-ar ținea.
Eu la dânsul l-oi vedea
Ori la nunți, ori la război,
Când ne-om lupta noi cu voi.
El că mi l-ar dărui
Sau că i l-oi cumpăni
De trei ori cu venetici,[16]
Venetici de câte cinci."
Român Grue cam râdea
Și din gură răspundea:
„Alei! mări, han bătrân!
Ori nu știi că sunt român?
De-s român, sunt frate bun[17]
Cu-orice cal viteaz nebun!

Iar de ai bahmeți fugari
Și de ai voinici tătari,
Bahmeți iuți să mă gonească,
Tătari crunți să îndrăznească.
Dă-le voie, dă-le știre
După mine să se-nșire
Și s-alerge să m-ajungă
Pe câmpia astă lungă."

III

Ghirai hanul semn dădea,
Tătărimea purcedea
Pe cel câmp nemărginit
Cu negară învelit
Și cu troscot coperit.
Tătărimea se-nșira
Și fugind se răsfira
Câte unul, unul, unul
După negrișor nebunul,
Negrișor fugea, fugea,
Cum se fuge nu fugea,
Ci sărea tot iepurește
Ș-alerga tot ogărește
Nechezând tot voinicește.
Alei! voi tătari păgâni,
Vi s-a stins ziua de mâini!
Iată Grue dă-napoi
Și s-aruncă printre voi
Ca un vânt înviforat
Într-un lan de grâu uscat;
Și cu negrișor nebunul
Vă ia unul câte unul
Și din fugă vă cosește
Și vă taie chip snopește[18]
Și de-averi vă curățește
Și de boală vă scutește
Și vă lasă-n urma lui
Ca momâi de-a câmpului!
Apoi Grue se pornește
Și-n Moldova se ivește
Ca un soare ce-ncălzește,
Încălzește și rodește,
Că mult bine-n lume face
Sufletul să și-l împace.
Creștinează[19]

Și botează,
Da de fin
Câte-un tretin
Și de fină
O tretină.
Și cunună fete mari,
Fără grijă de tătari,
Și ridică mănastiri
Pentru timp de năvăliri,[20]
Iar pe negru sprintenel
Îl face frate cu el,
Că românu-i frate bun
Cu-orice cal viteaz nebun!

Codreanul

I

Frunzuliță de dudău![1]
S-a aflat la Movilău[2]
De Codreanul cela rău,
Că se primblă prin ponoare
Prin potice fără soare,
Cu saricâ bocsănească
Și căciulă țurcănească,
Nime să nu mi-l cunoască.
Mult e mândru, sprintenel
Cel voinic, cel voinicel!
Și tot cată-un călușel
Roibuleț, cu părul creț
De-al lui Codrean drăguleț.
Mult aleargă, s-ostenește,
Cal pe gânduri nu găsește;
Câți fugari i s-arăta,
El de coamă-i apuca,
Peste tufe-i arunca.
Dacă vedea și vedea
Că norocul nu-l slujea,
În baltag se rezema,
Colea-n vale se lăsa,
Colea-n vale, la strâmtoare
Unde trec mocani cu sare.[3]
Iar în drum cât se punea,
C-un mocan se întâlnea
Și din gură-așa-i grăia:
„Cale bună, măi muntene!"
„Mulțumim, frate Codrene!"
„Măi Mocane frățioare,
Nu ți-e roibul de schimbare?
Să-ți dau chebea din spinare
Ș-un car mare plin de sare,
Un car mare cu opt boi
Să mergi bogat de la noi?"

„Nu mi-e roibul de schimbare,
Nici mi-e roibul de vânzare,
Că cu mama roibului
Plătesc valea Oltului,
Și de-aș vinde pe roibul,
Aș plăti Movilăul."
„Alelei! mocănaș dragă,
De mine dorul se leagă.
Fă și tu pe dorul meu
Că bun e cel Dumnezeu!
Dă-mi pe roibul drăguleț,
Ca să cerc de-i șoimuleț.
De-i mi-a plăcea umbletul
Eu ți-oi da și sufletul."
Mocănașul se pleca,
Codrenașu-ncăleca...
Trei rugini el îi trăgea,[4]
Astfel roibul meu fugea...
Văile se limpezea![5]
Se ducea hoțul râzând,
Fugea roibul nechezând,
Iar mocanul sta plângând
Și din gură tot zicând:
„Alelei! măi Codrenele!
Te vezi de pe sprâncenele
Că ești făcător de rele.
Vin', Codrene, înapoi,
Dă-mi încalte cei opt boi,
Câțiva bani de cheltuială
Și chebea de primeneală."
„Ba-ți fă cruce, măi mocan,
Zi c-ai cinstit pe Codrean,
Că de-oi veni înapoi
În loc de car cu opt boi,
Ți-oi da niște pumni zgârciți
De ți-or părea bani găsiți"[6]
Și s-a dus, s-a dus, s-a dus
Pân' ce soarele-a apus.

II

Frunză verde de alună!
Codrenaș cu voie bună
Se urca în deal la stână,
Se urca și chiuia...
Toți ciobanii că fugea!
Numai unul rămânea,
Lângă foc se întindea,
Bolnăvior că se făcea,
Codrenaș îl pricepea
Și din gură-așa-i zicea:
„Mânca-te-ar lupii cioban!
La ce te mai faci viclean
Că ți-oi trage-un iatagan
De-i sări ca un șoldan!
Scoal' de-mi alege-un cârlan,
Cârlănaș de la Ispas[7]
Tinerel, rotund și gras."
El cârlanul și-l lua,
La ciochine și-l lega
Și cu roibul iar pleca,
Și cu roibul se lăsa
Colo-n vale la Șanta,
La Șanta, la crâșmăreasă
Cu ochi mari de puică-aleasă.
Bea Codrean, se veselește,
Cu Șanta se drăgostește
Și de plată nici gândește.
Bea Codrean și poruncește,
Iar crâșmaru-ngălbenește
Și porunca-i împlinește.
„Măi bădiță, măi crâșmar!
Adă-o ploscă de Cotnar
Și una de Odobești
Dacă vrei să mai trăiești!"
Ploștile Codrean lua,

La oblânc le anina,
Crâșmărița săruta,
Și cu roibul iar pleca
Și cu roibul se lăsa
Deasupra Copoului,[8]
Colea-n rediul Breazului,
Locașul viteazului.
El la umbră se punea,
Cârlanu-ntreg și-l frigea,
Masă mândră-și întindea,
Și mânca, bea, veselea,
De potiră nici gândea!
Dar potira-l urmărea,
Potiră arnăuțească[9]
Cu iarbă vânătorească,
Unde-a da să nu greșească!
Codrenaș cât o vedea,
Plosca la gură-aducea,
Iar potira-i tot zicea:
„Dă-te, Codrene, legat,
Să nu te ducem stricat."
Codrenaș le răspundea:
„Mielu-i gras, ploscuța-i grea,
De sunteți niscaiva frați,
Iată masa și mâncați!"[10]
Arnăuții se izbeau,
Armele de foc scoteau
Și-n Codrean le slobozeau...
Pieptul lui Codrean sărea!
Iar el rănile-și strângea,
Plumbii din carne-și scotea,
Cu ei durda-și încărca
Și din gură-așa striga:
„Alelei! tâlhari păgâni!
Cum o să vă dau la câini,
Că de-atâta sunteți buni".
Apoi durda-și întindea
Și-n plin durda lui pocnea.
Potirașii jos cădeau,
În sânge se vârcoleau.

Iar Leonti-Arnăutul,
Înghiți-l-ar pământul!
Nasturi de-argint că scotea[11]
De-ncărca o șușanea[12]
Și-n Codrean o slobozea,
Pe Codrenaș mi-l rănea!
Voinicelul meu turba,
În durdă se rezema,
Baltagul și-l ridica,
În Leonti-l repezea
Și capul îi retezea.
Capul de-a dura sărea,
Sângele bolborosea,
Trupul metanii făcea.
Dar Codreanul tot slăbea,
Pe genunchi bietul cădea,
În palme se sprijinea,
Și potira mi-l prindea,
Lega-s-ar moartea de ea!

III

Frunză verde de măcieș,
Pe Codreanu-l duc la Ieși,
La Domnul, la Ilieș.[13]
Și mi-l duc într-un divan
Unde Domnul cu caftan
Și pe cap cu gugiuman
Sta culcat pe-un buzdugan
Lâng-un grec țarigrădean.[14]
„Măi Codrene, voinicele,
Spune tu domniei mele,
Mulți creștini ai omorât
Cât în țară ai hoțit?"
„Domnule, măria-ta!
Jur pe Maica Precista,
Eu creștini n-am omorât
Cât în țară-am voinicit,
Vreun creștin de-l întâlneam,
Averile-i împărțeam.
Cu doi cai de-l apucam,
Unu-i dam, unu-i luam.
Mâna-n pungă de-i băgam,
Jumătate-o deșertam.
Unde vedeam săracul,
Îmi ascundeam baltagul,
Și-i dam bani de cheltuială
Și haine de primeneală.[15]
Iar unde zăream grecul,
Mult îmi ardea sufletul
Pân' ce-i retezeam capul!
În cap mâna că-i puneam,
La pământ îl aduceam,
Căpățâna i-o tăiam
Și la corbi o juruiam!"
Cel grec mândru, coroiat,
Ce ședea cu domnu-n sfat,

Pe Codrean cât l-auzea,
La față se-ngălbenea,
Pe covor îngenuchea
Și din gură-așa grăia:
„(De-a mai fi Codrean vro vară,
Îmi scoate grecii din țară.)
Domnule, măria-ta!
Pe Codreanul nu-l ierta,
Că el capul ți-a mânca
Și foc târgului ți-a da
Și pe doamna ți-a fura".
Domnul că se speria,
Semn calăului făcea.
Iar Codreanu priceputul,
Priceputul și pățitul,
Semnul domnului zărea
Și din gură-așa grăia:
„Domnule, măria-ta!
Tu pe greci nu asculta,
Că ei viața ți-or scurta,
Grecu-i fiară dușmănoasă,
Grecu-i limbă veninoasă,
Grecu-i boală lipicioasă
Ce pătrunde pân' la oase![16]
Iar de vrei tu să mor eu,
Mai lungește veacul meu
Să mă-mpac cu Dumnezeu.
Las' să mă mărturisesc,
De moarte să mă gătesc,
Și s-ascult slujba cea mare
Din gura popii Macare!"
Domnul pe gânduri cădea,
Semn Armașului făcea;
Porțile se deschidea,
Iar Codreanu-n gândul său
Zicea: „Bun e Dumnezeu!"

IV

Frunză verde de bujor!
La biserică-n pridvor
Sta Codreanul frățior
Cu butucul de picior.[17]
Popa slujbele-i citea,
De moarte mi-l pregătea.
Codrenaș se umilea
Și popii, gemând, zicea:
„Părinte, sfinția-ta!
Mai dezleagă-mi pe dreapta
Să-mi fac cruce cu dânsa,
Să-mi fac cruce, să mă-nchin
Ca să mor ca un creștin."
Popa dreapta-i dezlega,
El în sân mâna-și băga,
Dalb de paloș că scotea,
De butuc că-l și trântea
Și butucul deschidea:
„Alelei! tâlhari păgâni,
Cum o să vă dau la câini,
Că de-atâta sunteți buni!"
Cum zicea, așa făcea,
Potira măcelărea
Și la curte se-ntorcea
Și-n glas mare-așa zicea:
„Domnule, măria-ta!
Ian deschide-ți fereastra,
Să ne vedem fețele,
Să ne-auzim vorbele.
Să știi, Doamne, să știi bine
Că nu-i vrednic pentru tine
Să omori voinici ca mine!"
Domnul fața și-aprindea,[18]
Grecu-n beciuri s-ascundea,
Curtenii cu toți săreau,

Poarta curții închideau.
Codrenaș dacă vedea,
Paloșul și-l zângănea[19]
Și deodată chiuia:
„Alelei! cal roibuleț,
De-al lui Codrean drăguleț!
Unde ești, voinicule,
Să-mi mai scapi tu zilele!"
Iată roibu-l auzea,
Iată roibul nechezea,
De la iesle se smucea,
La glas de stăpân venea.
Venea vesel ne-nșeuat,
Ne-nșeuat și ne-nfrâuat,
Zbura vesel pe pământ,
Nara-n vânt și coama-n vânt.
Codrenaș se-nveselea,
Pe el iute se-azvârlea,
Printre glonțuri viu trecea,
Zid de piatră nalt sărea
Și, sărind, așa zicea:
„Rămâi, Doamne, pe domnie,
Eu mă duc în haiducie!
Rămâi, Doamne, sănătos,
Că tu vrednic nu mi-ai fost.
Ilieș, rămâi cu bine,
Că nici tu nu ești de mine
Și nici eu nu sunt de tine!"
Scăpatu-mi-a voinicul!
Eu mă-nchin cu cântecul,
Ca codrul cu freamătul,
Ca roibul cu umbletul.
Roibul sare zid în loc,
Scoate voinicul din foc,
Codrul frunza-și îndesește
Pe voinic îl mistuiește.
Rămâneți în veselie.
Ca Codreanu-n haiducie
Și-mi faceți parte și mie.

Vidra

I

Frunză verde peliniță,
Pe cel deal, pe cea colniță,
Primblă-mi-se-o cătăniță
Cu doi bani în punguliță,
Și cu doi în buzunari,
Cu doisprece lăutari,
Și cu doi, trei călușei
Încărcați de gălbenei.
Iar cu dânsa se afla,
Tot pe lună se primbla,
Stoian Șoimul, popă vechi, [1]
Cu potcapul pe urechi,
Ce s-a lăsat de popie
Și de sfânta liturghie
De s-a dat în haiducie.
El de mijloc o ținea,
Lângă pieptu-i o strângea,
Și mereu o dezmierda,
Și mereu o săruta,
Și lăutarii cânta,
Câmpii de se răsuna.
Când fu către dimineață,
Popa se spăla pe față,
Barbă neagră pieptăna,
La baltagu-i se-nchina
Și pe Vidra mi-o trezea
Și din gură-așa-i grăia:
„Știi tu, Vidro, ce-am gândit,
Știi tu ce m-am socotit?
Suflecă mânece largi
Și-mpletește la colaci.[2]
Fă colaci mari de doi saci
Pentru cumnăței burlaci,
Ș-un covrig de un mertic
Pentru cumnățel mai mic.

Apoi haideți amândoi
Cu cotiga cu doi boi
Peste codri, peste munți,
La cei socri cam cărunți."

II

Amândoi la drum plecau,
Sus, la munte, se urcau
Și mereu boii-ndemnau:
„Hăi Plăvan, hăi Bourean,
Juncănași de-ai lui Stoian".
Opinteau boii mereu,
Opinteau și suflau greu,
Și cotiga scârțâia
Și calea se-ngreuia.
Iar pe când soarele-i sus,
Pe când șoimul stă ascuns,
Pe când umbra e scăzută
Și se face nevăzută,
Stoian popa se oprea
Și de prânz el poposea
În mijlocul codrului
Unde-i larg voinicului,
În poiana înflorită
Cu frunzari acoperită,
Unde iarba se-mpletește
Și-n vârf se găitănește.
Vidra masă că-ntindea,
Și la masă că ședea
Cu Stoian alăturea.
Ei prânzeau și veseleau,
De nimeni grijă n-aveau,
Dar păcatul mi-i păștea,
Pe Stoian îl zădăra
Și Stoian așa grăia:
„Oliolio! mândruța mea!
De când eu mi te-am luat
Nici un cântec n-ai cântat.
Cântă-ți, mândro, cântecul,
Că mi-e drag ca sufletul."
„Alei! frate, dragul meu!

Nu mai pofti să cânt eu,
Să-ți cânt cântec haiducesc
Cu viers dulce femeiesc.
Eu dacă ți l-oi cânta,
Apele s-or tulbura,
Brazii mi s-or scutura,
Munții mi s-or clătina,
Văile or răsuna
Și pe noi ne-a-ntâmpina
Păunașul codrilor,
Voinicul voinicilor,
Iubitul nevestelor,
Drăgălașul fetelor."
„Las' să vie că nu-mi pasă,
Eu că l-oi pofti la masă,
Și de-a mai vrea altă hrană,
I-oi da trei baltagi pomană."

III

Puse Vidra a cânta,
Codrii a se deștepta,
Apele-a se tulbura,
Brazii a se scutura,
Munții a se clătina,
Văile-a se răsuna.
Și deodată s-arăta
Păunașul codrilor,
Voinicul voinicilor:
„Hei! Stoiene, bărbărie,
Ce te-ai lăsat de popie
Și de sfânta liturghie
De te-ai dat în haiducie!
Ce ne calci poienele
Și ne paști fânațele?"
„Ce poiene, măi Păune?
Ce fânațe, măi nebune?
Doar pământul nu-i al tău,
Nici al tău nu-i, nici al meu,
Ci-i tot al lui Dumnezeu."
„Hei Stoiene, bărbărie,
Vorbă multă, sărăcie!
Dă-mi juncanii tăi drept vamă
Și îți cată-apoi de seamă."
„Ba, juncanii nu-ți dau eu,
Că mi i-a dat Dumnezeu
Să mă scoată de la greu."
„Dă-mi pe Vidra ta de vamă
Și îți cată-apoi de seamă."
„Ba, pe Vidra nu ți-oi da
Pân' ce capul sus mi-a sta
Că mi-a dat-o soacra mea
Ca să țin casă cu ea."
„Dă-mi baltagul tău de vamă
Și îți cată-apoi de seamă."

„Eu să-ți dau baltagul, eu?
Vin de-l ia tu, fătul meu,
De ți-e sufletu-ndrăzneț,
Cât ți-e graiul de sumeț!"

IV

Ei de brâie s-apucară
Și la luptă se luară
Zi de vară pân-în seară.
Când în loc mi se-nvârteau,
Când la vale s-aduceau,
Nici unul nu dovedea!
Dar Stoian mereu slăbea,
Brâul lui se descingea.[3]
„Vidro, puiculița mea!
Vin' de-mi strânge brâul meu,
Apăra-te-ar Dumnezeu,
Că-mi slăbesc puterile,
Mi se duc averile!"
Iară Vidra mi-i privea,
Ochișorii-i strălucea,
Inimioara-i se bătea
Și gurița-i răspundea:
„Ba, nu, nu, bădiță frate,
Că vă-i lupta pe dreptate,
Și oricare-a birui,
Eu cu dânsul m-oi iubi."
Stoian popa s-aprindea
Și făcea el ce făcea
Pe Păun că-l aducea,
Și-n pământ că mi-l izbea,
Cât pământul despica,
Pân-în brâu că mi-l băga.[4]
Baltagu-apoi ridica,
Capul lui Păun zbura;
Trupul pe brânci se pleca,
Lui Stoian se închina.
Iar Stoian se întorcea,
La Vidra-ncet se ducea,
Se ducea posomorât,
De gânduri negre muncit

Ca un șarpe otrăvit.
Vidra nici că se clintea,
Ochii-n ochii lui țintea,
Ochii cătau bărbătește
Și pătrundeau femeiește.
Stoian popa mi-i zicea:
„Vidro, fa, nevastă rea!
Când de moarte mă luptam
Și pe tine te rugam
Să vii iute lângă mine
Ca să-mi strângi brâul mai bine,
De bărbat nu ți-a fost milă,
De păcat nu ți-a fost silă
Și cu glas dulce, frățesc,
Zis-ai cuvânt dușmănesc:
Că oricare-a birui
Tu cu dânsul te-i iubi,
Așa este, Vidro fa?"
„Așa-i, Stoiene, așa!
Am zis-o și-ncă-o mai zic
Că mi-e drag cine-i voinic,
De se luptă făr-a cere
Ajutor de la muiere."
„Știi tu, Vidro, ce-am gândit?
Știi tu ce m-am socotit?
Astă-vară am cosit
Vro cinci clăi de le-am clădit,
Patru mi le-am vârfuit,
Iar unei vârfu-a lipsit
Și mi-am pus în gândul meu
Să-i fac vârf cu capul tău."
„Iată capul de mi-l taie,
Ca să-l pui tu vârf la claie
Și te-nvață de la mine
Ca să mori cum se cuvine!"
Crunt Stoian se repezea
Și capul îi retezea.
Și țâțele-i le tăia
Și pe câmp le-mprăștia;
Apoi singur purcedea,

La socrii lui se ducea.
„Hei, Stoiene, popă vechi
Cu potcapul pe urechi,
Unde-i Vidra cea frumoasă,
Fata noastră cea voioasă?"
„Eu pe Vidra mi-am lăsat
Într-un codru depărtat
Hotărând moșiile
Ș-așezând momâile
Cu capul și țâțele."
Bine vorba nu sfârșea,
Pe loc cerul s-aprindea
Și trei fulgeri repezea
Pe Stoian popa-l lovea,
În cenușă-l prefăcea!

Serb-sărac

I

Pe-n mijloc de Țarigrad,
La cișmeaua lui Murad
Primblă-mi-se Serb-Sărac
Pe-un cal negru din Bugeac,
Voinicel și sprintenel,
Dar sărac ca vai de el!
Cu saia îmbăirată
Și șalvari de ciorcă lată,[1]
Cotul cinci galbeni luată,
Cu cămașa de mătase,
Vițele-mpletite-n șase.[2]
Cu picioarele-ncălțate
În opinci înhârzobate:
Hârzobul
Și galbenul,
Nojița
Și leița,
Cureaua
Și paraua.
Primblă-mi-se-n sus și-n jos
Pe fugaru-i cel frumos.
Unde negrul nechezea
Țarigradul se trezea,
Turcii toți că alergau
Și pe Serbu-l întrebau:
„Copilaș de Serb-Sărac!
Nu ți-e negrul din Bugeac?
De ți-e negrul vânzător,
Eu îți sunt cumpărător,
Că vreau bine să-l plătesc!
Cu aur să-l cumpănesc."
„Nu mi-e negrul de vânzare,
Nici mi-e negrul de schimbare,
Că-i voinic și-i pui de zmeu,
Și-i fugar pe placul meu!"

Nepoata sultanului,
Copilița hanului,
Hanului tătarului,
Pe Serb iată că-l zărea,
Din sarai, de la zăbrea,[3]

Și din gură-așa grăia:
„Copilaș de Serb-Sărac,
Mult ești mândru și pe plac!
Vin' colea, lângă zăbrea,
Să-ti dau iuzluci cât îi vrea,[4]
Negrul tău să-l primenești
Și pe mâini să-l potcovești
Cu potcoave de argint
Ce sunt spornici la fugit.
Că știi, frate, pe la noi
Azi e miercuri, mâini e joi,
Mâini ies turcii la halca[5]
Sus, în Haidar-pașa,[6]
Și oricine-a câștiga
Roabă lui hanul m-a da!"
„Floricică din zăbrea
Răsărită în calea mea!
De-ți sunt drag, de-ți sunt pe plac,
Mâini vârtej am să mă fac
Să vin turcilor de hac!"
„Copilaș de Serb-Sărac,
Mult mi-ești drag și-mi ești pe plac,
Dar eu, frate, mult mă tem
De căzlarul din harem[7]
Cel cu chipul de arap,
Buzat, negru, ras pe cap
Și cu solzii mari de crap.
El că-și are-un bidiviu[8]
Cu sânge de argint viu,
Un fugar neîntrecut
Care soare n-a văzut
De când mă-sa l-a făcut".
„De ținut unde și-l ține?"

„De trei ani e ținut bine
Într-o boltă-ntunecată
Sub pământ, în grajd de piatră."[9]
„De hrănit cu ce-l hrănește?"
„De doi ani îl întărește
Cu floarea trifoiului,
Hrana dulce-a roiului."
„De-adăpat cu ce-l adapă?"
„Tot cu lăptișor de iapă,
De și-l face lat pe sapă.
Ș-așa, frate, mult mă tem
De căzlarul din harem
Și de mândru-i bidiviu
Cu sânge de argint viu;
Că pe el de-a-ncăleca
Mâini la jocul de halca,
Roabă lui Hanul m-a da!"[10]
„Floricică din zăbrea
Răsărită-n calea mea!
Să n-ai frică
De nimică,
Că nu-i cal împărătesc
Ca negrul ist voinicesc!
Orice-alung
Cu el ajung,
Oricând plec
Păsări întrec!"

II

Trecea miercuri, venea joi,
Turcii mergeau câte doi
Ca să joace la halca
Sus, în Haidar-Pașa,
Și deodată toți plecau,
La fugă se aruncau,
Pe câmp luciu se-nșirau.
Iar sultanul, stând pe cal,
Sub un verde cort de șal,
Barbă neagră-și netezea
Și cu ochii urmărea.
Alalah! cai arăpești,
Alalah! cai tătărești!
Cum mișcau copitele
Ca șoimii aripele![11]
Dar căzlarul se-ncrunta,
Bidiviu-și întărta,
Pe toți turcii-i întrecea
Și-nainte se ducea.
Vai! de fata hanului,
Hanului tătarului,
Nepoata sultanului!
lată, iată Serb-Sărac
Pe-un șoimuț de la Bugeac
Că venea, mări, venea
Cuvântul de-și împlinea.
Pe căzlaru-l ajungea,
Ajungea și întrecea!
Iar căzlaru-l viclenea
Și din urmă-i tot răcnea:
„Copilaș cu cal de foc!
Oprește negrul pe loc,
Că-i pică potcoavele
Și-ți răpune zilele."
Serb-Sărac descăleca,

Potcoavele cerceta...
Nici un cui nu le cădea!
Dacă vedea și vedea,
Bici de sârmă el scotea
Și pe negrul opintea,
Șapte stânjeni că sărea,
Pe arapu-l urmărea.
Punea scară
Lângă scară
Și oblânc
Lângă oblânc
Și dârlog
Lângă dârlog,
Și din fugă cum venea
El în scări se-nțepenea,
De căzlari s-apropia
Două palme-n ceafă-i da,
De pe cal îl ridica
Și pe câmp îl arunca!
Se ducea bietul arap
Rostogolul peste cap,
Și pe câmp se răstignea
Și în urmă rămânea
Buzat, negru, părăsit
Tocmai ca un ciung pârlit!
Iar Serbul se tot ducea,
De halca s-apropia
Și din fugă azvârlea
Djeridul său chiar prin ea.[12]
Apoi vesel se-nturna,
Cu adâncă temenea.[13]
Iar copila hanului,
Hanului tătarului,
Nepoata sultanului,
Cu ocheana prin zăbrea
Pe voinicu-l urmărea
Și când Serbul se-ntorcea,
Ea-nainte-i se ducea,
Cu năstrapa mi-l stropea,[14]
Cu năframa-l răcorea.

Apoi nunta se făcea,[15]
Și la nuntă petrecea
În cântări și veselie
Cum e rândul la domnie...
Faceți-mi parte și mie!

Doncilă

Sub cel păr mare din sat
Zace Donciul pe un pat;
Nouă ani și jumătate
De când zace el pe spate!
Pentru dânsul nu e vară,
Nu e dulce primăvară,
Ci numai viață amară!
Pe de-o parte carnea-i cade,
Pe de alta vermii-l roade,
El se roagă tot mereu
Să-l sloboadă Dumnezeu.
Toată lumea l-a lăsat,
Lumea toată l-a uitat,
Numai soră-sa Ancuța,
Anicuța romăncuța,
Luceafărul satului,
Salba împăratului,
Nici pe Donciu l-a lăsat,
Nici pe Donciu l-a uitat,
Nouă ani ea l-a cătat,
Nouă ani și jumătate
L-a cătat tot ca pe-un frate.
Zi și noapte l-a vegheat,
Perne albe i-a mutat
Când la cap, când la picioare,
Când la umbră, când la soare!
Într-o zi el o vedea
Că de plâns se ascundea
Și cu jale-așa-i zicea:
„Ce-i, Ancuțo, draga mea?
Ochișorii tăi frumoși
Sunt ca doi luceferi roși:
Poate că ți-a venit greu
De când tu mă cați mereu?"
„Ba, ferească Dumnezeu!

Nu-i asta, drăguțul meu.
Dar un plâns m-a apucat
Că pe fetele din sat
Grea urgie a picat!
Că știi, frate, un mârzac
A sosit de la Bugeac
Și prin țară face jac.[2]
Lângă sat el s-a oprit
Sub un cort mare pâslit,
Și-orice vrea tătarul cere
Tot în silă și-n putere.
De tot omul de pe-aici
Zece galbeni venetici,
Și de fiecare casă
Câte-un miel și-o juncă grasă,
Iar pe noaptea fiecare
Cere câte-o fată mare!
„Hei, Ancuțo, draga mea,
Facă Dumnezeu ce-a vrea!
Tu să n-ai nici o păsare.
Fierbe lapte-ntr-o căldare
De-mi gătește-o scăldătoare
Și mă freacă-ntr-un noroc
Cu floare de busuioc,
Doar mi-ar potoli cel foc,
Apoi adă-mi haine dalbe,
Cusute cu firuri albe;
Adă-mi și armele mele
Ce lucesc ca niște stele.
Apoi cheamă din câmpie
Calul meu de voinicie
Care plânge când mă vede,
Și de-i zic că mor, nu crede!"
El în lapte se scălda,
Cu busuioc se freca,
Haine dalbe îmbrăca,
Calul și-l încăleca,
Și cât se vedea călare,
Striga tot în gura mare:
„Rămâi, soro, sănătoasă

Ca o viorea frumoasă
Într-un păhărel pe masă!
Și tu, Șoime, ce nechezi
Și de boala mea nu crezi,
Să te văd cum te repezi,
Când în mine mă gândesc
Să răpun cap tătăresc!"
Șoimul vesel necheza,
Zborul iute-și repezea,
Iepurește, ogărește,[3]
Păsărește, fulgerește,
Și-ntr-o clipă ajungea
La cortul lui Crâm Hogea.
„Bun sosit, ghiaur Doncilă![4]
De-mi aduci vreo copilă,
Adă-mi tu pe soră-ta,
Că nu doresc pe alta."
„Îti aduc altă mireasă,[5]
Mai frumoasă, mai aleasă,
Care, când te-a săruta,
Halal de viata ta!"
„Cine-i, bre Doncilă, cine?
Unde, unde-i s-o văd bine!"
Iat-o ici în brâu la mine!
Ian vezi cât e de frumoasă,
De subțire, de lucioasă,
Ce glăsuț zângănitor
Scoate când o prinde dor,
Dar mănâncă om de viu
Și taie cap de deliu."[6]
„Ah! amar, amar Doncilă!
N-am cerut așa copilă.
Du-te cu dânsa-napoi,
Că eu plec azi de la voi."
„Ba nu! vreau să te cunun,
C-am jurat să fiu azi nun."
Pala-n aer fulgera
Capul mârzăcesc zbura!
Apoi Donciul se-ntorcea,
Anicuței de zicea:

„Bietul om! noroc nu are;
I-am dus lui o fată mare,
Și numai dintr-un sărut,
Capul lui și l-a pierdut!"

Chira

La Brăila-n vale
Șepte bolozale[1]
Și șepte sandale
Descarc la zamboale
Și-ncarc la stamboale,
Descarc băcălii
Și-ncarc dimerlii,
Tot de grâu mărunt[2]
Și de arnăut,
Dar cine descarcă
Și cine încarcă?
Un arap bogat
Negru și buzat
Cu solzi mari pe cap,
Ca solzii de crap;
Și cu buze late,
Roșii și umflate,
Și cu ochi holbați
Și cu dinți smăltați.
Dar pân' descărca
Și pân' încărca,
El ce mai făcea?
Tot pe mal ședea
Și mânca și bea
Sub verde frunzar
De crengi de stejar.
Iată-o copiliță,
Cu albă cofiță;
„Chiro, Chirolină,
Floare din grădină!
Ghelai tu cu mine[3]
Că te-oi purta bine;
Bine te-oi purta
Și ți-oi cumpăra
Rochiță cu zale

Lăsată pe șale,
Rochiță în bolduri
Lăsată pe șolduri.
Și paftale mari
De mărgăritari,
Și paftale mici
Tot de irmilici."[4]
Chira tot râdea
Și îi răspundea:
„Alei, Arăpilă,
Alei! măi Buzilă!
Unde s-a aflat
Că s-a-mpreunat
Corbi cu turturele,
Șerpi cu floricele,
Urși cu căprioare
Și nouri cu soare?"
Iară cel arap,
Cu solzi mari pe cap,
Cât o auzea
Se și repezea,
În brațe-o lua,
În caic intra
Și se depărta,
Către Sulina.
Iar frații Chirei,
Hoții Brăilei,
Șerpii Dunărei,
La mal alergau,
Pe Chira strigau
Și-not mi se dau,
Și se cufundau
Și când se iveau
În caic săreau,
Și pe cel arap
Îl dau peste cap.
Apoi se-ntorceau
Și Chirei ziceau:
„Soră ticăloasă!
Soră păcătoasă!

Spune la tustrei
Care moarte vrei?
Moarte luminată
Ori întunecată?"
„Frățiorii mei!
Vă jur la tustrei,
Jur pe Dumnezeu,
Pe Sufletul meu!
Că-s nevinovată
Ca apa curată.
Ah! drăguții mei,
Nu-mi fiți dușmănei,
Nu vă-ntunecați
Nu vă încruntați,
Că-s o biată fată,
Zău! nevinovată!"
Iar frații Chirei,
Hoții Brăilei,
Șerpii Dunărei,
Acasă-o duceau,
Apoi ce făceau?
O legau de-un par,
De-un par de stejar
Și pe lângă ea
Vreascuri aduceau.
Și ce mai făceau?
Trupu-i cătrăneau
După ce-l goleau,
Apoi foc îi dau
Ș-astfel o mustrau:
„Soră ticăloasă!
Soră păcătoasă!
Unde s-a aflat
De s-a-mpreunat,
Corbi cu turturele,
Șerpi cu floricele,
Urși cu căprioare
Și nouri cu soare?
Arzi în foc nestins,
De noi trei aprins.

Și te fă tăciune
Și te fă cărbune
Cu-arapi de vroiești
Ca să te iubești!"
Focul s-aprindea,
Vreascurile-ardea,
Para se suia,
Chira, vai de ea!
Gemea și plângea,
Trupul își frângea,
Și amar zicea:
Frățiorii mei,
Mă rog la tustrei,
Faceți-vă milă
De-o biată copilă.
Ah! mă doare foarte!
Ah! mă tem de moarte
Fie luminată,
Fie-ntunecată!
Vai ș-amar de mine,
Iată moartea vine,
Vine, se repede
Și nime nu-mi crede!
Măiculița mea,
Ce pedeapsă grea!
Focul mă cuprinde,
Carnea mi-o aprinde;
Maică, unde ești
De mă părăsești?
Maică, mor ah! mor
Și la tine zbor!"
Chira tremura,
În foc se lupta,
Și amar striga;
Apoi lin ofta,
Capul își pleca,
Sufletul își da!
Iar trupu-i ardea,
Trupu-i se roșea,
Trupu-i se-nnegrea,

Carnea sfârâia,
Oasele trăsnea,
Para pâlpâia,
Fumul se-nvârtea,
Iar când trupul ars
Cenușă-a rămas,
Frații câte trei,
Șerpii Dunărei,
Oasele strângeau,
Cenușă-alegeau
Și-n vânt o zvârleau:
Și astfel grăiau:
„Oase păcătoase,
Pulbere de oase!
Mânca-v-ar pământul
Și v-ar duce vântul
Peste nouă mări,
Peste nouă țări,
În pustiu golit
Și nemărginit!"

Rada

La cea casă mare
Cu ferești în soare,
Multe buți de toate
Se lovesc în coate,
Buți mari, ne-ncepute
De câte cinci sute,[1]
Ș-altele mai mici
De-o sută și cinci.
La cea casă mare,
Cu ferești în soare
Vinu-i bun și rece,
Mult vinaț se trece
Că-l vinde Rădița,
Rada crâșmărița,
Și-l beau cazaclii,[2]
Negustori de vii.
Iar unul din ei,
Căpitan Matei,
Cazacliu bătrân
Și cu moartea-n sân,
La Rada căta,
Din suflet ofta
Și-apoi cuvânta:
„Rado, Rădișoară,
Mândră viișoară!
Ia-mă tu pe mine
Că te-oi ținea bine
Și ți-oi da eu ție
Ruble chiar o mie,
Papuci în badii
Aduși din Indii,[3]
Blană lungă, moale,
Cu samur în poale,
Și un așternut
Cu aur țesut."

Rada mi-l vedea
Și îi răspundea:
„Căpitan Matei,
Mă vrei, nu mă vrei,
Cât ești de bogat
Nu mi-i fi bărbat,
Că ți-e barba sură
Și n-ai dinți în gură.
Bărbat oi lua
Care s-a afla
Dunărea să-noate
Ridicând din coate,
În picioare stând,
Buzdugan purtând."
Nime nu s-afla
Care cuteza
Din cei cazaclii
Negustori de vii.
Iar un argățel
Tânăr, voinicel,
Pe loc s-apuca
De se încerca.
Dunărea trecea,
Și iar se-ntorcea
Din coate-notând
În picioare stând,
Buzdugan purtând.
Rada-nveselea
Și astfel grăia:
„Vin', voinicule,
Argățelule!
Pe tine te vreau,
Bărbat să te iau,
Că-i o zicătoare
De însurătoare:
Cine bate Dunărea
Nu mi-l bate muierea!"

Badiul

Pe luciul Dunării,
La scursurile gârlei,
La cotitura mării,
Ian că se zărea plutind,
Cu lopețile vâslind,
Cu pânzele fâlfâind,
Un caic mare, bogat,
Cu postav roș îmbrăcat,
Pe-n afară zugrăvit
Și pe margini poleit.
Da-n caic cine era?
Era căpitan-Pașa,
Baș-agaua turcilor,
Măcelarul frâncilor,[2]
Cu cincizeci de brăileni,[3]
Și cincizeci de bosnieni,
Brăileni din Brăila,
Bosnieni din Bosnia.
Ei, mări, cu toți veneau
Și pe mal se coborau
În cel sat mare, serbesc,
Jumătate românesc,
La casele Badiului,
Badiului bulgarului,
Frățiorul Marcului.
„Dalbo, dalbă, jupânească!
Cu ochi mari de puică-aleasă;
De ți-e Badiul tău acasă,
Zi-i degrabă ca să iasă,
Iar de-i dus în deal la vie,
Mergi de-i zi să nu mai vie,
Că s-a trecut de glumie!"
„Nu-i la vie, și-i în casă
Cu paloșul gol pe masă.
Badiului voinic nu-i pasă

Nici de cursă dușmănească,
Nici de oaste-mpărătească!"
Badiule, te ține bine,
Că urdia-ntreagă vine!
Turcii vin grămadă, claie,
Capul tău să mi ți-l taie
Și să-l ducă pe tipsie
De peșcheș la-mpărăție.[4]
Iată lupta se-nclește:
Badiul singur se lupta,
Chiar în sânge se scălda
Și din loc el nu se da.
Dar când trupul obosește,
Când puterea se sfârșește,
Inima la ce-ți slujește!
Badiul meu slăbea, cădea,
Turcii rămași mi-l prindeau
Și-l ferecau peste tot,
Și-l legau strâns cot la cot
Jos la stâlpul hornului,
La dogoarea focului,
Cu frânghie de mătase,
Vițele-mpletite-n șase...
Tăiau carnea pân' la oase![5]
Badiul greu se răsucea
Și din gură-ncet zicea:
„Băduleasa mea frumoasă!
De mi-ai fost tu credincioasă,
Mergi degrabă la cămară,
De ia galbeni din comoară.
Umple-ți poala plină, rasă
S-o revarsă-aici prin casă,
Doar or vrea ca să mă lasă!"
La bani turcii năvăleau,
Și pe jos se tăvăleau,
Dar pe Badiul nu-l slăbeau!
Badiul încă mai zicea:
„Băduleasa mea frumoasă!
Cu ochi mari de puică-aleasă,
Mergi degrabă în cea casă;

Pune față la ghileală,
Buze moi la rumeneală
Și sprâncene la cerneală;[6]
Apoi vină-aice-n casă,
Doar or vrea ca să mă lasă!"
Mândra cât se arăta,
Baș-agaua se-mbăta,
Dar de Badiul ce zăcea,
Milă nici ca-i se făcea!
Badiul încă-ncet zicea:
„Băduleasa mea frumoasă!
De-mi ești soață credincioasă,
Fă la apă că purcezi,
Și-n fugă să te repezi
Pe la gura pivniței,
Tot de-a lungul uliței,
La casele Marcului,
Frățiorul Badiului,
Și dă lui pe loc de știre
Că mă aflu la pieire."
Băduleasa purcedea,
Dar la apă nu mergea,
Ci-ntr-o fugă ajungea
La casele Marcului,
Marcului bulgarului,
Frățiorul Badiului:
„Alei! cumnățica mea!
Răsărit-ai ca o stea,
Ce vânt dulce te-a bătut,
La noi de te-ai abătut?"
„Am venit să-ți dau de știre
Că mi-e Badiul la pieire,
Pe mâna bosnenilor
Și a brăilenilor!"
Băduleasa nu sfârșea, —
Marcul se și repezea,
Buzduganul învârtind
Și din gură chiuind:
„Măi bosneni, măi brăileni,
Mișei dușmani și vicleni!

V-aruncați sută pe-un om
Ca și cioarele pe-un pom.
Ce vi-i robul vinovat,
Astfel de l-ați ferecat?
De vă-i robul de iertat,
De vândut sau de schimbat.
Mie mi-e de cumpărat."
„Nu ne-i robul de vândut
Ci ne-i robul de pierdut."
„Alei! frate Badiule,
Cum te calcă babele!"
Cât zicea, se repezea,
Stâlpul hornului smuncea,
Pe Badiu că-l slobozea
Și din gură-i poruncea:
„Bate tu marginile,
Că eu bat mijloacele,
Care-a scăpa de la mine,
Să nu scape de la tine!"
Amândoi turbat răcneau,
Vârteji de moarte făceau,
Pintre turci se învârteau,
Turcii sărea și fugea
Dar păcatu-i ajungea!
Care scăpa de stâlpan,
Nu scăpa de buzdugan!...
Noaptea neagră când cădea,
Clăi de turci în foc ardea,
Și lumina se-ntindea
Pe luciul Dunării,
Pe valurile mării.
Iar nevasta Badiului,
Cumnățica Marcului,
La cel foc grozav căta
Și cu jale cuvânta:
„Alei! frate Badiule!
Cumnățele Marcule!
Auziți voi parele
Cum mănâncă oasele?

Auziți voi mamele
Cum își plâng păcatele?..."

Ghemiș

I

Frunză verde de-aluniș:
Tace cucul la răriș,
La răriș, la cărpeniș
De frica celui Ghemiș,
Că de-i mic și ghemuit,
Are fața de-ngrozit,
Și de-i mare cât un ghem,[1]
Turcii toți de el se tem.
Cât a fost vara de mare,
El a mas pe la coșare
Cu vânăta cea frumoasă,
Iapă scurtă și vânoasă,
Cu dungi negre pe spinare,
Și scântei de foc în nare.
Ea-i ogarcă pe sub foale,[2]
Cât aleargă, nu domoale
Și-i lăcustă săritoare...
Unde-o vede Ghemiș moare!
Într-o zi Ghemiș punea
Șapte buți alături ea,
Cu vânăta le sărea,
Pe vânăta o spetea!
Iar Ghemiș ca un nebun
O lega de un alun
Și trei zile o plângea,
Nici că se mai mângâia!
Apoi, mări, se-ndrăcea,
Colea-n vale se ducea,
O falangă-n drum scotea,[3]
Pe drumeți pe toți bătea
Ca să-i spuie de știa
Dacă-n lume cunoștea
Alt fugar ca vânăta,
Să-i se dreagă inima.
Când la urma tuturor,

Iat-un biet de cerșetor.[4]
În spinare cu desag
Și în mână c-un toiag.
Iar Ghemiș cum îl vedea,
La pământ îl întindea,
De falangă mi-l lega
Și-l bătea și tot striga:
„Măi sărace, sărăcilă,
De când umbli cerând milă,
Văzut-ai în calea ta
Vreun cal bun ca vânăta?"
„Stăi, jupâne, nu mai da,
Că ți-oi spune tot ce știu.
Eu cunosc un bidiviu
La cel pașă din Măcin
Care bea rachiu și vin!"

II

Ghemiș iute purcedea,
Luntre mică el prindea,
Latul Dunării trecea,
La Măcin de se ducea,
Și-n cetate el intra,
Iar de pitic ce era,
Nime-n seamă nu-l băga,
El la grajd și alerga,
Grajdul Miralaiului[7]
În dosul saraiului,
Și la pândă se punea,
În gunoi se ascundea.
Când fu despre cântători
Pân-a nu răsări zori,
Ghemiș iute se trezi
Și-ncepea a nechezi
Cum nechează iepele,
Iepele sirepele.
Armăsarul l-auzea,
Se-ncorda și necheza,
De la iesle se smucea,
Peste zid ușor trecea,
Și zburând voios venea,
Iar Ghemis îl viclenea
Pân' de coamă-l apuca,
Apoi iute-ncăleca
Și numai o fugă-i da
Pân' la soră-sa Manda:
„Bună ziua, surioară!
De ești bună, bunișoară,
Fii de inimă voioasă
Și de oaspe bucuroasă."[8]
„Bun sosit, frate Ghemiș!
Bine făcuși că venișI,
Dar mai bine, zău, făceai

Dacă-aice nu veneai.
Că dușmanu-ți de cumnat
Chiar pe cruce s-a jurat
Să te dea la turci legat
Pentru-o palmă ce mi-ai dat
Când cu el m-am cununat!"
„Să n-ai grijă, soro dragă,
Că cu mine nu-i de șagă.
De mine care se leagă,
Sângele-n trup i se-ncheagă."

III

Iată că se-nainta
Și pe prag se arăta
Cel cumnat jurat, hain
Ce venea de la Măcin.
„Aferim, frate Ghemiș,[9]
Bine făcuși că venișI,
Amândoi să veselim
Ca frați buni să ne cinstim.
Fa nevastă, du-te, adă
Vin de cel ce fierbe-n cadă,
Să ne cinstim oaspele,
Să răcorim fratele."
Manda vinul aducea,
La băut ei se-ntrecea,
Pân' ce unul se-mbăta
Și-n somn greu se cufunda.
Iar cumnatul cel hain,
Tufecciul din Macin,[10]
Pe Ghemis îl fereca,
La seleafu-i se pleca,
Pistoalele-i le-apuca,
De iarbă le descărca,
Cu cenusă le-ncărca.
Apoi iute alerga
Și la turci veste le da.
Turcii casa-nconjurau
Și-n casă buluc intrau,[11]
Iară sora lui Ghemiș
Punea salbă și beniș
Și-ntre turci se arăta
Și din gură cuvânta:
„Turcilor, spahiilor,
Nu dați vânt săbiilor
Pân-a nu mă plăti eu
De Ghemiș, fratele meu,

Cu o palmă ce mi-a dat
Când bărbatul m-a luat."
Bună palmă-atunci îi da
Cât Ghemiș se deștepta
Și pe turci cât îi zărea
În picioare drept sărea,
Și pistoalele-ntindea,
Dar nici unul s-aprindea!
Dacă vedea și vedea,
Iataganul apuca,
Printre turci se arunca,
Printre turci cale-și făcea
Și la grajd el se ducea,
Chiuind și nechezând
Iataganul învârtind,
Armăsaru-l auzea,
Armăsarul necheza,
La Ghemiș zburând venea
Și-n genunchi el se punea.
Ghemiș iute-ncăleca
Și spre Dunăre pleca,
Apa-n două despica
Și sălta din val în val
Pân' sosea la cela mal!

Vulcan

I

La gura Siretului,
Prin postul Sân-Petrului,
Ian, mări, că s-a ivit
Un caic lung, poleit,
Cu postav verde-nvelit.[1]
Dar în el cine-mi era?
Era Soliman Aga
Cu cincizeci de ieniceri[2]
Care poartă-n brâu hamgeri.
Ei veneau încet, încet
De la Dunărea-n Siret,
Vadurile străbătând,
Malurile cercetând
De-un Vulcan, de-un căpitan,
Dușmanul lui Soliman.
Iată, mări, cum venea,
Că pe-un mal se întâlnea
Cu trei fete moldovence
Floricele dunărence,
Vorbitoare, cântătoare,
Și de pânzi înălbitoare.[3]
„Bună vremea la trei fete!
De nu sunteți voi șirete,
Spuneți nouă de Vulcan,
Unde-i aprigul bogdan?[4]
Dacă-ți spune voi cu drept,
Răsări-v-ar flori la piept,
Flori cu față de bujori
Și cu ochi de pruncușori.
Lucrul vostru să sporească,
Pânzele să se-nălbească
Cum e coala de hârtie
Și floarea de iasomie.
Iar de nu-ti grăi cu drept,
Arde-v-ar dorul în piept,

Lucrul să nu vă sporească,
Pânzele să nu albească,
Ci la soare să-nnegrească
Și la vânt să putrezească."
Cele fete moldovence
Floricele dunărence,
De la mal se depărtau
Și din gură cuvântau:
„Atunce s-ajungeți voi
Când îți afla de la noi
Unde-i badea cel iubit
Și de turci nebiruit!"
Turcii se posomorau,
Pe mal verde coborau
Și de mers nu se opreau
Pân' ce-n cale nu zăreau
O sălcică rămurată
Pe-un izvor rece culcată;
Lângă salcie o bătrână
Cu trei caftane-ntr-o mână[5]
De sânge spălându-le,
De pietre bătându-le;
Iar sub salcIe-un căpitan,
Șoimul ager de Vulcan,
Stând la umbră și dormind
De-a lui viață ne-ngrijind,
Că de pază mi-l păzește
Și la capu-i străjuiește
Pandelaș, un grec voinic
Cu pistoale sub ilic,
Slugă veche și iubită
De stăpânu-i dăruită.
Soliman s-apropia
Și din gură-așa grăia:
„Bre Pandele! de vrei bani
Să nu-i poți mânca doi ani,
Dă-ne pe Vulcan legat,
Că-i peșcheș de împărat."
Grecul lacom răspundea:
„Dați-mi banii ș-om vedea."

Soliman se bucura,
Bani-n poală-i număra,
Zece pungi de irmilici,
Opt de rubiele mici[6]
Și vro trei de venetici.
Iar Pandele ce făcea?
La stăpânu-i se ducea
Și cu brâu-i de mătasă,
Brâu cu țesătura deasă
Îi lega brațele-n cruci
Și-l dăruia rob la turci.

II

Lângă malul ridicat
Sta Vulcanul răsturnat
Ca stejarul cel frunzos
În pădure-aruncat jos.
Împrejuru-i adunați
Ședeau turcii înarmați
Și pe rând se întreba
Ca ce moarte i-ar afla?
Unii ziceau să-l omoare
Cu laț de spânzurătoare,
Alții să-l cufunde-n apă,
Alții să-l înfigă-n țeapă,
Alții să-l taie pe loc,
Alții să-l arunce-n foc.
Iar Pandele-i asculta
Și la rându-i cuvânta:
„La cea moară părăsită,
De stăpânul meu clădită,
Este-o piatră de râșnit
Care încă n-a slujit,
Și e bună de-aninat
De un gât de vinovat
Și-n Siret de cufundat."
Turcii toți evet ziceau.[7]
Pe Vulcan iute-l duceau
Și de piatră mi-l legau
Și-n Siret îl aruncau.
Apele se deschideau
Și pe loc se închideau
Cum se-nchide pe-un mormânt
Gura negrului pământ.
Apoi turcii purcedeau,
La Galați ei se duceau,
Lăsând îndărătul lor
Pe luciul apelor

Vălurele ușurele
Și vârteje-n cercurele.
Iar Vulcan se cufunda
Până ce de fund el da.
Când în fund el ce făcea?
Brâul cu dinții-l rodea.
Mână dreaptă-și desfăcea,
Din picioare s-opintea
La lumină de ieșea.
Apoi greu el înota
Și din gură cuvânta:
„Sărăcuț, amar de mine!
Căci un ajutor nu-mi vine
Să mă scoată de la greu,
Să-mi lungească veacul meu!"
Iată, mări, că deodată,
Îi răspunde-un glas de fată:
„Voinicele, ține bine,
Că eu vin, alerg la tine."
Copilița sprintenică
Sărea într-o luntricică
Și cu mâinile vâslea,
Pe Vulcan de mi-l scăpa,
Iar Vulcan o săruta
Și cu drag îi cuvânta:
„Fire-ai, dragă, fericită!
Că tu ești a mea ursită,[8]
Ca lumina de iubită.
Mergi acum la tine-acasă
Și-ți ia haine de mireasă
Și m-așteaptă bucuroasă.
Că eu dacă-oi izbândi
Cu tine m-oi logodi,
Ș-om face casa-mpreună,
Să trăim viață bună."

III

El la târg se îndrepta,
Mamei lui se arăta,
Iar bătrâna lăcrima
Și cu jale cuvânta:
„Alei! dragă, de ești viu,
Spune mamei ca s-o știu,
Iar de nu, să te bocesc[9]
Trupul să ți-l pânzuiesc,
Podurile să-ți gătesc.[10]

„Nu sunt mort, nu mă boci,
Nici în pânzi nu mă-nveli,
Ci în stremțe mă-nvelește
De mă schimbă calicește."
Făcea mă-sa cum zicea,
În calic îl prefăcea.
El pe ulițe apuca,
Crâșmele de le cerca,
Cerca una, cerca două,
Pân-împlinea câte nouă...
Când a fost l-a nouălea,
El înuntru năvălea,
Că-nlăuntru el văzuse
Pe Pandeli ce-l vânduse.
Vânzătorul sta culcat
Tocma-n fund pe un macat,
Lăudându-și faptele
Și bându-și păcatele.
„Noroc bun și veselie
Celor ce-s în avuție,
Să-mi faceți parte și mie!
Căpitane Pandelaș,
Tu, ce ești un bogătaș!
Dă-mi o frântă de lețcaie

Că foamea cumplit mă taie
Și pân' la pământ mă-ndoaie."
„Măi străine, măi sărace!
De ți-e foame, n-am ce-ți face
Că mă țin greu înșelat
De toți banii ce i-am dat
Pe ist paloș oțelit,
Cu mănunchiul poleit."
„Dă-l încoace, fătul meu,
Ca să-l cercetez și eu,
Și să-ți spun adevărat
Dac-ai fost tu înșelat."
Grecul beat paloșu-i da,
Iar Vulcan cum îl lua,
Ochii-n sânge-și încrunta
Ș-apoi aspru cuvânta:
„Alelei! fecior de lele!
Vânzător zilelor mele!
Nu te ținea înșelat
De câți bani pe el ai dat,
Dar te ține înșelat
Într-a cui mână l-ai dat
Alei! fiară veninoasă!
Litfă rea, necredincioasă![11]
Ce rău, spune, ți-am făcut,
Turcilor de m-ai vândut?
Ori la mine n-ai avut
De mâncat și de băut?
Haine bune de-mbrăcat?
Cal frumos de-ncălecat?
Ai vroit tu să mor eu,
Dar n-a vroit Dumnezeu,
Că de moarte m-a scăpat,
Să te curăț de păcat!"
Cum zicea se și izbea,
Capul grecului tăia,
Apoi trupu-i târâia
Fără popă, nici prohod
Pân la capra unui pod,
Și podeaua ridica

Și sub pod îl arunca.
Apoi iar se întorcea,
Iar pe uliți purcedea
Și din turci el căsăpea
Câți pe mână-i încăpea.
Apoi iute alerga
Și voios se cununa
Cu cea fată moldoveancă,
Floricică dunăreancă,
Care-n haine de mireasă
L-aștepta de mult acasă.
Spusu-v-am cântec bătrân
Și mai am vro două-n sân.
De-ți avea suflete bune,
Și pe-acele vi le-oi spune.

Corbac

Corbac zace la-nchisoare
De trei ani lipsiți de soare,
În oraș la Țarigrad,
În beci la sultan Murad.
El oftează și jelește
Și prin gratii tot privește
Când la nori purtați de vânt
Care plouă pe pământ,
Când la cârduri de cocoare
Ce mereu zbor către soare.
Iată, mări, că-ntr-un nor
El zărea un corbușor
Ce pe sus tot croncănea
Și din aripi tot bătea.
„Alelei! Corbac zicea,
Căci n-am durdă, pui de corb,
Sângele să mi ți-l sorb!
Ce tot zbori și croncănești?
Ori pe mine mă jelești,
Ori de mine tu-ți bați joc?
Rămânere-ai fără cioc,
Și ți-ar cădea unghiile
Să n-acați cu dânsele!"
Corbul cât îl auzea
Din cel nor se repezea,
Pe fereastră se lăsa
Și pe limbă-i cuvânta:
„Corbăcele, dragul meu!
Ce mă blestemi așa rău?
Că umblu de rândul tău
De trei ani fără-ncetare
De când zaci la închisoare.
Maică-ta mi-a poruncit
Să tot zbor neobosit
Pe spinarea vântului

În jurul pământului,
Să te aflu, ca să știu
De ești mort sau de ești viu."
„Alei, corbe, de-i așa,
Eu nu te-oi mai blestema,
Ci cu lacrimi te-oi ruga
Ca să faci pe gândul meu
Să-mi aduci cu pliscul tău
Cinci fuioare de mătasă
De la mama, de acasă
Ș-încă iarba-fierului[2]
Din codrul Neferului."
Corbul iute-n zbor sărea
Cât pe cer el se zărea
Mai întâi ca un porumb,
Apoi numai cât un plumb,
Pân' ce-n zare ajungea
Și din zare se ștergea.
Două zile nu trecea,
Corbușorul se-ntorcea
Și cu pliscul aducea
Cinci fuioare de mătasă
Cea mai bună și aleasă,
Ș-încă iarba fierului
Din codrul Neferului.
„Alei! corbușorul meu!
De-a vrea sfântul Dumnezeu
În cea lume să scap eu,
Jur să mi te înfrățesc
Și să mi te tot hrănesc
Nu cu carne păsărească,
Ci cu carne păgânească,
Nici cu sânge păsăresc,
Dar cu sânge păgânesc!"
Corbea timpul nu pierdea,
El mătasea o torcea,
Lungă funie-o făcea
Și de gratii o prindea,
Apoi când noaptea cădea,
El cu iarba-cea-de-fier

Atingea gratii de fier;
Gratiile, ca de foc,
Se topeau toate pe loc.
Numai una rămânea
Care funia ținea.
Dacă vedea și vedea,
Corbac timpul nu pierdea.
Funia și-o apuca,
Pe funie luneca,
Legănat mereu în vânt
Până ce da de pământ,
Apoi el se depărta
Și din gură cuvânta:
„Corbe, corbe, frățior,
Mergi la maica cea cu dor
Și-i du veste c-am scăpat
De la loc întunecat,
Și de-acum ca să mă-mpac,
Eu din funie-am să fac
Colan mândru pentru turci,
Ca să mi-i ridic în furci!"

Novac și corbul

I

Fost-a, cică, un Novac,
Un Novac, Baba Novac,
Un viteaz de-al lui Mihai[1]
Ce sărea pe șapte cai
De striga Craiova vai!
El un fecioraș avea
Și tot astfel îi zicea:
„Fecioraș, Gruiuțul meu!
Ascultă de ce-ți zic eu,
Să nu cazi la vreun loc rău,
La loc rău și mult departe
În neagra străinătate.[2]
Dacă sorții te-or purta
Țările de-a vântura
Și-n Stambul de a intra,
Tu de asta nu uita:
Vamă dreaptă să plătești,
Armele să-ți oțelești,
Hainele să-ți primenești
Ca să pari un biet sărac,
Să nu semeni a Novac,
Că nu-i turcilor pe plac."
Grue-n Țarigrad intra,
Vamă dreaptă el nu da,
De haine nu se schimba,
Ci pe uliți se primbla
Tot în haine novăcești
Cum e drag ca să-l privești!
Turcii toți cât îl zăreau,
Între dânșii se grăiau:
„Ista-i Gruia lui Novac,
Lui Novac Cara-Iflac!"[3]
Și pe loc ei s-adunau,
Și de Grue s-aninau,
Și cu Grue se luptau

Și pe Grue mi-l legau
Cu trei funii de mătasă,
Din ele să nu mai iasă!
Dar când Grue se-ntindea,
Două funii se rupea,
Numai una rămânea,
Una lungă noduroasă,
Cât un braț voinic de groasă!
Turcii iute-l cuprindeau
Și-ntr-un beci îl închideau,
Lumea să n-o mai privească,
Soare să nu mai zărească!

II

Grue zace la-nchisoare
De trei ani lipsiți de soare
Și prin gratii lung privește
Cerul care strălucește
Și de dânsul nu-ngrijește!
Dor cumplit inima-i seacă,
Plâns de jale mi-l îneacă,
Când zărește despre soare
Cârduri, cârduri de cocoare,
Călătoare zburătoare
Și de el nepăsătoare.
Iată, mări, cum plângea
Că departe, sus zărea
Un corb negru, corbișor
Ce zbura încetișor
Și din aripi tot bătea
Și cu jale croncănea.
Iar Grue se amăra
Și din gură-amar zicea:
„Căci n-am durdă, pui de corb,
Zilele să ți le sorb!
Ce tot țipi și croncănești,
Ori de mine te gătești?"
Corbul se apropia,
Pe fereastră se punea
Și din pliscu-i răspundea:
„Gruișor, drăguțul meu!
Ce mă blestemi așa rău
Când umblu de rândul tău?"
„Alei! corbe, corbișor,
De vrei tu să-mi faci pe dor,
Ține inelușul meu
Și du-l unde voiesc eu,
În munții Catrinului,
În pădurea Pinului

La condacul lui Novac,
Lui Novac, Baba-Novac.
Și mă jur că de-oi scăpa,
Pe tine te-oi adăpa
Nu cu sânge păsăresc,
Dar cu sânge păgânesc!"
Corbul vesel croncănea,
Inelul în plisc punea,
Aripile-și întindea,
Și pe cer el se zărea,
Întâi ca un porumbaș,
Apoi ca un lăstunaș,
Apoi ca un bondăraș
Și-n zare dacă-ajungea,
El din zare se ștergea.

III

În munții Catrinului,
În pădurea Pinului
Odihnea Baba-Novac
La umbra unui copac,
Și prin vis el tot vedea
Pe feciorul său Gruia.
Iată-un corb că se ivea
Și pe-o creangă se punea
Chiar deasupra capului,
Capului Novacului:
Corbulețul ușurel
Avea-n pliscu-i un inel
Care jos cădea din el
Chiar în barba lui Novac,
Lui Novac, Baba-Novac.
Adormitul se trezea,
Și inelul cât vedea,
Scotea haine novăcești,
De punea călugărești,
Scotea cuca de Novac[4]
Și punea un comănac,
Și-ncăleca voinicește,
Și purcedea vulturește,
Cu desagi, cu buzdugele
Pline de mahmudele.[5]
El mergea și iar mergea,
În Țarigrad ajungea,
La divan că se ducea
Și din gură-așa zicea:
„Auzit-am, auzit
De-un voinic ce mi-ați robit,
Iată-mă-s că am sosit
Să vi-l plătesc îndoit".
El desagii deșerta,
Turcii toți năvală da,

Și pe jos se tăvălea,
Unul pe-altul se-mpingea.
Iar Novac că alerga,
Pe Grue mi-l dezlega,
Un paloș în mână-i da
Și din gură cuvânta:
„Bate tu marginile,
Eu să bat mijloacele,
Că le știu soroacele."
El tăia la turci, tăia
Pân' ce bine ostenea,
Apoi iute purcedea
Amândoi de se ducea
În codrii Catrinului,
În pădurea Pinului,
Unde corbii locuiesc
Și ca frunza se-nmulțesc
Și bine hălăduiesc!

Fata cadiului

La grădină, la cerdac
Lui Hagi Baba-Novac
Care poartă comănac,[1]
Lungă masă e întinsă
Și de oaspeți mulți cuprinsă.
Dar la masă cine șede?
Pe-mprejur cine se vede?
Șede bătrânul Novac
Ce trăiește-acum de-un veac,
Cu cincizeci de finișori,
Tinerei, mândri bujori,
Și cincizeci de finișoare,
Tinerele garofioare.
Toți cu bine petreceau,
Pe Novac îl fericeau,
Numai tânărul Iovițǎ,
Copilaș de Novăciță,
Nici nu bea, nici nu mânca:
De la inimă ofta.
„Nepoțele hăi, Iovițǎ,
Copilaș de Novăciță,
Șoimuleț, pui de român
Ce nu știe de stăpân!
Nici nu bei, nici nu mănânci.
Ce stai pe gânduri adânci?"
„Eu pe gânduri am căzut
De când, moșule,-am văzut
Pe fata cadiului[2]
Din satul Odriului."[3]
„Fecioraș pui de român
Ce nu știe de stăpân!
Dacă este mări,-așa,
Încetează de-a ofta
Și te du în grajdul meu
De-ți alege-un pui de zmeu

Din cincizeci de bahameți,
Bahameți cu perii creți,
Și-ți fă singur izbânda
Ca să-ți capeți dobânda."
Tinerelul se scula,
Lui Novac se închina,
Mâna dreaptă-i săruta[4]
Și la grajd se îndrepta.
Iar la grajd dacă mergea,
El un mânz își alegea,
Mânz de fugă sprintenel,
Ieșea-n vară pătrărel[5]
Mânz ce fuge ca șolcanul
De nu-l prinde nici arcanul.
Pe el iute că sărea
Și din fugă mi-l oprea
La o poartă de grădină,
De grădină cu flori plină
Unde stau cadânele[6]
De se-ngân cu florile.
„Tu, fată-a cadiului
Din satul Odriului,
Ghelai, ghelai pân' colea[7]
Ca să-mi dai o floricea,
Și mi-o dă cu mâna ta
Ca să-mi dreagă inima".
Copila cadiului
Din satul Odriului
Rumeoară se făcea
Și trei flori ea-și alegea,
Și trei flori ea culegea,
Ș-un fir de păr își smulgea
Și cu firul le lega
Ș-apoi tainic ea le da
Unei roabe mândruliță
Să le ducă la portiță.
Voinicelul greu ofta,
Perișorul săruta
Și din gură cuvânta:
„Tu, fată-a cadiului,

Surioara crinului!
Ghelai, ghelai pân colea
Ca să-mi dai o floricea,
Dar mi-o dă cu mâna ta,
Ca să-mi dreagă inima."
Copila cadiului
Din satul Odriului
Bujorică se făcea
Ș-o garoafă culegea
O garoafă ca și ea,
Apoi singură-o ducea
Celui mândru Novăcel,
Avere-ar parte de el!
Feciorașul se pleca,
De mijloc o apuca,
La sânu-i o ridica
Și la fugă se-arunca,
Și din fugă-o dezmierda,
Mii de sărutări îi da.
Iar cea roabă medioară
Și de minte cam ușoară
Spaimă singură-și făcea
Și-ntr-un suflet se ducea
La cadiu, la cafenea,
Unde beau turcii cafea.
„Sai, cadiule, nu sta,
C-au răpit pe fiica ta!"
Cadiul se-ngălbenea,
Celmaua pe ochi punea,
Pe-o tătarcă-ncăleca[8]
Și la goană se lua,
Iapa câmpii apuca,
Urechiușele-și culca,
Urma mânzului călca,
Fugea mânzul nechezând,
Iapa fugea rânchezând,
Ș-așa bine că fugea,
Mai că mai îl ajungea.
Dacă vedea și vedea,
Fata mintea nu-și pierdea,

Ea pe mânz că se pleca,
De ureche mi-l mușca,[9]
Urechiușa sângera,
Iar mânzul se oțerea
Și sărea, sărea, sărea,
Ș-așa bine că fugea,
Într-o clipă ajungea
În grădină, la cerdac,
La hagi Baba-Novac.
Cadiul încă sosea,
Iataganul își scotea,
Iar Novacul cel bătrân
Ce nu știe de stăpân,
Își ridică genele,
Genele cu cârjele
Ca să-și vadă oaspele:
„Stai, cuscre cadiule,
Să ne-ascultăm vorbele,
Că junii fac certele
Și bătrânii pacele!"

Mogoș vornicul

În oraș, la București,
Tot să stai și să privești
Pe cei șapte voinicei,
Mândri puișori de zmei,
Șapte frați ca șapte brazi,
Toți de-ai lui Mogoș cumnați.
Ei în capul podului,
În fruntea norodului,
Așteptau pe sora lor
Și pe mândru-i soțior,
Mogoș, vornicul bogat,
Ce glumește ne-ncetat.
Ei la umbră se culcau,
Beau voios și ospătau,
Cu ploscuța închina
De cinci vedre ș-o oca,
Vadra Țarigradului,
Măsura-mpăratului.
Iar fratele cel mai mare
(Că-i mai mare, minte n-are)
Pe drum ochii-și alerga
Și cu glas dogit striga:
„Zăriți voi ce zăresc eu?
Iată vine ca un zmeu,
Vine Mogoș vornicul,
Călare pe galbenul."
Frații toți mi se sculau,
Peste câmpuri se uitau,
Și vedeau, mări, vedeau
Cum venea Mogoș, venea:
„Bună ziua, șapte frați,
Șapte frați ca șapte brazi!"
„Bun sosit, frate cumnate,
Ai venit pe neașteptate.
Dar unde ți-e soțioara?

Ce ne-ai făcut surioara?
Ori poate c-ai și uitat
Către noi că te-ai legat
Când pe Stanca ne-ai luat,
S-o aduci la frățiori.
Pe iarnă de nouă ori,
Că-s mai multe sărbători:
Pe vară de patru ori,
Că-s mai multe lucrători?"
„Ba, măi frați, eu n-am uitat
Către voi că m-am legat,
Și cu Stanca am plecat
S-o aduc la desfătat,
Dar în drumul părăsit
Turci, tătari ne-au întâlnit
Și pe Stanca mi-au răpit."
„Pe Stăncuța ne-au răpit
Și tu, Mogoș, ai fugit?
Cu cei furi nu te-ai luptat,
După ei nu te-ai luat,
Nouă ani să-i tot alungi
Și cu moartea să-i ajungi?
Mori dar, câine blestemat!
Că ție nu ți-a fost dat
Ca să fii vrednic cumnat
Cu-ai Stăncuței șapte frați,
Șapte frați ca șapte brazi!"
Și cu toții crunt turbau
Paloșele ridicau.
Iar fratele cel mai mare
(Că-i mai mare, minte n-are)
Paloșul mi-l învârtea,
În Mogoș îl azvârlea,
Dar nici că mi-l nimerea.
Paloșu-n vânt vâjâia,
De-un zid mare se lovea
Și-ndărăt se întorcea,
Lângă Mogoș de cădea
Și-n pământ se îngropa
Și până în mănunchi intra.

Iar fratele cel mai mic
(Că-i mai mic, e mai voinic)
Paloșul mi-l învârtea,
În Mogoș îl azvârlea,
Și prin inimă-l junghea!
Când deodată ce vedea,
Ce vedea și nu credea?
O teleagă zugrăvită,
Pe dinuntru poleită
Cu doisprezece telegari,
Telegari cu coame mari,
Și-n teleagă sora lor
Înflorind ca un bujor!
„Bună ziua, frații mei.
Șapte puișori de zmei!
Dar unde vi-i cumnatul?
Ce mi-ați făcut bărbatul?"
„L-am trimis în iad de-a drept
Cu șapte paloșe-n piept,
Că nu-i vrednic să trăiască
Și cu noi să se rudească
Cine-n oardă păgânească
Nu știe să vitejească
Și nevasta să-și păzească!"
„Vai de mine! ce-ați făcut?
Vai de voi! n-ați priceput
Cum că Mogoș a glumit
Când de mine v-a grăit?"
Bine vorba nu sfârșea,
Lacrimi din ochi îi ieșea,
Lângă Mogoș ea cădea,
Cu brațele-l cuprindea,
Îl bocea, îl dezmierda,
Apoi sufletul și-l da
În capătul podului,
În ochii norodului!

Bujor

I

Frunză verde de negară,
A ieșit Bujor în țară![1]
Bate, pradă, nu omoară,
Pe ciocoi îi bagă-n fiare,[2]
Să-i dea bani de cheltuială
Și haine de primeneală.
Bujor iese, Bujor zice:
„Halal de tine, voinice!
Haideți, copii, după mine
Că știu calea-n codru bine
Și știu turme de berbeci,
Izvoare cu ape reci,
Și neveste frumușele
Și desagi cu rubiele!"
Ici în vale, colea-n vale
Sună-un glas duios cu jale,
Glas frumos de fată mare,
Bujor prinde-o sărutare!
Ici în vale, la pârâu,
Două fete spală grâu,
Bujor le ține de brâu!
Ici în vale, la fântână,
Două fete spală lână,
Bujor le strânge de mână!
Ici în valea lui Terinte,
Două fete culeg linte,
Bujor le scoate din minte!

II

Frunză verde de negară,
La Focșani, între hotară,
Este-un bordei cam plecat[3]
De copaci înconjurat.
Acolo-i Bujor culcat,
La Anița văduvița,
Ce-i dă vin tot cu vădrița
Și-l îmbată cu gurița!
„Anițico, draga mea!
Mult mi-e dor de-o floricea,
Floricică rumeoară
Care-o porți în buzișoară."
„Ștefănică Bujoraș!
Floricica da-ți-o-aș.
Na și na gurița mea
De-o sărută cât îi vrea.
Iar de băut, nu mai bea,
Că potira-i cât colea."
„Las' să vie că nu-mi pasă
Când mi-e paloșul pe masă
Și mândruța drăgăstoasă."
Sărutatul n-a sfârșit,
Potira c-a și sosit.
Luptat-a Bujor, luptat,
De potiră n-a scăpat!

III

Frunză verde de negară,
Pe Bujor mi-l duc prin țară
De-l arată ca pe-o fiară!
Și mi-l pun la închisoare,
Fără arme, fără soare!
Oliolio! codru frunzos,
Cât ești vara de frumos,
Iarna putrezești tu jos!
Ca tine Bujor în gros
Sta culcat cu fața-n jos.

IV

Frunză verde de negară,
Pe Bujor mi-l judecară,
La Divan îl întrebară,
Mulți creștini de-a omorât
Cât prin țară a hoțit?
Iar Bujor cruce-și făcea
Și cu dreptul răspundea:
„Mort de om eu n-am făcut,
Dar ciocoi mulți am bătut!"
„Ștefane Bujorule,
Unde-ți sunt averile
Ca să-ți scapi tu zilele?"[4]
„Le-am ascuns pe la copaci,
De-ajutor la cei săraci,
Să-și cumpere boi și vaci!"

V

Frunză verde de negară,
Bujor se suie pe-o scară...
Plâng săraci cu jale-amară,
Că nu-i scara domnilor
Și e scara hoților,
Calea neagră-a morților!

Jianul

N-ați auzit de-un Jian,
De-un Jian, de un oltean,
De un hoț de căpitan
Care umblă prin păduri
Cu doisprezece panduri,
Cu ghiebe și cu poturi?
El ia miei de la ciobani,
Armăsari de la mocani,
Fără plată, fără bani!
Și pândește la strâmtori
De despoaie negustori,
Și tot prinde la boieri
De-i curăță de averi!
Toți de dânsul că fugeau,
Toți de el se jeluiau
La domnul, la Caragea.
Domnul potiră-aduna,
După hoț el o mâna.
Iar Jianu-nțelegând
Cele ce-i treceau prin gând
Se-ndruma spre Olt fugând.
Când la Olt, Oltu-i umflat,
Că la munte l-a plouat:
„Măi române, măi podar,
Trage podișca de car
Să mă treci la cela mal
Cu viteazul ist de cal.
Trage podul mai de-a drept
Pân' nu-ți pun un glonte-n piept,
Nu-mi fii dușman și-mi fii frate
De nu vrei un glonte-n spate."
Dar podarul se gândea
Și cu lene se-ntindea.
Dacă vedea și vedea,
Jian rostul nu-și pierdea.

El se aruncă înot
Cu suflet, cu cal, cu tot.
Calu-n apă se lupta,
Iar Jianul cuvânta:
„Decât să mă rog de prost
Ca să deie podu-n rost,
Mai bine cu murgu-not
Că și el e pui de Olt.
Decât să mă căciulesc,
Mai bine să haiducesc!
Hai, voinice murguleț,
Nu mai face părul creț,
Hai la Slatina-n județ,
Unde gazda ne-om afla
Ș-amândoi ne-om răsufla!"
Când la gazdă el sosea,
Ce vedea și ce-auzea?
Potira gazda lega,
De Jian o întreba.
„Haide iar, murgule, hai,
Hai la munte sus, pe plai,
Să scăpăm de chiu, de vai!"
Fugea murgul cât fugea,
Dar potira-l ajungea,
Pe Jianu mi-l prindea
Și-l ducea la Caragea.
Vai! sărmanul voinicel!
Sărăcuț, amar de el!
Căci pe loc mi-l judecară,
Cu lanțuri mi-l încărcară
Și-n ocnă mi-l aruncară.

Tunsul

Vestea-n țară a ajuns
De un hoț cu nume Tuns,
Că prin codri a ieșit
De șase-ntovărășit,
Toți voinici, aleși panduri,
Oaspeți ageri de păduri,
Ce se port din crâng în crâng,
Câți îl văd, de ei se plâng.
Că nici unde nu gândești,
Cu dânsul te întâlnești
Și-l auzi zicând cu bine:
„De unde vii, măi creștine?
Din ce sat, din ce oraș?
Luat-ai la drum răvaș
Să nu pătimești cevaș?
Te jur cu pistolu-n piept,
Spune mie tot cu drept,
De ai bani mai multicei,
Dă-mi jumătate din ei,
Că-ți dau la mână răvaș
Să nu rămâi păgubaș,
Și cu vreme de-oi trăi,
Pân-într-unul ți-oi plăti,
Dar cumva de-oi muri eu,
Ți-i va plăti Dumnezeu!"
Vai! sărmanul voinicel!
Sărăcuț, amar de el!
Căci păcatul l-a gonit,
Cu moarte l-a pedepsit!

Dragoș

I

Dragoș, mândru ca un soare,
A plecat la vânătoare.
Ghioaga și săgeata lui
Fac pustiul codrului!
Cerbul moare, urșii per
Și vulturii cad din cer...
Iată că-ntr-o dumbrăvioară
El zărește-o căprioară,
Fiară blândă de la munte,
Cu steluță albă-n frunte
Și cornițe subțirele
Și copite sprintenele.
Căprioara cum îl simte
Lasă locurile strimte,
Fuge, saltă, zboară, pere,
Ca un vis, ca o părere;
Iară Dragoș înfocat
O gonește nencetat.
Zi de vară cât de lungă,
Vânătorul o alungă,
Ș-amândoi se perd de vii
În codri merei pustii!

II

Iată, mări, că deodată
O poiană se arată,
Înverzită, înflorită
Și de lume tăinuită.
Iar pe iarbă-n poieniță
Cântă-o albă copiliță,
Cu ochi dulci, dismierdători
Și cu sânul plin de flori.
Căprioara, cât o vede,
Zboară vesel, se răpede
Și îi cade la picioare
Pe-un covor de lăcrimioare.
Cât viteazul o zărește,
Pe loc stă și se uimește!
Uită blânda căprioară
Și săgeata ce omoară!
Uită draga vânătoare,
Uită lumea de sub soare!

III

„Copiliță! zice el
Rezemat de-un stejărel.
Ești tu zâna ăstui plai,
Sau o floare de la rai?”
„Dragoș, Dragoș, frățioare,
Nu sunt zână, nu sunt floare,
Dar am suflet fecioresc
Și Moldova mă numesc.
Mult e mult de când te-aștept
Să-mi alin dorul din pept,
Că de Domnul sunt menită
Ca să fiu a ta ursită!”
„O, Moldovo-ncântătoare,
Gingașă fărmecătoare!
Iată, arcu-mi vitejesc
Lângă tine-l răsădesc,
Ca să deie pân-în zori
Crengi cu frunze și cu flori,
Și cu-acele crengi frumoase
Să-mpletim cununi voioase,
Una ție, una mie,
Pentru-a noastră cununie!”

IV

A doua zi ei plecară
Și prin codri apucară,
Amândoi îmbrățișați,
Cu flori mândre-ncununați.
Dealuri multe ei suiră,
Multe dealuri coborâră,
Pân-în valea ce-nverzită,
De-un râu luciu răcorită.
Copilița-nveselea
Și din gură-așa grăia:
„Dragoș, Dragoș, frățioare,
Lasă ochii tăi să zboare
Peste dealuri și câmpii
Păscute de erghelii,
Peste văi, peste grădini
Unde zbor mii de albini,
Peste ape curgătoare
Și dumbrăvi răsunătoare.
Cât pământ tu vei videa,
E cuprins de zestrea mea!
Ș-acea dalbă de moșie
Toată-n veci a ta să fie,
Ca să fie-n veci scăpată
De o fiară-nfricoșată,
De un zimbru fioros
Care-o calcă-n sus și-n jos.”

V

Bine vorba nu sfârșea,
Din râu iată că ieșea
Zimbrul aprig ca un zmeu,
Cu lungi coame ca de leu,
Și cu coarne oțelite,
Și cu aripi la copite.
Fiara cruntă și turbată
Pleca fruntea lui cea lată
Și sărind, mugind, da zor
Peste mândrul vânător.
Iară Dragoș s-ațintea
Și, cel zimbru cum venea,
Ghioaga-n frunte-i arunca,
Fruntea-n două-i despica!
Apoi capul îi tăia,
Într-o lance îl punea
Și pleca în veselie
Pe frumoasa lui moșie,
De păgâni să o ferească
Și ca domn să o domnească!

Movila lui Burcel

Într-o zi de sărbătoare,
Într-o zi cu mândru soare
Care lumea-nveselea
Și cu aur o-nvelea,
Iată, mări, se ivea,
Ca alt soare strălucea
Domnul Ștefan cel vestit,
Domnul cel nebiruit!
El pe cal încăleca
Și cu mulți voinici pleca
De la scara curții lui
La biserică-n Vaslui.[2]
Clopotele răsunau,
Steagurile-i se-nchinau,
Armăsarii spumegau,
Frâiele și le mușcau,
Iar poporul tot striga:
„Să trăiești, măria-ta!"
Când aproape de intrare,
Ce s-aude-n depărtare?
Glas de om chiuind tare:
„Hai, ho, ța, ho, Bourean,
Trage brazdă pe tapșan."
Ștefan-vodă se oprea
Și din gură-așa grăia:
„Auzit-ați, auzit
Glas de român necăjit?
Într-o clipă să-l găsiți,
Și cu el aici să fiți."
Cinci panțiri se alegeau,
Pe Vaslui în sus mergeau
Pân' zăreau într-o movilă
Un român arând în silă
Și movila brăzduind
Și din gură chiuind:

„Hai, ho, ța, ho, Bourean,
Trage brazdă pe tapșan!"
Cei panțiri descălecară,
Pe român îl ferecară,
La Vaslui îl aduceau
Și la Domnul mi-l duceau:
„Măi române, să n-ai teamă,
Spune nouă cum te cheamă?"
„Teamă n-am că sunt român!
Teamă n-am, că-mi ești stăpân!
Tu ești Ștefan domn cel mare
Care-n lume seamăn n-are
Și eu sunt Șoiman Burcel,
Puișor de voinicel!"
„Să trăiești dacă n-ai teamă!
Dă-ne nouă bună seamă
Cum de te-ai păcătuit
Să te-apuci de plugărit,
Tocma-n zi de sărbătoare,
Tocma-n timp de închinare?"[3]
„Doamne, pun mâna la piept
Și mă jur să-ți spun cu drept.
Pân-a nu-ajunge plugar
Aveam falnic armăsar
Și o ghioagă nestrujită
Cu piroane țintuită,
Care când o învârteam
Proașcă prin dușmani făceam,
Câte opt pe loc turteam!
Alelei! pe când eram
Om întreg de mă luptam,
Mulți păgâni am mai stricat!
Multe capete-am fărmat
De tătari și de lifteni
Și de falnici ungureni!
Iar în loc la Războieni[4]
Mi-a căzut ghioaga din mână
De o sabie păgână:
Dar n-a căzut numai ea,
A căzut și mâna mea

Cu păgânu-alăturea!...
De-atunci n-am ce să mă fac
C-am ajuns un biet sărac,
Nici n-am casă, nici n-am plug,
Nici juncani ca să-i înjug!
Toată vara m-am rugat
De bogații cei din sat
Să-mi dea plugul ca să ar...
Mi-a fost ruga în zadar.
Atunci, Doamne, mă-ntorsei,
La tătari că mă dusei,
Un plug mare că prinsei,
Și c-un bou îl înjugai
Și de lucru m-apucai,
Că săracul n-are soare,
Nici zile de sărbătoare,
Ci tot zile lucrătoare!"
Domnul Ștefan l-asculta
Și din gură cuvânta:
„Măi Burcele, fătul meu!
Iată ce hotărăsc eu:
Ia-ți un plug cu șase boi
Și mergi bogat de la noi.
Ia-ți movila răzășie
Ca s-o ai de plugărie,
Dar în vârfu-i să te-așezi,
Ca stejar să priveghezi,
Și tătarii de-i vedea
C-au intrat în țara mea,
Tu să strigi cât ce-i putea:
Sai, Ștefane, la hotare
C-a intrat sabie-n țară![5]
Atunci eu te-oi auzi,
Ca un zmeu m-oi repezi
Și nici urmă-a rămânea
De tătari în țara mea!"

Ștefan Vodă și șoimul

Ș T E F A N
Șoimule, șoimuț ușor,
Fă-te roată sus în zbor.
Ce se vede la hotare
De s-aude zgomot mare?
Ș O I M U L
Ștefane! viteazul meu!
Zău! de altul c-ar fi rău,
Iar de tine mult e bine
Că tu ești șoiman ca mine.
De jur împrejurul tău
Năvălesc dușmani mereu,
Te calc ungurii făloși
Și lifteni necredincioși,
Te calc hanii tătărești
Și urdiile turcești!
Ș T E F A N
Las' să vie, las' să vie
Să se deie pradă mie!
Moartea-i paște ca o turmă,
Păcatu-i mână din urmă.
Mulți au mai venit la noi,
Puțini s-au dus înapoi,
Că-s român cu patru mâini
Și am leacuri de păgâni:
De tătari am o săgeată,
De turci pala mea cea lată,
De lifteni un buzdugan
Și de unguri un arcan.

Cântecele lui Ștefan Vodă

Ștefan, Ștefan, Domn cel mare
Seamăn pe lume nu are
Decât numai mândrul soare!
Din Suceava când el sare,
Pune pieptul la hotare
Ca un zid de apărare!
Brațul lui fără-ncetare
Bate hoardele tătare,
Bate cetele maghiare,
Bate leși din fuga mare,
Bate turci pe zmei călare
Și-i scutește de-ngropare.
Lumea-ntreagă stă-n mirare,
Țara-i mică, țara-i tare
Și dușmanul spor nu are.
A L T U L
Ștefan, Ștefan, Domn cel mare,
În Suceava cuibu-și are
Ca un șoim voinic și tare.
Din Suceava când el sare
Zi și noapte, de călare,
Se bate-n patru hotare.
Pe tătari îi căsăpește,
Pe unguri îi pârjolește,
Și pe turci îi risipește.
Iar pe leși cu chica tare
Îi avântă-n spânzurare,
Și-i înjugă ca să are!

Bogdan

I

II

Nuntașii încălecau,
Cu Bogdan vesel plecau,
Ei plecau pe la Sân-Petru.
Ș-ajungea pe la Sân-Metru[3]
La liteanul cel bogat
Și de lege lepădat.
Iar liteanul de-i vedea
Poarta curții închidea
Și-n lanțuguri o lega
Și din gură-așa striga:
„Care este mirele,
Mirele, ginerele,
Sară el zidurile,
Să deschidă porțile!"
Cât Bogdan îl auzea,
De sârg mi se repezea,[4]
Calul își înfierbânta
Ș-un răpez voinic îi da.
Calul rândunel zbura
Și în curte că era!
Iar în curte cum sărea,
Bogdan timpul nu pierdea,
Poarta curții deschidea
Și nuntașii toți intra.
Liteanul că se mira
Și mustața-și răsucea[5]
Și din gură iar zicea:
„Care este mirele,
Mirele, ginerele,
Sară el teancurile
Să-și ia postavurile!"
Cât Bogdan îl auzea,
Calul iar își repezea,
Peste teancuri el zbura,
Apoi le desfășura,

Și le da pe la nuntași
Care-n lupte sunt fruntași,
Cum era și nuntașul
Așa-i da și postavul.
De era el nălțișor,
Îi da postav roșior,
Să fie strălucitor.
De era el medior,
Îi da postav gălbior,
Ca să-l prindă binișor.
De era el mititel,
Îi da postav albăstrel,
Ca să se mândrească-n el!

III

Liteanul se bucura,
El în casă că intra,
Lui Bogdan că arăta
Trei copile tot de-un stat,
Tot de-un chip asemănat.
Albe gingașe tustrele
Ca trei flori de viorele.
Domnul tânăr le privea,
Cu ochi dulci care sticlea,
Iar liteanul mi-i zicea:
„Care este mirele,
Mirele, ginerele
Cunoască-și el mireasa,
Cunună-se cu dânsa!"
Bogdan mintea nu-și pierdea,
Inel din deget scotea,
Pe covor îl arunca
Și din gură cuvânta:
„Care-mi este mireasa,
Să mă iubesc cu dânsa,
Culeagă-mi ea inelul,
Inelul cu degetul,
Căci am sabia-nsetată
Ce dorește cap de fată".
Din trei două nici mișca,
Iar mireasa se pleca,
Pe covor îngenunchea,
Ca o floare se-ndoia,
Și inelul culegea
Și-n degețel și-l punea.
Ochii mirelui sticlea,
Inima-i se-nveselea.
El mireasa-și ridica,
Pe ochi dulce-o săruta
Și pe brațe mi-o purta

Și-n rădvan că o punea
Și spre țară purcedea.
După ei încă venea
Car mare cu druștele,[6]
Grădina cu florile
Și o sută de nuntași,
Toți aleși din tabarași.
Ei plecau pe la Sân-Metru
Ș-ajungeau pe la Sân-Petru
Și pe loc cât ajungeau,
Mândră nuntă că făceau,
Vestele de se duceau
La vecini și-n depărtări,
Peste nouă țări și mări!

Iordachi al Lupului

I

Jos, pe apa Prutului,
În ținutul Hușului
La casele Lupului[2]
Mers-a ura Domnului!
Mers-a ura și lovit-a,
Pe Iordache prăpădit-a!
El cu Domnul se-nvrăjbea
Și călare pribegea
Pe drumul Bugeacului,
Scăparea pribeagului,
Și cu bine el sosea,
Adăpost el își găsea
La saraiul Hanului,
Cumnatul sultanului.
Frunză verde măcieș,
Mare groază-i sus, la Ieși,
De Iordache c-a să vie
Să aducă grea urgie
De tătari cumpliți grămadă
Să le deie țara-n pradă!
Boierii se adunară
De la târg și de la țară
Și trei zile se vorbiră,
Trei zile se sfătuiră
Lui Iordache, să-l înșele,
Trimițându-i măgulele
Ș-un poclon de zece pungi,[3]
Patru șaluri tot în dungi,
Două scurte, două lungi.
Ș-un fugar frumos, domnesc,
De soi bun, moldovenesc,
Și o carte mare-nchisă
Ca de la Domnie scrisă,
O hârtie-nșelătoare,
Poftitoare, rugătoare,

Ca să vie-Iordache-acasă
La Maria cea frumoasă.
Iar de-i trebuie domnie,
I-o dă Vodă cu frăție,
Între ei pace să fie!...
Iordăchel se-nveselea,
Iară hanul îi grăia:
„Zece zile mai așteaptă
Ca să ai tu parte dreaptă,
Căci am scris la-mpărăție
Pentru-un firman de domnie,
Ori de nu, ia-ți oastea mea
Și cu dânsa fă ce-i vrea."
„Ba, eu oastea n-oi lua,
Că țara m-a blestema.
Cine-aduce oaste-n țară
Sub blestemul țării piară!"[4]
Astfel dac-a cuvântat,
Cu hanul s-a sărutat
Și spre țară a plecat
Cu Marin și cu Ciocan,
Cu Lisandru cel bălan,[5]
Și cu Zaria, bun viteaz
Ce-i cam negru pe obraz.
Toți cu inimile drepte,
Slugi viteze și-nțelepte;
Oameni buni și credincioși
Ce-s la masă rușinoși,
Dar la luptă hărțăgoși!

II

Vinerea spre sâmbăta,
El Măricăi s-arăta
Și cu drag o săruta
Mulțumind lui Dumnezeu
C-a sosit la locul său...
Dar în lume cine știe
Azi și mâini ce-o să mai fie!...
Iată-un grec, unul Zoilă,
Om de vrajbă și de silă,
Un trimis de la domnie,
(Negre zilele să-i fie!)
Olăcește se ducea
Și la domn știre făcea
C-a sosit Iordache-acasă
La Maria cea frumoasă!
Frunză verde alunică,
Grea pulbere se ridică
De la Ieși înspre Milești,[6]
Iar printr-însa ce zărești?
Arnăuți cu șușanele,
Cu argint pe la oțele.
Lefegii și darabani
Cu-ai lor mândri căpitani.
Iordăchele, te ferește,
Cursă rea ți se gătește!
Cei ce vin călări la tine
Nu vin ca să se închine,
Ci vin cu porunci domnești
Și cu gânduri dușmănești.
Frunză verde porumbică!
Drăgălașa de Maricică
Pe Iordache mi-l trezea
Și din gură-așa-i grăia:
„Hai, frate, la biserică
De sfânta Duminică,

Că de când ai pribegit
Sufletul nu ți-ai grijit!"
Iordăchel se întindea
Și cu lene răspundea:
„Mergi, Marico, dumneata,
Că eu nu mă pot scula,
Drumul lung m-a obosit,
Calul greu m-a ostenit!"
Iată, mări, cum vorbea
Că fereastra se izbea
Și cădea jos la pământ
Fără suflare de vânt.[7]
Ș-o icoană poleită
Trăsnea făr-a fi lovită.
Maria se-nspăimânta,
Iordache se întrista,
Dar pe gânduri mult nu sta,
Că Lisandru-i aducea
Carte mare și-i zicea:
„O ceată de oameni mulți,
Lefegii și arnăuți,
A sosit aici din sus
Ș-astă carte ți-au adus
Cu poftire boierească
Să mergi la curtea domnească,
Dar ascultă-mă pe mine,
Căci ce simt eu nu-i a bine.
Tu ești mare cât un domn,
Iar de ai minte de om,
Hai cu toți să-ncălecăm,
Arnăuții s-alungăm
Și de drum să ne cătăm,
Spre Bugeac să apucăm,
Pe hanul să-l ridicăm
Și foc Iașului să dăm."
Iordăchel nu-l asculta
Și din gură cuvânta:
„Ba, m-oi duce la domnie
Că chiar domnul mă îmbie
Și se jură că va face

Tot ce-oi vrea ca să
mă-mpace!"

III

Frunză verde de negară,
Pe cel drum în zi de vară,
Ce se vede strălucind
Și spre Ieși înaintând?
Un rădvan cu telegari,
Șese negri armăsari,
Și-n rădvanul boieresc
Un luceafăr pământesc,
Cu chip dulce femeiesc.
Iar pe lângă cel rădvan,
Călare pe-un năzdrăvan,[8]
Merge mândrul Iordăchel
Cu slugile după el:
Slugi cu inimile drepte,
Înțelepte și deștepte,
Ce-s la masă rușinoase,
Dar la luptă hărțăgoase.
Apoi venea după ei
Ceată de arnăuței,
Lefegii și darabani
Cu-ai lor mândri căpitani.
Ei la Ieși cât ajungea,
Iordache la domn mergea,
Dar domnul cât îl vedea,
De mânie s-aprindea
Și striga: „Jos pe covor,
Tăiați-i capul din zbor."
Un călău se repezea,
Iataganu-și netezea,
Dar Iordache-l aștepta,
O palmă voinică-i da,
Cât călăul jos pica.
Apoi el se întorcea
La Lisandru de-i zicea:
„Ține tu sabia mea

De-mi taie capul cu ea,
Că nicicum nu m-a durea."
Iar Lisandru, oftând greu,
Răspundea: „Stăpânul meu!
Pâinea, sarea ți-am mâncat,
Nu mă vârî la păcat!"[9]
Din nou vodă poruncea,
Arnăuții se-mbrâncea,
Pe Iordache s-aruncau,
De păr lung îl apucau,
Pe covor îl întindeau
Și din zbor capu-i tăiau.
Capul se rostogolea,
În sânge se tăvălea
Și pe scări se cobora
Și-n rădvan apoi sărea.
Iar Marica, vai de ea!
Capu-n brațe apuca
Și plângând la el căta,
Și bocind îl săruta,
Când pe frunte, când pe gură,
Când pe gât, la-ncrestătură.
„Alei! Doamne! striga ea,
Facă-se pe vrerea mea!
Doamna ta să văduvească,
Neamul tău să calicească,
Târgul tău întreg să ardă
Și domnia-ți să se piardă!..."
Frunză verde siminoc,
La Ieși arde mare foc.
Bate para prin Milești,
Zbor tăciunii la Lățești,
Scânteile-n Bărlănești,
Până pe la Ciocănești,
Și duc veste de-ngrozit
Că Iordache a pierit
Și că focul a zbucnit
Din blestemul cel cumplit!

Mănăstirea Argeșului

I

Pe Argeș în jos
Pe un mal frumos,
Negru-vodă trece[1]
Cu tovarășii zece,
Nouă meșteri mari,
Calfe și zidari,
Și Manole, zece,[2]
Care-i și întrece.
Merg cu toți pe cale
Să aleagă-n vale
Loc de mănastire
Și de pomenire.
Iată, cum mergeau
Că-n drum ajungeau
Pe-un biet ciobănaș
Din fluier doinaș,[3]
Și cum îl vedea
Domnul îi zicea:
„Mândre ciobănaș,
Din fluier doinaș!
Pe Argeș în sus
Cu turma te-ai dus,
Pe Argeș în jos
Cu turma ai fost.
Nu cumva-ai văzut
Pe unde-ai trecut
Un zid părăsit
Și neisprăvit
La loc de grindiș,
La verde-aluniș?"
„Ba, doamne,-am văzut
Pe unde-am trecut
Un zid părăsit
Și neisprăvit.
Câinii cum îl văd,

La el se repăd
Și latră-a pustiu
Și urlă-a morțiu."
Cât îl auzea,
Domnu-nveselea
Și curând pleca,
Spre zid apuca
Cu nouă zidari,
Nouă meșteri mari
Și Manole zece
Care-i și întrece.
„Iată zidul meu!
Aici aleg eu
Loc de mănastire
Și de pomenire.
Deci voi, meșteri mari,
Calfe și zidari,
Curând vă siliți
Lucrul de-l porniți,
Ca să-mi ridicați,
Aici să-mi duratți
Mănastire naltă
Cum n-a mai fost altă,
Că v-oi da averi,
V-oi face boieri,
Iar de nu, apoi
V-oi zidi pe voi,
V-oi zidi de vii
Chiar în temelii!"

II

Meșterii grăbeau,
Sferile-ntindeau,
Locul măsurau,
Șanțuri largi săpau,
Și mereu lucrau,
Zidul ridicau,
Dar orice lucra
Noaptea se surpa![4]
A doua zi iar,
A treia zi iar,
A patra zi iar
Lucrau în zadar!
Domnul se mira
Ș-apoi îi mustra,
Ș-apoi se-ncrunta
Și-i amenința
Să-i puie de vii
Chiar în temelii!
Meșterii cei mari,
Calfe și zidari,
Tremurau lucrând,
Lucrau tremurând
Zi lungă de vară
Ziua pân-în seară,
Iar Manole sta,
Nici că mai lucra,
Ci mi se culca
Și un vis visa,
Apoi se scula
Ș-astfel cuvânta:
„Nouă meșteri mari,
Calfe și zidari!
Știți ce am visat
De când m-am culcat?
O șoapta de sus

Aievea mi-a spus
Că orice-am lucra
Noaptea s-a surpa
Pân-om hotărî
În zid de-a zidi
Cea-ntâi soțioară,
Cea-ntâi surioară
Care s-a ivi
Mâini în zori de zi
Aducând bucate
La soț ori la frate.
Deci dacă vroiți
Ca să isprăviți
Sfânta mănastire
Pentru pomenire,
Noi să ne-apucăm
Cu toți să jurăm
Și să ne legăm
Taina s-o păstrăm:
Ș-orice soțioară,
Orice surioară
Mâini în zori de zi
Întâi s-a ivi,
Pe ea s-o jertfim
În zid s-o zidim!"

III

Iată-n zori de zi
Manea se trezi,
Ș-apoi se sui
Pe grad de nuiele
Și mai sus, pe schele,
Și-n câmp se uita,
Drumul cerceta.
Când, vai! Ce zărea?
Cine că venea?
Soțioara lui,
Floarea câmpului!
Ea s-apropia
Și îi aducea
Prânz de mâncătură,
Vin de băutură.
Cât el o zărea,
Inima-i sărea,
În genunchi cădea
Și plângând zicea:
„Dă, Doamne, pe lume
O ploaie cu spume,
Să facă pâraie,
Să curgă șiroaie,
Apele să crească,
Mândra să-mi oprească,
S-o oprească-n vale
S-o-ntoarcă din cale!
Domnul se-ndura,
Ruga-i asculta,
Norii aduna,
Ceru-ntuneca
Și curgea deodată
Ploaie spumegată
Ce face pâraie
Și umflă șiroaie.

Dar oricât cădea
Mândra n-o oprea,
Ci ea tot venea,
Și s-apropia.
Manea mi-o vedea,
Inima-i plângea,
Și iar se-nchina,
Și iar se ruga:
„Suflă, Doamne,-un vânt
Suflă-l pe pământ,
Brazii să-i despoaie,
Paltini să îndoaie,
Munții să răstoarne,
Mândra să-mi întoarne,
Să mi-o-ntoarne-n cale,
S-o ducă de vale!"
Domnul se-ndura,
Ruga-i asculta
Și sufla un vânt
Un vânt pe pământ
Paltini că-ndoia,
Brazi că despoia,
Munții răsturna,
Iară pe Ana
Nici c-o înturna!
Ea mereu venea,
Pe drum șovăia
Și s-apropia
Și amar de ea,
Iată c-ajungea!

IV

Meșterii cei mari
Calfe și zidari,
Mult înveselea
Dacă o vedea,
Iar Manea turba,
Mândra-și săruta,
În brațe-o lua,
Pe schele-o urca,
Pe zid o punea
Și, glumind, zicea:
„Stai, mândruța mea,
Nu te speria,
Că vrem să glumim
Și să te zidim!"
Ana se-ncredea
Și vesel râdea.
Iar Manole ofta
Și se apuca
Zidul de zidit,
Visul de-mplinit.
Zidul se suia
Și o cuprindea
Pân' la gleznișoare,
Pân' la pulpișoare.
Iar ea, vai de ea!
Nici că mai râdea,
Ci mereu zicea:
„Manole, Manole,
Meștere Manole!
Ajungă-ți de șagă,
Că nu-i bună, dragă.
Manole, Manole,
Meștere Manole!
Zidul rău mă strânge,
Trupușoru-mi frânge!"

Iar Manea tăcea
Și mereu zidea.
Zidul se suia
Și o cuprindea
Pân' la gleznișoare,
Pân' la pulpișoare,
Pân' la costișoare,
Pân' la țâțișoare.
Dar ea, vai de ea,
Tot mereu plângea
Și mereu zicea:
„Manole, Manole
Meștere Manole!
Zidul rău mă strânge,
Țâțișoara-mi plânge,
Copilașu-mi frânge!"
Manole turba
Și mereu lucra.
Zidul se suia
Și o cuprindea
Pân' la costișoare,
Pân' la țâțișoare,
Pân' la buzișoare,
Pân' la ochișori,
Încât, vai de ea,
Nu se mai vedea,
Ci se auzea
Din zid că zicea:
„Manole, Manole
Meștere Manole!
Zidul rău mă strânge,
Viața mi se stinge!"

V

Pe Argeș în gios,
Pe un mal frumos,
Negru-vodă vine
Ca să se închine
La cea mănăstire,
Falnică zidire,
Mănăstire naltă
Cum n-a mai fost altă.
Domnul o privea
Și se-nveselea
Și astfel grăia:
„Voi, meșteri zidari,
Zece meșteri mari!
Spuneți-mi cu drept,
Cu mâna la piept,
De-aveți meșterie
Ca să-mi faceți mie
Altă mănastire
Pentru pomenire
Mult mai luminoasă
Și mult mai frumoasă!
Iar cei meșteri mari,
Calfe și zidari,
Cum sta pe grindiș,
Sus pe coperiș,
Vesel se mândreau
Ș-apoi răspundeau:
„Ca noi, meșteri mari,
Calfe și zidari,
Alții nici că sânt
Pe acest pământ!
Află că noi știm
Oricând să zidim
Altă mănăstire
Pentru pomenire,

Mult mai luminoasă
Și mult mai frumoasă.
Domnu-i asculta
Și pe gânduri sta,
Apoi poruncea
Schelele să strice,
Scări să le ridice.
Iar pe cei zidari,
Zece meșteri mari,
Să mi-i părăsească
Ca să putrezească
Colo pe grindiș,
Sus pe coperiș.
Meșterii gândeau
Și ei își făceau
Aripi zburătoare
De șindrili ușoare,
Apoi le-ntindeau
Și-n văzduh săreau
Dar pe loc cădeau,
Și unde picau
Trupu-și despicau.
Iar bietul Manole,
Meșterul Manole,
Când se încerca
De-a se arunca,
Iată c-auzea
Din zid că ieșea
Un glas nădușit,
Un glas mult iubit
Care greu gemea
Și mereu zicea:
„Manole, Manole,
Meștere Manole!
Zidul rău mă strânge,
Țâțișoara-mi plânge,
Copilașu-mi frânge,
Viața mi se stinge!"
Cum o auzea,
Manea se pierdea,

Ochii-i se-nvelea,
Lumea se-ntorcea,
Norii se-nvârtea,
Și de pe grindiș,
De pe coperiș,
Mort bietul cădea!
Iar unde cădea,
Ce se mai făcea?
O fântâna lină,
Cu apa puțină,
Cu apă sărată
Cu lacrimi udată!

Radu Calomfirescu

I

În oraș la București,
În curți nalte și domnești
Mândră masă e întinsă
Și de mari boieri cuprinsă.
Dar în mijloc cine șede?[1]
Mircea-vodă-n mijloc șede,
Și la dreapta lui se vede
Doi Căplești și trei Buzești
Zmeii Țării Românești,
Purtătorii oștilor
Și fruntea boierilor.
Ei toți beau, se veseleau
Și pe domn îl fericeau,
Dar când fu despre beție,
Despre dalba veselie,
Iată, nene, că sosea
Și la domn îngenunchea
Radul din Calomfirești,
Zmeul Țării Românești,
Cu sluga lui, cu Nedea,
Ce de mic îi tot dădea
Ajutor bun de putere
Și cuvânt de mângâiere:
„Domnule, măria-ta!
Fie cum oi cuvânta:
Îți aduc ție-nchinare,
Ca unui frate mai mare,
Și-ți doresc mereu să fii
Cu izbânzi și veselii.
Dar știi, Doamne, ori nu știi
Că tătarii m-au lovit
Și tătarii mi-au robit
Copilașii
Drăgălașii,
Măiculița

Drăgulița.
Rău mă doare inimioara
De copii, de soțioara,
Dar mă doare și mai tare
De măicuța ce mă are,
Că-i creștină și bătrână
Ș-a să-ajungă-a-fi cadână,
De râsul căpcânilor
Prin casa păgânilor.[2]
Rogu-te, măria-ta,
De vroiești a m-ajuta,
Dă-mi ajutor pe Buzești
Și pe cei tustrei Căplești,
Purtătorii oștilor
Și fruntea boierilor!"
Mircea-vodă-l asculta
Și din gură cuvânta:
„Alei! Radule mișel!
Mai așteaptă tu nițel,
Până ce vom ospăta,
Până ce ne vom culca,
Până ce ne vom scula,
Să văd ce vis om visa
Ș-apoi ajutor ți-om da!"
Radu buzele-și mușca
Și la față se schimba.
„Să trăiești, măria-ta!
Iar dacă te-oi aștepta
Până ce îi ospăta,
Și până ce te-i culca,
Și până ce te-i scula,
Să vezi ce vis îi visa,
Tătarii s-or depărta,
Păgubași ei m-or lăsa!"

II

Radu iute-ncăleca,
După dușmani se lua
Cu sluga lui, cu Nedea,
Ce de mic îi tot dădea
Ajutor bun de putere
Și cuvânt de mângâiere.
Gonea el, mereu gonea,
Gonea, nu mai ostenea,
Nebăut și nemâncat,
De dor mare frământat.
Când a fost a treia zi,
Pe tătari el îi zări,
Atunci Nedea că grăi:
„Hei! stăpâne Radule,
Ascultă-mi povețele,
C-acum e pe vitejie,
Pe vinceală sau robie,
Taie tu marginile,
Eu să tai mijloacele;
Care-a scăpa de la mine
Să nu scape de la tine!"
În tătari ei se izbeau,
Vârtej de moarte făceau,
Și tăiau, nene, tăiau,
Pe tătari îi risipeau,
Și pe cei robiți scoteau
Și pe-acasă-i trimiteau.
Dar pe maică-sa bătrână
N-o găsea-n ceata păgână.
Radu-n scări se ridica,
Ca vulturul se uita
Peste câmpii Lăpușnii,
Peste câmpi merei pustii,
Și cum sta și cum ochea
Iată, nene, că zărea

Un cort mare și rotat,
Cât un cort de împărat;
Și-n cort zărea pe-un mârzac,
Un mârzac de la Bugeac
Care-n brațele-i strângea
O creștină ce plângea.
Fulger Radu se făcea,
Ca un fulger se ducea
Și la cort se repezea,
Pe mârzac îl reteza
Și în lance că-l lua,
Mort în câmp îl arunca,
Apoi vesel purcedea
Cu mă-sa și cu Nedea,
Ce de mic îi tot dădea
Ajutor bun de putere
Și cuvânt de mângâiere!

III

Iată la mijloc de cale,
La fântâna dintr-o vale,
Iată bună-mpreunare
Cu cinci voinicei călare,
Cu Buzești și cu Căplești
Zmeii Țării Românești!
„Noroc bun, și cale bună!
Ce vânt dulce vă adună
Și cu mine svă-mpreună?"
„Noi în cale ți-am ieșit
C-avem dor de hărățit.
1
Și la harță vitejească
Și la joacă războiască."
Ei la harță se luau,
Pe jurământ s-apucau,
Stăpânii să hărățească
Și slugile să-i privească!
Începea dar de călare
Harța cea din fuga mare,
Paloșele zângănind,
Sulițele învârtind,
Buzduganele ciocnind
Și din gură chiuind.
Când deodată cei Buzești
Și cu cei tustrei Căplești
Peste Radu năvăleau,
Cu cinci lănci îl străpungeau,
Apoi capul îi tăiau,
Pe-o tipsie îl puneau
Și la domnul îl duceau
Și cu toți așa grăiau:
„Alei! doamne, doamne Mirce!
Alei! doamne mult voinice![3]
Radu de-ar mai fi trăit,

Scaunul ți-ar fi răpit!
Iată capu-i, dă-l la corbi
Și copiii lui fă-i robi!"
Bine vorba nu sfârșeau,
Iată, nene, că veneau,
Sluga veche, moș Nedea
Cu măicuța Radului
La scaunul Domnului,
Și-amândoi îngenunchea
Și, plângând, maica zicea.
„Alei! doamne, doamne
Mirce,
Alei! doamne mult voinice!
Fă-mi dreptate, fă-ți dreptate,
Radu că ți-a fost bun frate,
Că eu, doamne, din păcate,
M-am iubit cu taica tău
De-am făcut pe Radul meu!"
Domnul Mircea greu ofta,
Pe bătrână o scula,
Mâna dreaptă-i săruta
Și pe loc dreptate-i da.
El boierii aduna
Și de moarte-i judeca.
Gâdele îi apuca,
Sus, la scară-i aducea,
Un covor le așternea,
În genunchi îi tot punea
Și mâneca-și sufleca,
Și pala și-o ridica,
Și capetele zbura,
Zburau pe scări de-a dura,
Când Buzești peste Căplești,
Când Căplești peste Buzești.

Oprișanul

I

Colo-n țara muntenească,
Țară dulce, românească,
Ca și cea moldovenească,
În oraș, la București
Sunt curți nalte și domnești,
Iar în curți o sală mare
Unde șede la prânzare
Mihnea-vodă cel cruntat
De boieri înconjurat.
„Boieri mari, boieri de rând!
(Zice domnul închinând)
Toți mâncați, cu toții beți
Și cu bine petreceți;
Numai unul poftă n-are
De băut și de mâncare,
Cantar Slutul, armaș mare!
Ori bucatele nu-i plac,
Ori de noi nu-i este drag!"
Boierimea-ncet râdea,
Iar Cantarul răspundea:
„Alei! doamne Mihnule,
Mihnule netihnule![1]
Alei! tu, stăpânul meu,
Lumina-te-ar Dumnezeu!
Bucatele tale-mi plac
Și de oaspeți îmi e drag,
Dar unde s-au pomenit,
S-au văzut și auzit
Două săbii într-o teacă,
Doi domni în țară săracă?
Măria-ta-n București,
Oprișanu-n Stoienești!
Ce-am văzut la Oprișanul
N-am văzut nici la sultanul,
Că el are-n câmp, la soare,

Mii și sute de mioare...
Ies în vară fătătoare;
Berbeci are sute-ntregi,
Cu cozile pe telegi,
Și ciobani tot înarmați,
Cu postavuri îmbrăcați,
De nu crezi că sunt ciobani,
Ci chiar neaoși căpitani.
Nu mi-e ciudă de asta
Cât mi-e ciudă de alta:
Oprișanul încă-și are
Herghelii în număr mare,
Două, trei, cinci mii de iepe
Tot alese și sirepe,
Pintenoage la picioare
Cu cergi albe pe spinare
Și cu doi mânzi fiecare.
Nu mi-e ciudă de asta
Cât mi-e ciudă de alta:
Oprișanul are-n sat
Ogari, copoi de vânat,
Cu zgărzi late, țintuite,
Pe la margini poleite,
Și mai are grajduri mari,
Cu cincizeci de armăsari,
Jumătate arăpești
Și ceilalți moldovenești!
Nu mi-e ciudă de asta
Cât mi-e ciudă de alta:
Scutarul lui Oprișan
N-are față de țăran,
Pe deasupra-i cu suman,
Dar pe trup are catan
Și cârligu-i de scutar
Nu-i de-alun, nici de stejar,
Ci de aur tot săpat
Cu pietre scumpe lucrat,
Și-n vârful cârligului
Sub mâna scutarului
Este-o piatră nestemată,

Ce plătește lumea toată!"
„De-i așa cum zici, Cantare,
Lasă prânzul, sai călare
Și-ntr-o fugă să te duci
Pe-Oprișanul să-l aduci
Cu toate podoabele,
Cu toate averile
Să-și dea socotelile!"
Astfel domnul poruncea!
Cantar vesel se ducea
La cel sat, în Stoienești,
Unde sunt averi domnești.
El acolo cum venea
Cu scutarul se-ntâlnea
Și porunca-i arăta
Și din gură cuvânta:
„Mihnea-vodă-n București
Face praznice domnești;
Toți boierii credincioși
Și de pace bucuroși
Lângă domn s-au adunat
Și pahare-au închinat,
Numai unul n-a venit,
Oprișanul cel vestit!
De-i vrăjmaș și om de ceartă,
Mihnea-vodă-acum îl iartă
Și-l poftește ca să vie
Ca un frate la domnie!"

II

Oprișanul credincios
Și de suflet omenos
Se pornea din Stoienești
Ș-ajungea la București
Noaptea pe la cântători
Pân-a nu răsări zori.
Mihnea-vodă adormit
Dormea pe-un pat aurit
În cămară-ntunecată
Tot cu șaluri îmbrăcată.
Dar deodată se trezea
Și la slugi așa grăia:
„Slugi, aprozi, copii de casă!
Voi dormiți și nu vă pasă
Soarele c-a răsărit
Și pe mine m-a trezit,
Dar voi oare nu gândiți
Când în somn vă leneviți
Că am țară de domnit
Judecăți de săvârșit
Și boieri de boierit?"
Toți aprozii se trezeau
Și lui vodă răspundeau:
„Rămâi, doamne, liniștit!
Soarele n-a răsărit,
Dar în locu-i a sosit
Oprișan din Stoienești
Cu averi împărătești.
El în curte a intrat,
De zăbrea a aninat
Un cârlig de împărat,
Cu pietre scumpe lucrat,
Ce lucește ca un soare
Într-o zi de sărbătoare.
Mihnea-vodă se scula,

Fața albă își spăla,
Barba neagră-și pieptăna,
La icoane se-nchina,
Apoi el se înarma
Și pe Oprișan chema:
„Oprișan din Stoienești!
Cu dreptul să ne grăiești
Ce-ai făcut de-ai adunat
Averi mari de împărat,
Încât nu numai averi,
Dar ai și scutari boieri?"
„Dumnezeu mi-a ajutat
Și eu mi le-am adunat
Din darul sfinției-sale,
Din mila măriei-tale!"
„Nu-l crede, măria-ta!
(Cantarul atunci striga).
El mie s-a lăudat
Ca avere-a adunat
Numai din puterea lui,
Nu din mila domnului.
Dar n-am ciudă de asta
Cât am ciudă de alta:
Oprișanul mi-a spus mie
Că așteaptă ca să-i vie
Firman de la-mpărăție
Să te scoată din domnie!"
Mihnea-vodă se-ncrunta
Și din gură cuvânta:
„Pân-a veni firmanul
Piară-ntâi Oprișanul!
Jos la poartă să-l duceți
Și capul să i-l tăieți!"
De vrăjmaș ce mult era,
Armașul se bucura.
Ca o fiară se-arunca,
Pe-Oprișanu-l apuca
Și pe scări îl îmbrâncea
Și la moarte mi-l ducea!
Când la poartă, frate, iată

Un rădvan că se arată,
Tras de șase telegari,
Negri, ageri armăsari
Cu cozi lungi și coame mari.
Iar înuntru o bătrână
Cu-o icoană sfântă-n mână
Și cu haine mohorâte
Și cu pletele albite.
Pe-Oprișan cât ea-l vedea,
Sus, la domnul se ducea,
Și-n genunchi trupu-și frângea
Și grăind amar plângea:
„Alei! doamne, fătul meu!
Nu te ierte Dumnezeu
Să omori pe Oprișanul
Că-i peri până la anul!
Știi tu, Mihneo, ori nu știi
Că-n ziua Sântei Marii
Era, doamne, ca să-ți vie
Firman de la-mpărăție
Să te scoată din domnie?
Ș-aveai parte de firman
Făr' de bietul Oprișan
Care-n cale i-a ieșit
Și-ndărăt l-a napoit
Dăruind chiar pe vizir
Cu-armăsari de la Misir,
Și cu pungi de bani o mie
Să te lase pe domnie!"
Oprișanca nu sfârșea,
Mihnea-n curtea lui ieșea
Poruncind la toți să saie
Pe-Oprișan ca să nu-l taie.
Dar Cantar, armașul mare,
Își făcuse răzbunare;
Și capul nevinovat
Zăcea-n țărnă aruncat
Lângă trupul răsturnat!
Vai de omul cu păcat!
De păcat e alungat

Și nu poate-a fi scăpat!
Vânzătorul de armaș
Fiară crudă, om pizmaș,
Fost-a gol legat la soare,
Și de mâini și de picioare,
Gol legat de cozi de iepe,
De patru iepe sirepe,
Care, când se opintiră,
În patru părți se izbiră
Și-n patru îl despărțiră!

Ștefăniță Vodă

I

Frunză verde meri creței,
În oraș la București,
L-ale case mari domnești
De se văd în Stoienești,
Mândră masă e întinsă
Și de mari boieri cuprinsă.
Tot boieri de-a oștilor,
Puterea domniilor
Și groaza dușmanilor.
Iar în capăt cine șede?
Ștefăniță Domn se vede,
Dar nici bea, nici veselește,
Ci cu ochii lung privește
La copila Dihului,
Surioara Mihului,
Mihului voinicului
Din valea Cobiului.
Că e mândră ca o floare,
Și de ochi fermecătoare,
Și de suflet iubitoare,
Unde-o vede Domnul moare!
„Copiliță, drăguliță,
Cu sân alb de porumbiță,
Umple cupa mea de vin,
Ție, dragă, s-o închin
Ș-apoi cântă-mi viers de dor
Cu glas dulce, răpitor,
Cântă-ți, dragă, cântecul,
Că mi-e drag ca sufletul!"
Copilița se închină
Ca o floare de grădină
Și-i întinde-o cupă plină,
Apoi zice încetișor
Un viers dulce, plin de dor:
„Frunză verde stejărel,

Am un frate voinicel
Și mă tem amar de el!
Frunză verde măr domnesc,
Am un Domn care-l iubesc
Și de dânsul mă-ngrijesc.
Vai de mine' cum să fac
Pe-amândoi să mi-i împac,
Să-mi fie traiul pe plac!"
Copilița nu sfârșea
Și Domnul astfel grăia:
„Copiliță, mândruliță,
Cu sân alb de porumbiță,
Nu mai plânge, că-n curând
Împlini-voi al tău gând.
Voi, boieri ce ospătați,
Stați și nu mai închinați,
Cuvântul să-mi ascultați
Toți călări și înarmați
Cu săgeți, cu buzdugane,
Și la brâie cu arcane,
Ca să mergem despre soare
Să facem o vânătoare
După urși și căprioare,
După păsări gălbioare
Ce sunt bune de mâncare
Și plăcute la cântare!"

II

Frunză verde meri crețești,
În oraș la București,
L-ale case mari domnești
De se văd în Stoienești,
Mândră masă e întinsă
Și de mari boieri cuprinsă.
Tot boieri de-a oștilor,
Puterea domniilor
Și groaza dușmanilor.
Iar în capăt cine șede?
Ștefăniță Domn se vede,
Dar nici bea, nici veselește,
Ci cu ochii lung privește
La copila Dihului,
Surioara Mihului,
Mihului voinicului
Din valea Cobiului.
Că e mândră ca o floare,
Și de ochi fermecătoare,
Și de suflet iubitoare,
Unde-o vede Domnul moare!
„Copiliță, drăguliță,
Cu sân alb de porumbiță,
Umple cupa mea de vin,
Ție, dragă, s-o închin
Ș-apoi cântă-mi viers de dor
Cu glas dulce, răpitor,
Cântă-ți, dragă, cântecul,
Că mi-e drag ca sufletul!"
Copilița se închină
Ca o floare de grădină
Și-i întinde-o cupă plină,
Apoi zice încetișor
Un viers dulce, plin de dor:
„Frunză verde stejărel,

Am un frate voinicel
Și mă tem amar de el!
Frunză verde măr domnesc,
Am un Domn care-l iubesc
Și de dânsul mă-ngrijesc.
Vai de mine' cum să fac
Pe-amândoi să mi-i împac,
Să-mi fie traiul pe plac!"
Copilița nu sfârșea
Și Domnul astfel grăia:
„Copiliță, mândruliță,
Cu sân alb de porumbiță,
Nu mai plânge, că-n curând
Împlini-voi al tău gând.
Voi, boieri ce ospătați,
Stați și nu mai închinați,
Cuvântul să-mi ascultați
Toți călări și înarmați
Cu săgeți, cu buzdugane,
Și la brâie cu arcane,
Ca să mergem despre soare
Să facem o vânătoare
După urși și căprioare,
După păsări gălbioare
Ce sunt bune de mâncare
Și plăcute la cântare!"Când de zi se lumina,
Boierii se aduna
Și pe cai încăleca,
Și cu Domnul toți pleca,
Înspre munți la vânătoare,
După urși și căprioare,
După păsări gălbioare.
Și mergeau, frate, mergeau
Pân-în munți că ajungeau,
Iar când soarele-apunea,
Iată că se întâlnea
C-un cioban cu fluieraș
Și cu port de oltenaș.
Domnu-n cale-i se oprea
Și din gură-așa grăia:

„Ciobănaș cu fluieraș,
Puișor de oltenaș,
Cunoști calea codrului
De prin muntii Crișului?
Cunoști fagul Mihului
Din codrul Cobiului?"
„Cunosc calea codrului
Până-n fundul fundului,
Știu și fagul Mihului
Din codrul Cobiului".
„De știi locurile bine,
Nu mă-i duce tu pe mine?"
„Ba, te-oi duce eu pe tine
De-i lăsa tu oștile
Să-mi păzească oile,
Că de-oi pierde-o mielușea
Oi slugi un an pe ea,
Și de-oi pierde un mielușel
Oi slugi doi ani pe el".
Domnul oștile lăsa,
Cu ciobanul se lua,
Singur, singur, singurel
Pe o zare de muncel.
Iar ciobanul se-ndrepta
Către munți și mi-l purta
Pe cărări și pe potici
Ce-s călcate de voinici,
Prin hățiș, prin cărpiniș,
Unde nu-i loc de cârniș,
El mergea, frate, mergea
Pân' ce-n codru ajungea
Drept la fagul Mihului,
Lăcașul voinicului.
Când de fag s-apropia,
Ciobănașul se oprea
Și din gură-așa grăia:
„Iată fagul Mihului,
Mihului voinicului!
Iar pe Mihul dacă-l vrei,
Cată drept în ochii mei!"

III

Domnul drept la el căta,
Ochii lui se încrunta.
Iar ciobanul se schimba,
Gluga lui își arunca
Și deodată se-arăta
Cu zelar, cu buzdugan,
Cu haine de căpitan.
Apoi drept la Domn căta
Și-n glas mare cuvânta:
„Alei! Doamne din domnie!
Ieri ai fost dat la beție;
Astăzi venișsi la trezie,
Dar n-ai prins la cuminție.
Ce păcate te-au împins
Paloșul de ți-ai încins?
Fostu-ți-a silă de tine
De te-ai luat după mine.
Ori că nu te-ai săturat
Pe-a mea soră c-ai furat
Și-ai făcut cu ea păcat
Făr-a te fi cununat?
Dar gândit-ai că păcatul
Își urmează vinovatul
Și că-n lume orice faptă
Are faptă și răsplată?"
Și cum sta și cum zicea
O frunză de fag smucea
Si-ntre buze o punea
Și suna hoțiș din ea.
Frunza-n patru că plesnea,
Codrul negru clocotea,
De-un lung chiot chiotea,
De-un greu tropot tropotea,
Ș-imprejuru-le deodată
Se ivea o mândră ceată,

O ceată de voinicei,
Lotri, puișori de zmei,
Cu căciule stogoșate,
Cu chebe roșii pe spate,
Și mustăți de varvaric
Cum stă bine la voinic.
Lângă el cât îi zărea,
Mihul astfel le grăia:
„Frații mei, neferii mei,
Lotri, puișori de zmei!
Îl vedeți voi pe ist om?
El e mare, căci e Domn,
Dar, cât e de Domn și mare,
Minte coaptă încă n-are!
Hai, copii, de mi-l luați,
Prin săbii să-l fluturați,
Dar nimic să nu-i stricați,
Cale bună să-i lăsați,
Că de-i Domnul priceput
E destul câte-a văzut
Ca să afle, ca să știe:
Cu Mihul nu-i de glumie!"
Domnul pe gânduri cădea
Ș-apoi astfel răspundea:
„Mihule, bujorule,
Frate, frățiorule!
Eu la mână ți-am picat,
Tu de moarte m-ai scăpat.
Când la mână mi-i pica,
Eu de moarte te-oi scăpa.
Vină mâini tu la domnie
Ca să vezi o cununie,
Cununia Domnului
Cu sora voinicului,
S-o fac mie soțioară,
S-o fac ție Domnișoară!"
Astfel Domnul cuvânta,
Și din codru se-nturna,
Iară codrul răsuna:
„Să trăiești, măria ta!"

Constantin Brâncovanul

Brâncovanul Constantin

Boier vechi și domn creștin,
De averi ce tot strângea
Sultanul se îngrijea
Și de moarte-l hotăra,
Căci vizirul îl pâra.
Într-o joi de dimineață,
Zi scurtării lui de viață,
Brâncovanul se scula,
Fața blândă el spăla.
Barba albă-și peiptăna,
La icoane se-nchina,
Pe fereastră-apoi căta
Și amar se spăimânta!
„Dragii mei, cuconi iubiți!
Lăsați somnul, vă treziți,
Armele vi le gătiți,
Că pe noi ne-a-nconjurat
Pașa cel neîmpăcat[2]
Cu-ieniceri, cu tunuri mari
Ce sparg ziduri cât de tari!"
Bine vorba nu sfârșea,
Turcii-n casă iurușea,
Pe tuspatru mi-i prindeau
Și-i duceau de-i închideau
La Stambul, în turnul mare[3]
Ce se-nalță lângă mare,
Unde zac fețe domnești
Și soli mari împărătești.[4]
Mult acolo nu zăcea,
Că sultanu-i aducea
Lângă foișorul lui
Pe malul Bosforului.

„Brâncovene Constantin,
Boier vechi, ghiaur hain!
Adevăr e c-ai chitit
Pân-a nu fi mazilit,
Să desparți a ta domnie
De a noastră-mpărăție?
Că de mult ce ești avut,
Bani de aur ai bătut[5]
Făr-a-ți fi de mine teamă,
Făr-a vrea ca să-mi dai seamă!"
„De-am fost bun, rău la domnie,
Dumnezeu singur o știe;
De-am fost mare pe pământ,
Cată-acum de vezi ce sânt!"
„Constantine Brâncovene!
Nu-mi grăi vorbe viclene.
De ți-e milă de copii
Și de vrei ca să mai fii,
Lasă legea creștinească
Și te dă-n legea turcească."
„Facă Dumnezeu ce-a vrea!
Chiar pe toți de ne-ți tăia,
Nu mă las de legea mea!"
Sultanul din foișor
Dete semn lui imbrohor.
Doi gelați veneau curând,
Săbiile fluturând,
Și spre robi dacă mergeau,
Din cuconi își alegeau
Pe cel mare și frumos,
Și-l puneau pe scaun jos,
Și cât pala repezea,
Capul iute-i reteza!
Brâncovanul greu ofta
Și din gură cuvânta:
„Doamne! fie-n voia ta!"
Cei gelați iarăși mergeau
Și din doi își alegeau
Pe cel gingaș mijlociu,
Cu păr neted și gălbiu,

Și pe scaun îl puneau
Și capul îi răpuneau!
Brâncovanul greu ofta
Și din suflet cuvânta:
„Doamne! fie-n voia ta!"
Sultanul se minuna:
Și cu mila se-ngâna
„Brâncovene Constantin,
Boier vechi și domn creștin!
Trei cuconi tu ai avut,
Din trei doi ți i-ai pierdut,
Numai unul ți-a rămas.
Cu zile de vrei să-l las,
Lasă legea creștinească
Și te dă-n legea turcească!"
„Mare-i Domnul-Dumnezeu!
Creștin bun m-am născut eu,
Creștin bun a muri vreu...
Taci, drăguță, nu mai plânge
Că-n piept inima-mi se frânge,
Taci și mori în legea ta
Că tu ceru-i căpăta!"
Imbrohorul se-ncrunta,
Gelații se nainta
Și pe blândul copilaș,
Dragul tatei fecioraș,
La pământ îl aruncau
Și zilele-i ridicau.
Brâncovanul greu ofta
Și cu lacrimi cuvânta:
„Doamne! fie-n voia ta!"
Apoi el se-ntuneca,
Inima-i se despica,
Pe copii se arunca,
Îi bocea, îi săruta,
Și turbând apoi striga
„Alelei! tâlhari păgâni!
Alei! voi feciori de câini!
Trei cuconi ce am avut,
Pe tustrei mi i-ați pierdut,

Dare-ar Domnul-Dumnezeu
Să fie pe gândul meu
Să vă ștergeți pe pământ
Cum se șterg norii la vânt,
Să n-aveți loc de-ngropat,
Nici copii de sărutat!"
Turcii crunt se oțereau
Și pe dânsul tăbărau,
Haine mândre-i le rupeau,
Trupu-i de piele jupeau,
Pielea cu paie-o umpleau,
Prin noroi o tăvăleau,
Și de-un paltin o legau
Și râzând așa strigau:
„Brâncovene Constantin,
Ghiaur vechi, ghiaur hain!
Cască ochi-a te uita
De-ti cunoști tu pielea ta?"
„Câini turbați, turci, liftă rea!
De-ți mânca și carnea mea,
Să știți c-a murit creștin
Brâncovanul Constantin!"

Cântecul lui Mihai Viteazul

Auzit-ați de-un oltean,
De-un oltean, de-un craiovean
Ce nu-i pasă de sultan?
Auzit-ați de-un viteaz
Care veșnic șade treaz
Cât e țara la necaz?
Auzit-ați de un Mihai
Ce sare pe șapte cai
De strigă Stambulul vai?
El e Domnul cel vestit
Care-n lume a venit
Pe luptat și biruit.
Spuie râul cel oltean,
Spuie valul dunărean
Și codrul călugărean
Câte lupte au privit,
Câte oști au mistuit
Câte oase-au înălbit?
Mulți ca frunzele de brad,
Ca nisipul de pe vad,
Ca gemetele din iad!
Spuie corbii munților
Și fiarele codrilor
Care-a fost nutrețul lor?
Fost-au leșuri tătărești
Și turcești și ungurești
Date-n săbii românești!
Alelei! Mihai, Mihai!
Căci de noi milă nu ai,
Să ne scapi de-amar și vai!

Visul lui Tudor Vladimirescu

„Tudor, Tudor, Tudorel,
Dragul mamei voinicel!
De când mama ți-ai lăsat
Și olteni ți-ai adunat
Pe ciocoi să-i prinzi în gheară
Și s-alungi grecii din țară,
Mult la față te-ai schimbat
Și mi te-ai întunecat!
Spune, maică, ce te doare
Ca m-oi face vrăjitoare
De alean să te descânt,
Să calci vesel pe pământ.”
„Alei, maică! alei, dragă!
Curând visul mi-l dezleagă,
Că știi, maică! am visat
Buzduganu-mi fărâmat!
Sabia-mi cea bună, nouă
Am visat-o ruptă-n două,
Pușca mea cea ghintuită
Am visat-o ruginită!
Maică! pistoalele mele
Le-am visat făr' de oțele,
Apoi încă-am mai văzut
Șarpe galben prefăcut
Ce purta coarne de țap
Și creastă roșie-n cap,
El avea ochi vânzător,
Avea grai lingușitor
Și mă tot ruga mereu
Să mă duc la cuibul său.”
„Ba, ferească Dumnezeu,
Să nu te duci, fătul meu,
C-acel șarpe veninos
E vreun dușman ticălos,
Vreun hoț volintiraș

Și la inimă vrăjmaș.”
„Maică, măiculița mea,
Cum să scap de cursă rea?
Căci un glas prevestitor
Îmi tot spune c-am să mor”
„Dar să mori, drăguțul meu,
Facă ce-a vrea Dumnezeu!
Dar să știi tu de la mine
Că-un român voinic ca tine
Pân ce cade, pân' ce moare
Calcă șerpii în picioare,
Căci de-un șarpe-nveninat
I se iartă un păcat.”

Horea și Cloșca

Horea, Cloșca-s la un loc
Ș-au aprins un mare foc
Și cântă voios în joc:
„Pe cel câmp pustiu și-ntins
Arde-un foc de noi aprins.
Las' să ardă și să crească,
Ca-i în țara ungurească!
Trageți hora ca să joc
La lumina celui foc!
Ungurean, musteață lungă!
Zis-am morții să te-ajungă!
Zis-am parăi să te ardă,
Zis-am crucii să te piardă,
Trageți hora ca să joc
La lumina celui foc!
Ungurean, câine turbat!
Multe-n lume ți-am răbdat,
Dar venit-a timpul meu
Ca să mă răzbun și eu!
Trageți hora ca să joc
La lumina celui foc!
Cum răcnesc jivinele!
Cum s-aprind slăninele!
Cum ard toate satele
De-și curăț păcatele!
Trageți hora ca să joc
La lumina celui foc!
M-am suit la munte-n zori
Ș-am prins fulgerul din nori,
Și de sus din înălțime
L-am izbit în ungurime!
Trageți hora ca să joc
La lumina celui foc!"
Horea, Cloșca, la un loc,

Părăsiți de-al lor noroc,
Ard, cântând voios în foc!

Cântece din Basarabia

I

Frunză verde de ovăs
Floricică de pe șes!
Te-am îndrăgit de pe mers,
Că ți-e mersul legănat,
La inimă m-a secat!
Floricică, floare-albastră
Răsărită-n calea noastră,
Năltișoară, subțirea,
Tocmai pe potriva mea,
Cărăușii te-or călca.
Te-or călca și te-or strica,
La inimă m-or seca.
Floricică, floricea,
Vină pe inima mea,
Lângă mine să-nflorești,
De pas rău să te ferești,
Sufletul să-mi răcorești!

II

Frunză verde baraboi,
Ne-a făcut maica pe doi,
Unul mercuri, unul joi
Ș-a umplut lumea cu noi.
Ș-am avut o surioară
Ce-a umplut lumea de pară!
Maica s-a luat prin țară
Să ne strângă grămăjoară.
Să ne deie-n Bălți la școală[2]
(Mai bine-am muri de boală!),
Moscălește să-nvățăm
Și la oaste să intrăm!
Moscălește-oi învăța
Când eu limba mi-oi uita,
Când a crește grâu-n tindă,
Ș-a ajunge spicu-n grindă,
Când a crește grâu-n casă
Ș-a ajunge pâine-n masă!

III

Zi și noapte vicolește,
Nevastă, nevastă!
Dorul tău mă prăpădește,
Nevastă, nevastă!
Casa ta-i descoperită,
Mie-mi pare șindilită,
Casa ta e dezvelită,
Mie-mi pare poleită.
Când mă uit la casa ta,
Mi se rupe inima.
Când îți zăresc umbletul,
Rău îmi arde sufletul!

IV

Frunză verde de măslină,
Trecui Nistrul, apă lină,
Să vedem pâinea de-i bună
Ca și-n țara mea străbună.
Fie dulce ca și mierea
Mie-mi pare că-i ca fierea.

V

Frunză verde poamă coarnă,
Astă iarnă era iarnă
Și ningea și vicolea,
Bădița la noi venea,
Dar acu-i senin și bine
Și bădița nu mai vine.
Ori de mine-i s-a urât,
Ori cazaci l-au omorât,
Arză-i focul la un loc,
Cum arde pieptu-mi în foc!

VI

Floare, floricea,
Mai zi, puica mea,
Cum ziceai aseară
Pe din jos de moară.
Cum ziceai, ziceai,
Inima-mi rupeai,
Mai zi încă-o dată
Și mi-o rupe toată!

VII

Cine vede și pricepe
Dragostea de unde-ncepe,
Cine vede și cunoaște
Dragostea de unde naște?
De la gâtul cu mărgele,
De la buze rumenele,
De la grai cu drăgănele
De la țâțe bourele.

VIII

Când eram la mama fată,
Purtam rochii de bucată,
Dar de când m-am măritat
C-un moscal din cela sat,
Nici n-am fustă de purtat,
Nici papuci de încălțat!
Inima-mi e cu lăcată.
Când aș descuia odată,
Ar cunoaște lumea toată
Cât amar și cât venin
Bea inima la străin.

IX

Frunză verde de hamei,
Ce gândești de nu mă iei?
Judecată poate vrei?
Hai la popa din Orhei[3]:
„Protopoape luminate,
Judecă și fă dreptate“.
„Judecata ți-e făcută,
Ia-ți vădana și fă nuntă“.
„Ba vădana n-oi lua
Chiar de mă vei blestema,
Ș-oi lua o fată mare
De peste cele hotare,
C-acolo sunt moldovence
Și mai colo sunt muntence
Cu vers dulce femeiesc
Și cu suflet românesc“.

X

Frunză verde de pelin,
Tu străină, eu străin,
Amândoi ne potrivim.
Hai în codru să trăim,
Haide-n codrii Bâcului[4],
Pe marginea Prutului,
Să ne facem bordeieș
Cu ușorii de cireș,
Și cu patul de măcieș,
Când vom vrea ca să dormim
În departe s-auzim
Buciumele păstorești
Din câmpii moldovenești.

XI

Ionel din Chișinău,
Drag îmi e numele tău!
De-i trăi să fii al meu,
De-i muri să te-ngrop eu.
Să te-ngrop la capul meu,
Ca să te visez mereu,
Să dorm pe mormântul tău
Până ce-a vrea Dumnezeu
Ca să mă sfârșesc și eu.

XII

Ah! amar și vai de viață!
Nici o dragă dimineață
Să nu vărs lacrimi pe față,
Nici o dragă de cu seară
Lumea să nu-i fie-amară!
Mare-i lumea, eu nu-ncap,
Și mă mir: ce rău le fac?
Nici averea nu le iau,
Nici iubirea nu le vreau,
Ci tot plâng, jelesc mereu
La mormânt, la soțul meu,
Pe mormântu-i iarba crește,
În mormânt el putrezește,
Inima mi se topește!

XIII

Frunză verde peliniță,
Pe cea verde moviliță
Se rotește-o păuniță
Ș-un păun cu chica scurtă,
Ieși, bădiță, de-l ascultă.
„Asculta-l-ar pustia
Că mi-a luat soția.
Ochii cu sprâncenele,
Mâna cu inelele,
Gâtul cu mărgelele,
Gura cu mândrelele,
Și mi-a luat zilele
De-a împlut movilele“.

XIV

Fă-mă, Doamne, ce mă-i face
Sufletul să mi se-mpace,
Fă-mă hulubaș de-argint
Cu aripile de vânt,
Să mai zbor de pe pământ
Pân' la maica pe mormânt.
Și să stau, să m-odihnesc
Să plâng și să mă jelesc
Și de bune și de rele,
De aleanul vieții mele!

XV

Frunză verde clocotici,
La tot plopul câte cinci,
Iar la plopul cel mai mare
Șade un voinic calare
Și tot zice cu oftare:
„La fântâna cu cerdac
Este-un trandafir de leac.
Cum aș face să nu-l scap,
Să mi-l pun seara la cap.
Toată noaptea să-mi visez
Mândrulița ca să văz
De gândește ea la mine
Ori de umblă-n căi străine!“

XVI

Drag mi-a fost drumu-ntracoace,
Și n-am pentru cine-l face!
Puiculița ce-am iubit
Zice că m-am moscălit
Și-mi vorbește dușmănește,
De pe mal când mă privește,
Și-mi tot zice: Fugi departe
Că de mine tu n-ai parte!
Când erai român curat,
Sufletul meu ți l-am dat,
Dar de când te-ai căzăcit
Ești ca dracul de urât.
Prutu-i mare și nu pot
Pân' la ea să-l trec înot.
Prutul vine ca un zmeu
Când sosesc pe malul său!

Table of Contents

Cântece bătrânești
Miorița
Năluca
Cucul și turturica
Balaurul
Erculean
Blestemul
Inelul și năframa
I
II
III
Păunașul codrilor
I
II
Soarele și luna
Șoimul și floarea fragului
Brumărelul
Ciuma
Holera
Bogatul și săracul
Stejarul și cornul
Călătorul
Fata de birău
Mândra din Muncel
Românii de pe malurile Dunării
Muierușcă din Brașău
Dolca
Șalga
Mihu copilul
I
II
III
Toma Alimoș
Român Grue Grozovanul
I
II
III

Codreanul
I
II
III
IV
Vidra
I
II
III
IV
Serb-sărac
I
II
Doncilă
Chira
Rada
Badiul
Ghemiș
I
II
III
Vulcan
I
II
III
Corbac
Novac și corbul
I
II
III
Fata cadiului
Mogoș vornicul
Bujor
I
II
III
IV
V
Jianul
Tunsul

Dragoș
I
II
III
IV
V
Movila lui Burcel
Ștefan Vodă și șoimul
Cântecele lui Ștefan Vodă
Bogdan
I
II
III
Iordachi al Lupului
I
II
III
Mănăstirea Argeșului
I
II
III
IV
V
Radu Calomfirescu
I
II
III
Oprișanul
I
II
Ștefăniță Vodă
I
II
III
Constantin Brâncovanul
Cântecul lui Mihai Viteazul
Visul lui Tudor Vladimirescu
Horea și Cloșca
Cântece din Basarabia
I

II
III
IV
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XII
XIII
XIV
XV
XVI

Table of Contents

Cântece bătrânești	1
Miorița	2
Năluca	6
Cucul și turturica	8
Balaurul	11
Erculean	13
Blestemul	16
Inelul și năframa	18
I	19
II	20
III	22
Păunașul codrilor	23
I	24
II	26
Soarele și luna	27
Șoimul și floarea fragului	31
Brumărelul	32
Ciuma	33
Holera	35
Bogatul și săracul	37
Stejarul și cornul	39
Călătorul	40
Fata de birău	41
Mândra din Muncel	43
Românii de pe malurile Dunării	44
Muierușcă din Brașău	46
Dolca	47

Șalga 51
Mihu copilul 54
I 55
II 59
III 64
Toma Alimoș 67
Român Grue Grozovanul 71
I 72
II 75
III 78
Codreanul 80
I 81
II 83
III 86
IV 88
Vidra 90
I 91
II 93
III 95
IV 97
Serb-sărac 100
I 101
II 104
Doncilă 107
Chira 111
Rada 116
Badiul 118
Ghemiș 123
I 124
II 126

III 128
Vulcan 130
I 131
II 134
III 136
Corbac 139
Novac și corbul 142
I 143
II 145
III 147
Fata cadiului 149
Mogoș vornicul 153
Bujor 156
I 157
II 158
III 159
IV 160
V 161
Jianul 162
Tunsul 164
Dragoș 165
I 166
II 167
III 168
IV 169
V 170
Movila lui Burcel 171
Ștefan Vodă și șoimul 174
Cântecele lui Ștefan Vodă 175
Bogdan 176

I 177
II 178
III 180
Iordachi al Lupului 182
I 183
II 185
III 188
Mănăstirea Argeșului 190
I 191
II 193
III 195
IV 197
V 199
Radu Calomfirescu 202
I 203
II 205
III 207
Oprișanul 209
I 210
II 213
Ștefăniță Vodă 217
I 218
II 220
III 223
Constantin Brâncovanul 225
Cântecul lui Mihai Viteazul 229
Visul lui Tudor Vladimirescu 230
Horea și Cloșca 232
Cântece din Basarabia 234
I 235

II	236
III	237
IV	238
V	239
VI	240
VII	241
VIII	242
IX	243
X	244
XI	245
XII	246
XIII	247
XIV	248
XV	249
XVI	250